

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AB UZMANLIK TEZİ

TÜRKİYE VE AB'DE ORGANİK TARIM
MEVZUATI, UYGULAMALARI VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

AB UZMAN YARDIMCISI

Nazlı Seda DURAK KILIÇASLAN

DANIŐMAN

Prof. Dr. Nilgün BAYRAKTAR

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TARLA BİTKİLERİ

ANABİLİM DALI BAŞKANI

Ankara
Eylül 2015

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel M¼d¼rl¼Đ¼

**T¼RKIYE VE AB'DE ORGANİK TARIM MEVZUATI,
UYGULAMALARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

AB UZMANLIK TEZİ

Nazlı Seda DURAK KILIÇASLAN
AB UZMAN YARDIMCISI

DANIŐMAN
Prof. Dr. Nilg¼n BAYRAKTAR
ANKARA ÜNİVERSİTESİ TARLA BİTKİLERİ
ANABİLİM DALI BAŞKANI

ANKARA – 2015

Eyl¼l

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

EK-4

AB Uzman Yardımcısı Nazlı Seda DURAK KILIÇASLAN tarafından hazırlanan “*Türkiye ve AB’de Organik Tarım Mevzuatı, Uygulamaları ve Değerlendirilmesi*” adlı tez çalışması aşağıdaki Tez Değerlendirme ve Yeterlik Sınav Komisyonu tarafından oy çokluğu ile Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü AB Uzmanlık Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye : Dr. Haldun DEMİREL

Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı V.

Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Dr. Nevzat BİRİŞİK

Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı

Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Dr. İbrahim ÖZCAN

Unvanı : Genel Müdür Yardımcısı

Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Selda COŞKUN

Unvanı : AB Uzmanı

Bu tezin, kapsam ve nitelik olarak AB Uzmanlık Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 26 / 09 / 2015

Tez Değerlendirme Komisyonu tarafından kabul edilen bu tezin AB Uzmanlık Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Çınar BAHÇECİ
Komisyon Başkanı
Genel Müdür V.

ÖZET

AB Uzmanlık Tezi

TÜRKİYE VE AB'DE ORGANİK TARIM MEVZUATI, UYGULAMALARI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

T.C.

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

Teknoloji, bilim, sanayi ve kırsal kalkınma alanında var olan gelişmeler tarımsal ürünlere yönelik beklentileri değiştirmektedir. Çevre ve sağlığa ilişkin bilinç düzeyinin artması ile birlikte organik tarıma ilgi de artmakta ve dünyadaki organik tarım pazarı genişlemektedir. Ülkemizde ekonomik ve sosyal alanda yaşanan gelişmeler ve küresel iklim değişiklikleri, organik tarımsal üretimi önemli ölçüde etkilemekte olup, tüketicilerin gıda güvenilirliğine ilişkin taleplerinin artması, üretimden tüketime kadar geçen tüm sürecin izlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durum, belgelendirmeyi yapan kuruluşların yeterliliklerinin uluslararası standartlara göre değerlendirilerek onaylanmasını sağlayacak bir akreditasyonu da gündeme getirmektedir. Bu çalışmada; Organik Tarım başta olmak üzere; İyi Tarım Uygulamaları ve Küresel İyi Tarım Uygulamaları (GLOBAL G.A.P.) da dahil ülkemiz tarım sektöründe yürütülen belgelendirme programları kapsamında Türkiye'de organik tarım ürünlerinin belgelendirmesi faaliyetleri ve bu faaliyetlerin akreditasyonu, uluslararası standartlar açısından değerlendirilmiş, Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde organik tarım mevzuatında yaşanan son gelişmelere değinilmiş ve Türkiye'de organik tarım mevzuatının, mevcut mevzuatın uygulanabilirliğinin ülke koşulları da dikkate alınarak AB Organik Tarım mevzuatı ile önemli ölçüde uyumlu olduğu kanaatine varılmıştır.

2015, 93 sayfa

Anahtar Kelimeler: İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım, Belgelendirme, Akreditasyon, Organik Tarım Mevzuatı, Avrupa Birliği

ABSTRACT

EU Expertise Thesis

ORGANIC FARMING LEGISLATION, IMPLEMENTATIONS AND EVALUATION

TR.

**MINISTRY OF FOOD AGRICULTURE AND LIVESTOCK
General Directorate of European Union and Foreign Affairs**

Developments in technology, science, industry and rural development change the expectations related to agricultural products. The awareness of health and environment also raises interest on organic farming and market of organic farming throughout the world has developed. Economic and social developments and global climate changes in our country largely affect the organic farming production and increase in consumers' demands about food security require the whole process to be observed. This brings up an accreditation that will ensure the approval of sufficiency of the certification institutions in accordance with international standards. In this study, within the scope of certification programmes carried out in agricultural sector; certification activities of organic farming products notably Organic Farming, Good Agricultural Practices and GLOBAL G.A.P. in Turkey and accreditation of them have been evaluated with regard to international standards, recent developments in the legislation of organic farming have been mentioned, and considering the conditions of the country in terms of carrying out existing legislation the opinion has been reached that the legislation of organic agriculture is compatible with EU Organic farming legislation largely.

2015, page 93

Key Words: Good Agricultural Practices, Organic Farming, Certification, Accreditation, Legislation of Organic Farming, European Union

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB	: Avrupa Birliği
DDT	: Dikloro Difenil Trikloroethan
EA	: European Accreditation- Avrupa Akreditasyon Birliği
EUREPGAP	: Euro-Retailer Produce Working Group Good Agricultural Practices- Avrupa Perakendeciler Ürün Çalışma Grubu İyi Tarım Uygulamaları
FAO	: United Nations Food Agricultural Organization- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
FIBL	: Organik Tarım Araştırma Enstitüsü
GDO	: Genetiği Değiştirilmiş Organizma
GLOBALGAP	: Global Good Agricultural Practices- Küresel İyi Tarım Uygulamaları
GTHB	: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
IAF	: International Accreditation Forum- Uluslararası Akreditasyon Kurumu
IFA	: Integrated Farming Assurance Standard-Entegre Çiftlik Güvencesi Standartı
IFOAM	: International Federation of Organic Agriculture Movements- Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu
ISO	: International Organization for Standardization- Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu
İTU	: İyi Tarım Uygulamaları
JAS	: Japan Organic Agriculture Standard- Japonya Organik Tarım Standartı
NIROF	: New Implementation Rules For Organic Farming- Organik Tarımın Yeni Uygulama Kriterleri
NOP	: American National Organic Program- Amerikan Ulusal Organik Programı
OFIS	: Organic Farming Information System-Organik Çiftlik Bilgi Sistemi
OTBİS	: Organik Tarım Bilgi Sistemi
OTP	: Ortak Tarım Politikası
OTS-TR	: Ulusal Mevzuata Göre Organik Tarım
OTS-AB	: Avrupa Birliği Mevzuatına Göre Organik Tarım
TÜRKAK	: Türk Akreditasyon Kurumu
TÜRKVET	: Türkiye Veteriner Bilgi Sistemi

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GİRİŞ.....	1
1. ORGANİK TARIMIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ.....	4
1.1. Dünyada Organik Tarım.....	7
1.1.1. Organik Ürünlere Yönelik Tüketici Tercihleri	11
1.1.2. Organik Ürünlerin Pazarlama Stratejileri.....	12
1.1.3. Organik Tarım Ürünlerinin Piyasaya Arzı ve Denetimi	15
1.2. Avrupa Birliği'nde Organik Tarım	16
1.2.1. Avrupa Birliği'nde Organik Tarımın Durumu	17
1.3. Türkiye'de Organik Tarım	19
1.3.1. Türkiye'de Organik Bitkisel Üretim	20
1.3.2. Türkiye'de Organik Hayvansal Üretim.....	21
1.3.3. Türkiye'de Organik Tarım İhracatı	22
1.3.4. Türkiye'de Organik Tarım İthalatı	24
2. ORGANİK TARIM MEVZUATLARI	26
2.1. Dünyada Organik Tarım Mevzuatı	26
2.2. Avrupa Birliğinde Organik Tarım Mevzuatı.....	27
2.2.1. Avrupa Birliği Organik Tarım Mevzuatında Yeni Dönem	28
2.2.1.1. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Güçlü Yanları.....	31
2.2.1.2. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Zayıf Yanları	32
2.3. Türkiye'de Organik Tarım Mevzuatı	34
2.3.1. Türkiye'de Organik Tarım Ürünlerinde Belgelendirme Programları	41
2.3.1.1. Organik Tarım	42
2.3.1.2. İyi Tarım Uygulamaları	42
2.3.1.3. GLOBAL G.A.P.	43
2.3.1.4. Diğer Belgelendirme Programları	43

2.3.2. Tarım Ürünleri Belgelendirme Programlarının Akreditasyonu	44
2.3.3. TÜRKAK'ın Tarım Ürünleri Alanında Akreditasyon Faaliyetleri.....	46
3. TÜRKİYE'DE ORGANİK TARIMDA KONTROL VE SERTİFİKASYON SİSTEMİ.....	49
3.1. Türkiye'deki Kontrol Ve Sertifikasyon Sistemi.....	50
3.2. Organik Tarımda Kontrol ve Sertifikasyon İçin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar.....	51
3.2.1. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma İzni İçin Başvuru Şartları.....	51
3.2.2. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma İzni İçin Başvuru Koşulları.....	53
3.2.3. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma Esasları.....	55
3.3. Organik Tarıma Başlama	58
3.4. Kontrol ve Sertifikasyon Ücreti	60
3.5. Müteşebbisin Uyması Gereken Yükümlülükler	60
3.2. Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi	62
3.2.1. Kontrol Sisteminin Özellikleri	62
3.2.2. Kontrol Yetkisi.....	63
3.2.3. Sertifikasyon Sisteminin Özellikleri	63
3.2.4. Sertifikasyonun Esasları.....	64
3.2.5. Kontrolörlük Kursu, Kontrolörlük ve Sertifikelerlik Başvurularında Aranılacak Şartlar ile Yetki, Çalışma Usul ve Esasları.....	64
3.2.6. Ceza Uygulamaları.....	66
3.3. Organik Tarımda Kontrol Süreci.....	66
3.3.1. Kontrol Zamanının Tespiti.....	66
3.3.2. İşletme ve Müteşebbis Kontrolü İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler.....	66
3.3.3. Kontrol Süreci	68
3.4. Organik Tarımda Sertifikasyon.....	68
3.4.1. Müteşebbis Sertifikası.....	69
4. ORGANİK ÜRÜNLERİN ETİKETLENMESİ.....	70
4.1. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu Açısından Etiketleme	70
4.2. Üretici Açısından Etiketlemede Ürünün Üzerinde Bulunması Gereken Bilgiler.....	70
4.3. Organik Ürün İçeriği %95'den Fazla Olması Durumunda Etiketleme	71
4.4. Organik Tarımda Geçiş Süreci İle İlgili İşlemler.....	71

4.5. Türk Mevzuatında Önem Taşıyan Hususlar.....	72
5. SONUÇ.....	73
KAYNAKÇA	76
EKLER	81
Ek-1: Bakanlık Tarafından Yetkilendirilmiş Kuruludan Alınacak Yürürlükteki Mevzuata Uygun Faaliyette Bulunacaklarına Dair Noter Onaylı Taahhütname Örneği	81
Ek-2: İlgili Yönetmelik Ek – 10 / Organik Ürünlerde Kullanılacak Ulusal Logo Örnekleri.....	82
Ek-3: Organik Tarım Faaliyetinde Bulunmak İsteyen Müteşebbis İçin Başvuru Formu (Organik Tarım) Örneği.....	83
Ek-4: Yetkilendirilmiş Kuruluş ile Müteşebbis Sözleşme Formu Örneği	84
Ek-5: Organik Tarım Müteşebbis Sertifikası Örneği	87
Ek-6: Organik Tarım Ürün Sertifikası Örneği	88
Ek-7: Organik Ürün Etiket Örneği	89
Ek-8: Bakanlık Tarafından Yetkilendirilmiş Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşlarının Listesi (2014 tarihi itibarıyla).....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	92
ETİK BEYAN	93

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1.	Dünyada organik tarım alanına göre ilk on ülke	10
Çizelge 1.2.	Türkiye’de yıllara göre Organik Bitkisel Üretim (Geçiş Süreci Dahil).....	20
Çizelge 1.3.	Türkiye’de yıllara göre organik hayvansal üretim	21
Çizelge 1.4.	Yıllara Göre Organik Tarım İhracat Değerleri.....	23
Çizelge 1.5.	Türkiye’nin 2014 Yılı İtibariyle İthal Ettiği Organik Tarım Ürünleri	25
Çizelge 2.1.	Dünya Üzerinde Organik Tarım Ürünleri İçin Tanımlamalar	26
Çizelge 2.2.	AB Organik Tarım Mevzuatlarının Karşılaştırılması	27
Çizelge 2.3.	Önemli AB Organik Yönetmelikleri/Direktifleri ve Açıklamaları	30
Çizelge 2.4.	Yeni Dönemdeki Direktiflerin Güçlü Yanları.....	31
Çizelge 2.5.	Yeni Dönemdeki Direktiflerin Zayıf Yanları.....	32
Çizelge 2.6.	Türkiye Organik Tarım Mevzuatındaki Dönemler ve Önemli Gelişmeler	34
Çizelge 2.7.	Türkiye’nin AB organik tarım mevzuatına uyum durumu	38

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Kıtalara göre organik tarım alanları	9
Şekil 1.2. Türkiye’de organik hayvansal üretim yapılan iller	22
Şekil 3.1. Organik tarımda denetim mekanizasyonu.....	49
Şekil 4.1. AB Organik ürün logosu	71

GİRİŞ

Kente göç ve yüksek gelir gruplarının tüketim alışkanlıklarının değişmesi, gıda alışkanlıklarını da değiştirmiştir. Gıda ve tüketim alışkanlıklarının bu denli hızlı değişiyor olması gıdanın riskli bir konumda yer almasına neden olmuştur. Kırsalda tükettiği gıdanın bizzat üreticisi olan veya üreticisini tanıyan insan, kentleşmeyle birlikte modern usullerde kendisine sunulan binlerce çeşit ürüne mevsim farkı gözetmeksizin ulaşmaya başlamıştır. Bu durum, gıdanın sistematik biçimde güvenilirliğinin sağlanması ve bunun sürekli izleme ve denetimlerle sürdürülmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Talebe bağlı arz sisteminde, gıda güvenliğinden gıda güvenilirliğine, enerjiden sanayi girdisine, gen çeşitliliğinin korunmasından sürdürülebilirliğe kadar uzanan çizgi, tarımsal girdiden tüketime kadar olan süreçte her noktanın yönetilmesini zorunlu kılmaktadır (Anonim, 2010).

Bu gelişmelere paralel olarak, tarımsal ürünleri talep eden tüketiciler, kendilerine sunulan gıdanın güvenilir olması yanında çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeden üretilmesini ve bunun da kendilerine sunulacak delillerle ispat edilmesini istemektedirler (Walley et al., 2000; Lang et al., 2002; Vander and Ignacio, 2006). Tüketicilerin bu talebi de satın alma gücü ile paralel olarak, organik tarım, fonksiyonel tarım, iyi tarım uygulamaları (İTU) veya doğa dostu tarım sistemleri adı altında yeni üretim sistemlerinin ve bu sistemlere ilişkin ürün belgelendirmesinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Hasdemir, 2011,s.49).

Günümüzde tarımsal ürünlerin belgelendirilmesi; sürekli değişen tüketici talep ve beklentilerinin karşılanması ve ilgili taraflara ürünle ilgili güven sağlanması açısından büyük önem kazanmıştır. Belgelendirmenin nihai amacı da tüm ilgili taraflara, bir ürünün belirtilen şartları yerine getirdiğine ilişkin güven vermektir (ISO, 2012).

Türkiye’de organik tarım ürünlerin belgelendirilmesi faaliyetleri konusunda tarihsel gelişim incelendiğinde; ilgili faaliyetlerin 1980li yıllarda başlamış olduğu görülmektedir. Organik tarım faaliyetleri ilk olarak 2092/91 sayılı Avrupa Birliği Organik Tarım Yönetmeliği esas alınarak 1991 yılından itibaren uygulanmıştır. 2004 yılına kadar organik tarım konusunda iki yönetmelik Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yayımlanmış ve 2004 yılında Organik Tarım Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de 2004 yılında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve yürürlüğe giren İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik ile de İTU’nun yaygınlaştırılması sağlanarak sektöre yasal düzenleme getirilmiştir.

Küresel İyi Tarım Uygulamaları (GLOBALG.A.P.) standardı için ise ilk uygulamalar 1997 yılında kurulan Avrupa Perakendeciler Birliği tarafından iyi tarım uygulamaları standardı olarak başlatılmıştır.

Türkiye’de de tarımsal ürün ticareti yapan kuruluşlar rekabette güçlü olabilmek için standartları uygulamak için çaba sarfetmektedirler.

Organik tarım, İTU gibi tarım ürünleri belgelendirme programları kapsamında yapılan belgelendirmeler, uygunluk değerlendirme faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilmektedir. “ISO 17065:2012 Uygunluk Değerlendirmesi-Ürün, Proses ve Hizmet Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Şartlar Standardı” kapsamında belgelendirme faaliyeti yapan ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetkilendirilen kuruluşlar Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından akredite edilmektedir. Her bir belgelendirme programı kapsamında akreditasyon ön şart olmakla birlikte, her programın ilgili yönetmeliği kapsamında yetkilendirilen kuruluşların akreditasyon süreci için koşullar tanımlanmaktadır. Akreditasyon sürecinde esas alınan temel kriterler ise ISO 17065:2012 standardı şartları ve ilgili belgelendirme programı için oluşturan yönetmeliklerdir. Ayrıca TÜRKAK tarafından yayınlanmış olan “R50.07 TÜRKAK’ın Tanık Olacağı İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım ve GLOBALG.A.P. Sertifikasyonu Denetimlerine İlişkin Kurallar Rehberi” dokümanına göre ürün belgelendirme kuruluşlarının faaliyet gösterdikleri alanlardaki kapsamaları dikkate alınarak akreditasyon gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu kurallar rehberi, İyi Tarım Uygulamaları (İTU), ulusal mevzuata göre Organik Tarım (OTS-TR), Avrupa Birliği mevzuatına göre Organik Tarım (OTS-AB) ve GLOBALG.A.P. Belgelendirmesi yapan kuruluşlarının akreditasyon denetimlerinde TÜRKAK tarafından yürütülecek ofis denetimi ve tanık denetimlere yönelik çalışmalar ile ilk akreditasyon, gözetim, kapsam genişletme ve akreditasyon yenileme ile şikayet denetimlerine ait süreçleri açıklamaktır. Rehber ayrıca her bir belgelendirme programı için akreditasyon denetimlerinde esas alınacak asgari denetim süreleri ve AB regülasyonlarına

göre sınıflandırma dahil olmak üzere her belgelendirme programı için tanımlanabilecek akreditasyon kapsamlarını içermektedir (TÜRKAK, 2014).

Akreditasyon; Türk Akreditasyon Kurumu tarafından “Akreditasyon uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca gerçekleştirilen çalışmaların ve dolayısıyla bu çalışmalar sonucunda düzenledikleri uygunluk teyit belgelerinin (deney ve muayene raporları, kalibrasyon sertifikaları, yönetim sistemi belgeleri, ürün belgeleri, personel belgeleri vb) güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir kalite altyapısıdır” şeklinde tanımlanmaktadır (<http://www.turkak.org.tr>. Erişim Tarihi:23.07.2015).

“ISO/IEC 17065:2012 Uygunluk Değerlendirmesi-Ürün, Proses ve Hizmet Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Şartlar Standardı” kapsamında belgelendirme üçüncü taraf uygunluk değerlendirme faaliyeti olarak tanımlanarak “belirtilmiş olan şartların karşılandığının, tarafsızlık ve yeterliliği olan üçüncü bir tarafça gösterilmesine duyulan güven ve inancın derecesi” olarak açıklanmakta ve çeşitli belgelendirme programlarını işleten kuruluşlar için genel kriterleri belirlemektedir (ISO, 2012).

Bu tezin başka bir boyutu ise, AB organik tarım mevzuatında 2009 tarihinden itibaren yürürlükten kalkan mevzuat (2092/91 sayılı) yerine, yürürlüğe giren yönetmeliklere Türkiye'nin uyumu ile ilgili düzenlemeleri ortaya koymaktır. Tezde AB organik tarım mevzuatında yeni dönemin yönetmeliklerinin güçlü ve zayıf yanları da değerlendirilmekte olup, Türkiye'de organik tarım mevzuatı ile uyumu incelenmiştir.

1. ORGANİK TARIMIN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Organik tarım; doğadaki dengeyi koruyan, toprak verimliliğinde devamlılığı sağlayan, hastalık ve zararlıları kontrol altına alarak, doğadaki canlıların devamlılığını sağlayan, doğal kaynakların ve enerjinin optimum kullanımı ile optimum verim alınan bir üretim sistemini ifade etmektedir. Organik tarım; insan, çevre ve ekonomik olarak sürdürülebilir tarımsal üretim sistemini bütünleştiren bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır (Ak, 2004).

Bir başka ifadeyle, organik tarım; “Ekolojik sistemde hatalı uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik, insana ve çevreye dost üretim sistemlerini içeren, esas olarak sentetik kimyasal tarım ilaçları, hormonlar ve sentetik mineral gübrelerin kullanımını yasaklayan ve bunların yerine organik ve yeşil gübreleme, münavebe, toprağın muhafazası, bitkinin direncini artırma, doğal düşmanlardan yararlanma gibi birçok çevre dostu tekniği tavsiye eden, bütün bu olanakların kapalı bir sistemde oluşturulmasını öneren, üretimde sadece miktar artışının değil aynı zamanda ürün kalitesinin de yükselmesini amaçlayan, her aşaması kontrollü, kayıtlı ve sertifikalı olan alternatif bir üretim şekli olarak tanımlanmaktadır. (İter ve Altındisli, 1998).

Tüketiciler açısından, organik tarım ürünleri en üst düzeyde güven duyulan, kimyasallardan uzak ürün anlamına gelmektedir.

Organik tarımın avantajları olduğu gibi dezavantajları da bulunmaktadır. Bunlardan bazılarını sıralayacak olursak;

-Hızla artıp gençleşen nüfus tüketim düzeyinin ve çeşitliliğinin sürekli artması ve çevredeki ülkelerin hemen hepsinin tarımsal ürün talep eden özellikleri sebebiyle organik tarımın (verimde meydana gelebilecek azalma nedeniyle) kısa vadede gelişmesi zor görülmektedir.

-Organik tarım metoduyla bitkisel üretimde ortaya çıkan bir sorun, arazilerin çok küçük parçalı ve birbirine yakın olmasıdır. Bu durum organik üretim açısından olumsuzdur.Çünkü organik üretim yapan bir işletmenin çevrede üretim yapan diğer klasik işletmelerde kullanılan kimyasallardan etkilenmemesi mümkün olmamaktadır.

-Organik tarım sisteminde yetiştirilen ürünlerin pazarlanması özellikle iç piyasa için yeni ve belirsiz bir konudur.

-Organik üretimde kullanılan hayvan gübrelerinin oluşturduğu sağlık sorunları ile yeterli kimyasal mücadele yapılmadığında organik üretimde sıkça ortaya çıkan aflatoksin ve benzeri mikotoksinler sağlık risklerine neden olabilmektedir.

-Ve son olarak da yeterli tarımsal yayım çalışmaları ve nitelikli personel sayısının az olması gibi dezavantajları bulunmaktadır.

Bunların yanında organik tarım, ne yazık ki verim açısından klasik tarımın gerisinde kalmaktadır. Örneğin organik buğday verimi, bazı ülkelerde konvansiyonel tarımda alınan verimin ancak %40'ında kalmaktadır.

Organik tarımda birim alandan alınan verimin, klasik tarıma oranla düşük olmasının ana nedeni, limitli besin ortamında maksimum verimi sağlayacak genotip ve çeşitlerin henüz geliştirilmemiş olmasıdır.

Tüm bu dezavantajların yanında büyük bir ivmeyle hızlanan teknolojik gelişmeler, etkilerini tarımsal sistemler üzerinde de göstermiş, en az girdi ile en fazla ürün alabilmek için her türlü teknolojik gelişme tarımsal üretim sistemlerine de yansıtılmıştır. Ancak tarımsal üretim sistemlerin sürdürülebilirliği, ürünün kalitesi, istihdam konusunda yaşanan sıkıntılar ve doğanın doğal ve temel yapısı göz ardı edilmiştir.

Yirminci yüzyılın özellikle son çeyreğinde kendini göstermeye başlayan çevre kirliliği, ekolojik dengenin ve yaşayan her türlü canlının sağlığını tehdit eder hale gelmiş, ekolojik ortamın sürdürülebilirliği tehlikeye girmiştir. Uzun dönemde doğal kaynakların korunmasının yanı sıra, çevreye zarar vermeyen tarımsal teknolojilerin kullanıldığı; tarımda sürdürülebilirlik kavramını karşılayan bir tarımsal yapının oluşturulması gerekliliği gündeme gelmiştir. Konvansiyonel tarım uygulamalarının olumsuz etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik alternatif sistemler aranmış; sürdürülebilir, çevre dostu ve doğaya duyarlı bir yöntem olan organik tarım uygulamaları bir çıkış noktası olarak ortaya konmuştur. İlaç, sentetik gübre gibi doğal olmayan girdilerin kullanılmasından kaçınan; kalite, sağlık ve çevresel standartlarla buluşan bir tarım tekniği olan organik tarım, sürdürülebilir tarımın pratiğe yansımaları açısından önem taşımaktadır (Turhan, 2005).

Organik tarımın tarihçesi incelendiğinde, 1910 yılından itibaren gerek Albert Howard'ın "Tarımsal Vasiyetnamesi" ve gerekse 1924 yılında Rudolf Steiner'in "Biyodinamik Tarım Yöntemi" konvansiyonel tarıma alternatifler getirmiştir (Aksoy ve ark. 2005; Babaoğlu 2006; Hasdemir ve Bayaner, 2009).

Dünyanın birçok ülkesinde çevreye duyarlı üretim sistemlerine geçiş, sanayi tesislerinin çevreye vermiş olduğu zararlı etkilerinden kaynaklı büyük bir hızla başlamış olup, özellikle başta dikloro difenil trikloroethan (DDT) olmak üzere pestisitlerin olumsuz etkileri incelendikten sonra, DDT Amerika'da ve daha sonra tüm dünyada yasaklanmasına karar verilmiştir.

Gelişmiş olan ülkelerde sentetik girdilerin kullanılması sonucu ortaya çıkan sorunlar, üretici ve tüketicileri harekete geçirmiş ve 1970'li yıllara kadar farklı farklı ülkelerde pek çok çalışma yapılmıştır. 1972 yılında ise Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Organizasyonu (IFOAM) adı altında tüm çalışmalar bir araya getirilmiştir. 1973 yılında ise İsviçre'de Organik Tarım Araştırma Enstitüsü (FiBL) kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletlerinde 1974 yılından itibaren çeşitli eyaletlerde organik tarım mevzuatları kabul edilmiştir (Hasdemir ve Bayaner, 2009, s.52).

Günümüzde dünyanın birçok ülkesinde yerel veya uluslararası organizasyonlar tarafından belirlenen kurullar çerçevesinde organik tarım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

1991 yılında EEC 2092/91 sayılı Organik Üretim Yönetmeliği ile Avrupa Birliği tarafından yapılmış ve Organik Tarım Fuarları düzenlenmeye başlamıştır. Bu düzenlemelerin yanı sıra, FAO tarafından hazırlanan Codex Alimentarius'dan sonra 2000 yılında ABD tarafından hazırlanan NOP, Japonya tarafından hazırlanan JAS adı verilen organik tarım standartları dünyanın organik tarımsal sektörü açısından önemli rol oynamaktadır. Avrupa Birliği tarafından 2009 yılında, 2092/91 sayılı yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, yerine 01 Ocak 2009 tarihinden itibaren EC 834/2007 sayılı tüzük ve bu tüzüğün uygulama kurallarını gösteren 889/2008 sayılı tüzük yürürlüğe girmiştir.

Türkiye'de organik tarım faaliyetleri 1980 yılında başlamış olup, 1991 yılından itibaren 2092/91 sayılı Avrupa Birliği Organik Tarım Yönetmeliği esas alınarak

gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ülkemizde organik tarım mevzuatı ile ilgili tarihsel gelişmelere bakıldığında;

-1994 yılında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından “Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Metotlarla Üretilmesine İlişkin Yönetmelik” 18.12.1994 tarihli ve 22145 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

-2002 yılında, “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 11 Temmuz 2002 tarihli ve 24812 sayılı ile Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

-2004 yılında, 5262 Sayılı “Organik Tarım Kanunu” 03.12.2004 tarihli ve 25659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

-2005 yılında, Organik Tarım Kanununun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ise 5262 Sayılı Kanuna dayanılarak, 10.06.2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikle” belirlenmiştir.

-2010 yılında, 18.08.2010 tarihli ve 27676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” ile 2005 tarihli yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

1.1. Dünyada Organik Tarım

Dünyada organik tarım üretim boyutuyla ele alındığında, tarımda kimyasal maddelerin yaygın olarak kullanımından önce de birçok ülkede, araştırma merkezlerinde ve çiftliklerde araştırma konusu olmuş (Kırımhan, 2005, s.50) ve 1900’lü yılların başından itibaren İngiltere ve İsviçre gibi ülkelerde küçük çaplı uygulamalarda kendini göstermeye başlamıştır. Ayrıca Almanya’da 1893–1925 yılları arasında sağlıklı ürünlerin satıldığı reform mağazalarının kurulması da organik tarım uygulamaları olarak değerlendirilebilir (Uzun, 2006, s.4).

1910 yılında Albert Howard’ın “Tarımsal Vasiyetnamesi”, 1924 yılında Dr. Rudolf Steiner’in “Biyodinamik Tarım Yöntemi” çalışmaları ile geleneksel tarım yöntemine alternatif sistem arayışlarını başlatmıştır. Konvansiyonel tarımın olumsuz etkileri

gözlendikçe, Avrupa’da birçok ülke kendi içinde bu konuda duyarlı üretici ve tüketicilerin bir araya gelmesiyle organik tarım çalışmalarına yönelmeleri sağlanmıştır (Babaoğlu, 2006, s.683).

1950 yılından sonra ABD'nin Marshall yardımı ile sağlanan ekonomik desteklemeler sonucu klasik tarım hızla yayılmış, makineleşme, kimyasal ilaç ve gübreler ile kimyasal katkı maddeleri kullanılmaya başlanılmıştır.

Dünyada 1960’lı yıllara kadar çevreyi koruyucu ve düzenleyici bir sektör olarak tanımlanan tarım sektörünün bu özelliği, 1970’li yıllardan itibaren sorgulanmaya, tartışılmaya başlanmış ve tarım sektörünün toprak işleme tekniklerinden başlanarak, sektörde kullanılan girdiler, bu girdilerin üretim ve kullanım süreçleri, kullanıldığı ürünler üzerindeki etkileri ile tarımsal ürünleri tüketenlerin üzerinde ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik araştırmalar, tarım sektörünün çevre kirliliği üzerindeki etkisinin beklenilenden daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

1970’li yıllara kadar ayrı ayrı devam eden çalışmalar, 1972 yılında, tüm dünyadaki organik tarım faaliyetlerini bir çatı altında toplamayı, hareketin gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi, gerekli standart ve yönetmelikleri hazırlamayı, tüm gelişmeleri üyelerine ve çiftçilere aktarmayı amaçlayan Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu’nun (IFOAM) kurulması ile farklı bir boyut kazanmıştır (Er ve Başalma, 2008, s. 28, Raynolds, 2000, s.300).

1980’li yıllara gelindiğinde çevrenin doğal dengesinin bozulması karşısında Avrupa ülkelerinde çevreye duyarlı üreticiler, çevreyi kirletmeden, herhangi bir canlıya toksik bir etki yapmayan ürünler üretmeye yönelik alternatif sistemlerin araştırmaya başlamışlardır.

1910’lı yılların sonlarına doğru özellikle deli dana, dioksin ve Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO) gibi konulara karşı duyulan endişe ve tepkiler nedeni ile organik ürünler için tüketici talebinde çok ciddi artışlar meydana gelmiş ve organik tarım, birçok uluslararası kuruluşun gündemine girmiştir (Başalma ve Er, 2008, s.28).

Organik tarım üretimi yapan ülkeler tüm dünyada genellikle üretime geçişte ülkelerinin geleneksel ürünlerinden başlamayı tercih etmişlerdir. Örneğin Hindistan’da çay, Danimarka’da süt ve süt ürünleri, Arjantin’de et ve et mamülleri, Orta Amerika ve

Afrika ülkelerinde muz, Tunus'ta hurma, zeytinyağı, Türkiye'de kurutulmuş ve sert kabuklu meyveler, organik olarak üretilen ilk ürünlerdir (Usal, 2006, s.18).

Asya ve Afrika'da 30 ülke, Orta Amerika'da ve Karaibler'de 20 ülke, Güney Amerika'da 10 ülke, Avusturya ve Pasifik'te 5 ülke, Güney Amerika'da 10 ülke ve ayrıca Avrupa'daki pek çok ülke ile Birleşik Devletler ile Kanada da dahil olmak üzere 130 ülkede organik tarım ürünleri üretilmektedir. Dünyada organik ürün üretiminin %90'ı gelişmekte olan ülkeler tarafından yapılmakta ve dış pazarlara sunulmaktadır. Gelişmiş ülkeler ise, daha çok organik tarım ürünleri alıcısı konumunda bulunmaktadır. Dünyada pek çok ülke pazarında organik tarım ürünlere olan talep süratle büyümektedir.

Organik tarım alanlarını kıtalara göre değerlendirdiğimizde, en büyük payı toplam tarım alanlarının %35'lik oranına sahip Okyanusya almaktadır. Bunu sırasıyla %23,4 ile Avrupa, %23 ile Güney Amerika, %9 ile Asya, %7 ile Kuzey Amerika ve % 3 ile Afrika kıtası izlemektedir.

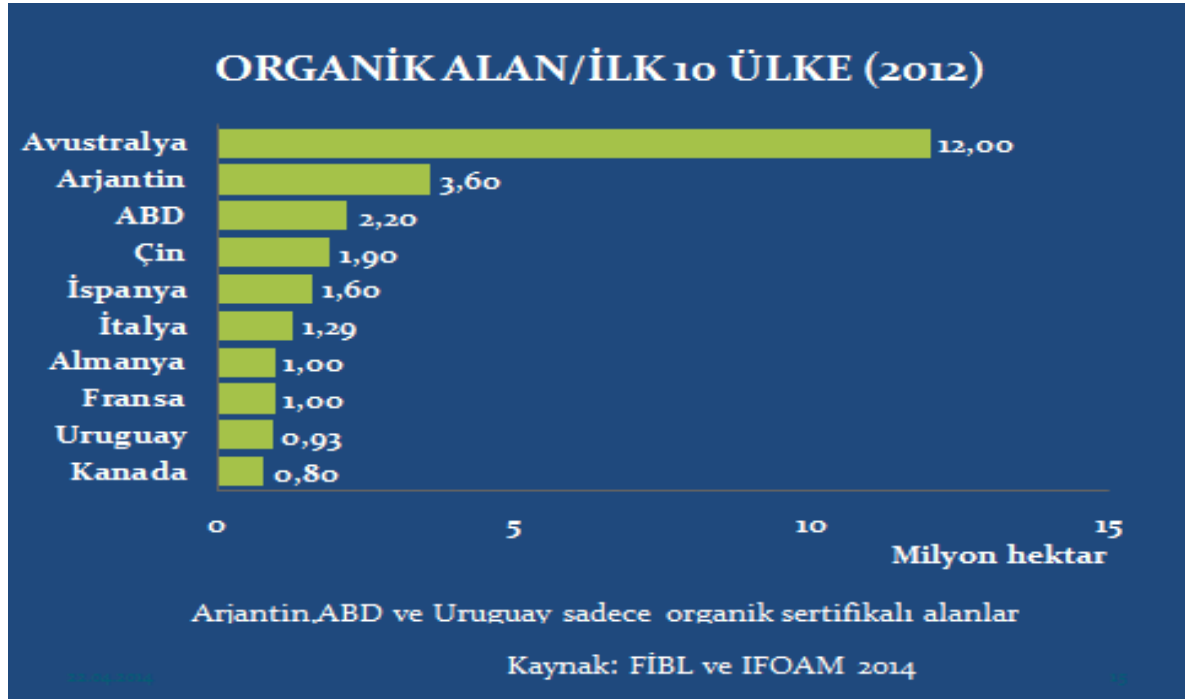
Kıtalara göre organik tarım alanları Şekil 1.1 'de gösterilmektedir.

Şekil 1.1. Kıtalara göre organik tarım alanları (Beyaz yazı: Organik üretim, Kırmızı yazı: Doğadan toplama)

Dünyada organik tarım alanı bakımından ilk onda olan ülkeler Çizelge 1.1’de yer almaktadır. Organik üretim alanları ülkeler bazında ele alındığında on ülke ön plana çıkmaktadır. En büyük pay 12,02 milyon hektarlık alanla lider ülke konumundaki Avustralya’nın yer aldığı Okyanusya’ya aittir.

Çizelge 1.1. Dünyada organik tarım alanına göre ilk on ülke

Avustralya’nın 12,02 milyon hektarlık organik üretim alanının yaklaşık % 97’sini et üretimine yönelik büyükbaş besiciliğinde kullanılan organik sertifikalı geniş mera alanları oluşturmaktadır. Arjantin ise 4,01 milyon hektar ile 2. sırada yer almaktadır. Arjantin’in sahip olduğu organik alan büyüklüğü de küçükbaş yetiştiriciliğinde kullanılan meralarla artmış ve özellikle organik koyun eti ilk sırada yer almaktadır. Bunu şeker, çay, tahıllar, yağlı tohumlar, meyve (armut, elma, portakal ve limon) ve sebze (sarımsak, soğan ve fasulye) takip etmektedir. Brezilya bir önceki yılın verilerine göre 1,77 milyon hektar alana sahiptir. Kahve, muz, soya ve mısır en önemli ürünlerdir. Son yıllarda ABD, Çin ve Hindistan organik tarımda gelişen ülkeler olarak dikkat çekmektedir. İspanya ise 2008 yılında Avrupa Birliğinde en önemli paya sahip ülke konumuna gelmiştir. Dünyadaki organik ürün ticareti 62,8 milyar dolar civarındadır. Pazarda lider ülkeler; 20,15 milyar Euro ile ABD ilk sırada, 6,02 milyar Euro ile ikinci sırada olan Almanya’yı sırasıyla 3,38

milyar Euro ile Fransa, 2 milyar Euro ile İngiltere ve 1,9 milyar Euro ile Kanada takip etmektedir. ABD dünyada en büyük organik ürün ticaretine sahip ülke konumuna gelmiştir.(www.eto.org.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2015).

Dünyada organik olarak yetiştirilen çok yıllık türlerini değerlendirdiğimizde en büyük pay %25'lik oranla kahve ve zeytine aittir. Bunu sırasıyla %23'le sert kabuklu türler, %10'la kakao, %9'la üzüm ve %8 ile diğerleri izlemektedir.(www.ifoam.org. Erişim Tarihi:28.07.2015)

1.1.1. Organik Ürünlere Yönelik Tüketici Tercihleri

Son yıllarda özellikle çevre ve sağlık bilincinin artmasına paralel olarak AB ülkeleri, ABD ve diğer gelişmiş ülkelerde organik ürünlere olan talebi de artırmıştır. ABD'de toplam gıda üretiminin %2'si organik gıda olmasına rağmen, bu ülke içerisindeki tüketicilerin %40'ının bir yıl içerisinde organik gıda satın aldıkları ortaya çıkmıştır. İngiltere'de ise tüketicilerin %33'ü organik gıda satın almaktadır (Durmaz, 2010, s.18).

ABD'de yapılan bir araştırmada, (Hartman Grubu tarafından hazırlanan sağlıklı yaşam raporu-2001) tüketicilerin hangi nedenlerden dolayı organik ürünleri tercih ettikleri araştırılmış ve tercihlerin % olarak dağılımı incelenmiştir. Buna göre: Tüketicilerin %66'sı organik ürünlerin sağlıklı ve daha besleyici olduğunu, %38'i tadının daha iyi olduğunu, %30'u gıda güvenliği açısından herhangi bir hormonun ya da ilaç kalıntısının bulunmadığını, %26'sı çevreye olumlu etkileri olduğunu düşündükleri için organik ürünleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Araştırma yapılan ülkelerde süpermarket ya da hipermarketlerin pazarlama alt yapısında önemli rol oynadıkları ve fiyatlarının diğer organik ürünlerin satışının yapıldığı yerlere göre daha uygun olduğu tespit edilmiştir.

Örneğin; organik ürünlerin pazar paylarının en yüksek olduğu Danimarka, Avusturya ve İsveç gibi AB üyesi ülkelerde organik ürünlerin AB geneline göre yaklaşık %20 daha ucuz olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun en önemli nedeni ise; söz konusu bu üç ülkede süpermarket ve hipermarketlerin organik ürün pazarlamasını büyük ölçekli ve fonksiyonel olarak (büyük depolar, etkin iletişim vs.) gerçekleştirmesidir. Yine bu ülkelerde organik ürün etiketinin tüketiciler tarafından büyük ölçüde tanınmasının (%95) pazar genişlemesini artırıcı bir rol üstlendiği ifade edilmektedir (Durmaz, 2010,s.19).

AB ülkelerinde organik ürünlerin üretici fiyatlarının konvansiyonel ürünlere göre ülkeden ülkeye yüksek düzeylerde değişim gösterdiği aşikardır.

Örneğin, AB ülkelerinde organik olarak üretilen tahılların fiyatı, konvansiyonel olarak üretilen tahıllara göre ortalama %102 daha pahalı iken, bu oran Yunanistan'da %30, Lüksemburg'da %21'dir. Yine AB ülkelerinde organik şarabın fiyatı konvansiyonel olarak üretilen şaraba göre %30-40 daha pahalı iken bu oran Fransa'da %20 olarak gerçekleşmektedir. Bunun yanında AB'de birbirine komşu olan ülkelerde bile aynı organik üründe kg başına 0,8 Euro ile 1,1 Euro arasında fiyat farkı bulunmaktadır (Durmaz, 2010, s.20).

Sonuç olarak, organik tarım yapılan ülkelerde organik ürünler kendine has özellik ve kalite standartlarına sahip olması fiyat değişimlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

1.1.2. Organik Ürünlerin Pazarlama Stratejileri

Organik ürünlerin üretim ve pazarlama faaliyetleri birbirinden ayrı düşünülemez. Üretim faaliyetleri pazarlama tarafından yönlendirme içinde olmalı ve pazardan elde edilen bilgiler doğrultusunda üretimin gerçekleştirilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Doğru pazarlama stratejileriyle öncül tüketicilerin organik ürün tüketimleri artırılabilir. Faydacı grup, fiyata önem veren kişilerden oluşmakta olup, fiyat onların satın almalarında önemli bir etkidir. Sağlık bilinciyle hareket eden grup, organik ürün için % 20-30 arasında fiyat farkı ödemeye razı olan, sağlıklı ve taze ürünleri özel satış noktalarından almayı tercih eden, daha yüksek gelire sahip ailelerden oluşmaktadır.

Gelenekselci grupta yaşlı kişiler yer almakta ve organik ürünlerde daha çok arzuladıkları eski tatları aramaktadırlar. Üreticiler de faaliyet gösterdiği pazarlarda hedef pazarlarını doğru şekilde tanımlamalıdır.

Kültürel farklılıklar da farklı ülkelerdeki tüketicilerin organik ürün tercihlerinde farklı değerleri benimsemelerine neden olan bir diğer unsurdur. Örneğin İtalya, İngiltere ve Almanya'da organik ürün tüketicileri farklı baskın değerlere sahiptirler. Alman tüketiciler tat ve kalite ile sağlığa önem verirken; İngiliz tüketiciler doğaya veya çevreden ziyade hayvansal değerlere daha fazla önem verirler. İtalyan tüketiciler de ekoloji ve sürdürülebilir bir gelecekle ilgilenmekte ve hedonizm, eğlence ve başarı gibi güdülere

sahiptirler (Essoussi ve Zahaf, 2008,s.96-97). Üreticiler de bu kültürel farklılıklara göre pazarlama stratejilerini oluştururlar. Örneğin İtalya’da üreticiler, reklam mesajlarında organik ürünlerinin çevre dostu olduğunu daha çok vurgulamaktadırlar.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere tüketicilerin organik ürünleri tercih etmelerinde sağlık, çevreyle ilgili olması ve organik ürünlerin kalitesine bağlı olarak tadının daha iyi olması en önemli konuları oluşturmaktadır.

Organik ürün bilgisi, tüketicilerin geleneksel ürünlere göre organik ürünlere farklı tutumlar göstermelerinde en önemli unsurlardan biridir. Organik ürün bilgisi de kamu yönetimi, kitlesel medya, ekolojik birlikler, alışveriş ve sağlık siteleri aracılığıyla sağlanabilir. Bu nedenle, organik ürün bilgi düzeyi sosyo-demografik özelliklere (eğitim, gelir, vb.), yaşam stillerine ve pazarda mevcut olan organik ürün bilgisine bağlıdır (www.berjournal.com, Erişim Tarihi:02.08.2015).

Talebi artırmaya yönelik organik ürünler konusunda tüketiciler bilgilendirilmeli, özellikle bebekler, gelişme çağındaki çocuklar ve hamile kadınlar için organik ürünlerle beslenmenin önemi reklam mesajlarında vurgulanmaktadır. Organik ürünlerin satın alınmama nedenleri değerlendirildiğinde de organik ürünlerin pahalı olması, sınırlı bulunabilirlik, organik ürünlerde tatmin edici olmayan kalite, mevcut satın alımlardan duyulan tatmin, güven eksikliği, algılanan değerde eksiklik ve organik yollardan üretimi anlama eksikliği en önemli konuları oluşturmaktadır.

Tüketiciler, sadece organik ürünlerde bulunan sertifikalar sayesinde güven içinde organik ürünleri satın alabilirler (Özevin, 2008,s.37-38).

Tüketiciler, organik ürünleri tercih ederek organik ürünlerin geleneksel ürünlerden ne farkları olduğunu, organik ürünleri satın alınmasının kişiye ne kazandıracığını ve bu bilgilerin kesinliğini bilmek istemektedirler.

Ambalajlama konusu da pazarlama stratejilerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ambalaj, ürünün satışına katkıda bulunduğu için ambalaja gizli satış elemanı diyebiliriz.

Tüketicilerin, raflarda dikkatlerini çeken ambalajlara karşı ilgisi farklı olmaktadır. Örneğin muz gibi ürünlerin tüketici pazarlarına ulaşıncaya kadar, düşük fire oranlarında tutulabilmesindeki en büyük etken ambalajdır.

Ayrıca tüketiciler, ambalaj üzerinde ürünle ilişkili bir resim görmeyi, resimsiz bir ambalaja göre daha fazla arzulamaktadırlar. Bu sayede tüketiciler ürünün nasıl göründüğünü, koktuğunu, tadını, sağlamlığını hayallerinde canlandırabilmektedirler.

Tüketiciler, organik ürünlerin ambalajlarının da daha parlak, modern ve renkli olmalarını istemektedirler (Hughner vd., 2007,s.11).

Fiyatlama stratejilerinden bahsederek, üreticileri organik ürün üretimine yöneltten temel etken ekonomik faktörlerdir. Üreticiler, geleneksel ürünlere göre organik ürünlerden daha fazla gelir sağlayabilmektedirler (Özevin, 2008: 38).

Organik tarım ürünleri ortalama olarak geleneksel ürünlere göre %40 ile % 80 arasında daha pahalıdır. Organik tarım ürünlerinin üretiminde geleneksel ürünlere göre daha zor süreçler vardır. Hiçbir katkı maddesi ve kimyasalların kullanılmaması ile birlikte ürüne ulaşılma süresinin zaman alması, bu sürecin sürekli kontrol ve denetim masrafları, organik sertifikasyon harcamaları, sertifikasyon yapabilecek kuruluşlara harcanan meblalar, organik ürün fiyatlarını geleneksel ürünlere göre daha çok arttıran temel nedenlerdir.

Tüketicilerin organik ürünlerin fiyatlarına gösterdikleri tutumlar bazı çalışmalarda ele alınmıştır. Bu çalışmalardan birinde Batte ve arkadaşları (2007) geleneksel ürünlerle karşılaştırıldığında tüketicilerin organik ürünlere daha yüksek fiyat ödemeye razı olduklarını ortaya koymuşlardır. Sarıkaya (2007) da tüketicilerin organik ürünlerin yüksek fiyatlarını normal karşıladıklarını bulmuştur. Fakat organik ürünlerin fiyatlarının düşürülmesi, organik ürünlere olan talebi arttırabilir.

Buna rağmen fiyatların düşürülmesi her zaman işe yaramayabilir. Çünkü tüketiciler, organik ürünlerin yüksek fiyatlarının ürün kalitesi ve lezzetinin bir göstergesi olarak da görmektedirler. Yüksek fiyatları yüksek kalite ile ilişkilendiren önemli bir tüketici kesimi vardır. Diğer bir ifadeyle organik ürünler düşük fiyatlandırıldığı zaman ürünlerin yüksek kaliteye sahip olmadıkları düşünülebilmektedir. Bu da bu ürünlerin

geleneksel ürünlerden farklı olmasını diğer bir ifadeyle sağlıklı olma algısını azaltabilir. Bu nedenle, kalite ve fiyat arasındaki dengeyi sağlayacak şekilde bir fiyatlandırma yapılmalıdır (Hughner vd., 2007,s.10-13).

Kontrol ve sertifika kuruluşları tarafından tüm üretim ve pazarlama sürecini takip etmeleri de fiyatları etkilemektedir.

Sertifikasyon maliyetlerinin yüksek olması ve üreticilerin gelir düzeylerinin düşük olması sebebiyle üreticiler kendi sertifikalarını elde edemezler. Bazen müşteri işletmeler, anlaşma koşullarını yerine getirmezlerse üreticiler zorluklarla karşılaşır. Bu nedenle üreticilerin organik ürünlerinde fazla kontrole ve sertifikasyon belgelerine sahip olmamaları, bu ürünlerin başka alıcılara satılmalarını önlemektedir. Bunu önlemek için Devlet, üreticilerin sertifikasyon maliyetlerini kısmen veya tamamen desteklemek üzere organik tarımın gelişimini sağlamalıdır.

Üreticiler sertifikaları kendileri adına alabilirlerse, ürünlerini satmak için alternatif yollar bulabilirler. Böylece üreticiler, organik ürünlerini yerel marketlere satabilirler ya da son tüketiciye ürünlerini direkt olarak satarak geleneksel ürünle organik ürün arasındaki yüksek fiyat farkını düşürebilirler (Kenanoğlu ve Karahan, 2002,s.317).

Özetle, kontrol ve sertifikasyon sürecinin kolaylaşması ve bu sürece ilişkin maliyetlerin düşürülmesi ve iyi bir pazar ağının oluşturulması oldukça önem arz etmektedir.

1.1.3. Organik Tarım Ürünlerinin Piyasaya Arzı ve Denetimi

Günümüzde Türkiye’de organik ürün çeşidi, işlenmiş ürünler dâhil artış göstererek 200 adet ürünü aşmıştır. Başlangıçta yalnızca ham ürün olarak değerlendirilen organik ürünler, günümüzde işlenerek katma değeri arttırılmış ürün şeklinde piyasaya sunulmaktadır.

Üretimin önemli bir bölümü önceleri yurtdışına ihraç edilirken, günümüzde ürün işleme teknolojisindeki gelişim, artan iç talep ve tüketici duyarlılığı, organik tarımsal üretimde gıda işletmelerini iç piyasaya yönlendirmiştir.

Bunun yanında AB piyasalarına tek ürün girişleri; ya AB standartları ile uyumluluk temelinde yahut Komisyon tarafından onaylanıp kabul görmüş bulunan kontrol/denetim kurum/kuruluşlarınca belgelendirilmiş olan eşdeğer teminat belgeleri temelinde mümkün hale getirilmektedir.

Organik ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimi, önemi her geçen gün daha çok anlaşılan ve kamu kuruluşlarına gün geçtikçe daha fazla görev yükleyen bir alandır. Organik ürünlerin piyasa gözetimini de kamu kuruluşlarınca görevlendirilen işletmeler yapmaktadır. Ürünlerin ticari işletmeler tarafından mevzuata uygun ve güvenli bir biçimde piyasaya arz edilip edilmediğinin kontrolü olan denetimler, insan sağlığı ve güvenliğinin, sağlanmasında kamusal yararın gözetilmesine hizmet etmektedir. Yapılan denetimler Türkiye organik tarım mevzuatı ve AB Direktifleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

1.2. Avrupa Birliği'nde Organik Tarım

Geleneksel tarımdan organik tarıma geçişte Avrupa ülkelerindeki durum irdelendiğinde Avrupa Topluluğu'nda birim alan başına belirli bir destek sağlandığı için organik üretimin hızla yayılması sağlanmıştır. Bunun en güzel örneği, ekili alanların %20'sinde organik üretim yapılan Avusturya'dır. Ancak geçiş sonrası dönemde desteğin azaltılması veya kaldırılması, özellikle Portekiz, Fransa ve İspanya'da organik tarım işletmelerinin sayısının azalmasına neden olmuştur (www.egebirlik.org.tr, Erişim Tarihi:08.08.2015).

Avrupa ülkelerinde 1990'lı yıllardan sonra Avusturya, Almanya, Lüksemburg ve İsveç gibi ülkelerde organik tarım hızla gelişmiştir. Organik tarıma geçişte ve başarıda etkili faktörler üreticilere sağlanan finansal imkanlar, hızlı bilgi akışı, geniş ürün yelpazesi, ulusal semboller, koruma ve planlama olarak sayılabilir. Organik tarımın gelişmesinde üreticilere sağlanan mali desteğin etkisi kaçınılmazdır. Ancak destekler, ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ürün yelpazesinin ve pazarlama kanallarının çeşitlenmesi (süpermarketlerde ailelere yönelik kasa içinde çeşitli sebze veya meyve satışları, restoranlar, catering servisleri, işleme sanayi) organik tarıma geçişi hızlandırmaktadır. Gerek Avusturya gerekse İsveç'de organik ürünlerin süpermarketlere girişi üreticileri teşvik eden etkenlerin başında gelmektedir. Ancak bu açıdan tüketicilerin eğitimi de talebi yaratma ve geliştirmesi açısından önemlidir. Gerek ülkesel gerekse uluslararası yönetmeliklerle tüketiciler güvence altına alınmıştır. Oluşturulan logolar da tüketiciyi

yönlendirmekte etkili olmaktadır. İsveç ve Avusturya'daki logolar bu işlevi yerine getirirken Almanya'da çok sayıda logonun piyasada yer alması tüketiciyi büyük ölçüde karışıklığa itmektedir. Halen tüketiciyi şaşırtabilen çok sayıdaki özel marka veya işaret yerine ülkesel tek bir logonun yaratılma çalışmaları yürütülmektedir. (www.egebirlik.org.tr, Erişim Tarihi:08.08.2015).

Dünyada organik üretim açısından Avrupa Birliği, hem üretim açısından hem de pazar payı açısından ilk sırada yer almaktadır. Bu gelişmede etkili olan ana faktör 1992'deki Ortak Tarım Politikası (OTP) çerçevesinde alınan çevre ve kaynak koruyucu tedbirler ve destek politikalarıdır. AB ülkelerinde ekolojik üretime geçiş sürecinde üreticiye birim alan başına belirli bir destek sağlanmasının en olumlu etkisi Avusturya'da bu uygulamanın etkisiyle, ekili alanların %20'sinde ekolojik sistemle üretim yapıldığı görülmüştür (Merdan, 2014,s.50).

1.2.1. Avrupa Birliği'nde Organik Tarımın Durumu

Avrupa'da 1990'lı yıllardan itibaren organik tarım hızla yayılmaya başlamıştır.

Ülkeler bazında bakıldığında Avusturya'nın toplam tarımsal arazisinin yaklaşık %14'ü, Finlandiya, İtalya ve İsveç'in %7'si ekolojik olarak yönetilmektedir. Yaklaşık 140.000 organik işletme veya üretici mevcuttur ve bunların çoğunluğu İtalya'dadır.

Avrupa'daki en büyük pazar payına sahip Almanya'da özellikle ekolojik süt ve ürünleri ile sebze ve meyve pazarında artış görülmüştür. Organik üretim yapısı Fransa ile benzeyen Almanya'da organik tarımsal üretimin pek çoğu birbirinden bağımsız üretici firma aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Organik sığır eti üretimi 1.540 ton, domuz eti üretimi 3.475 ton, tavuk eti üretimi ise 734 tondur. Ancak organik et dağıtım kanalları yeterince gelişmemiştir (Marangoz, 2008, s.42).

Yaş meyve ve sebzede elma ve armut dahil olmaksızın (istisnai bir durum olarak bazı senelerde İtalya'dan elma ithalatı gerçekleştirilmektedir) soğan, patates, havuç, kabak, karnabahar ve lahana iç pazar talebini karşılarken, birçok organik ürün ithalat yolu ile pazara sunulmaktadır. Süt ürünleri ise Avrupa'da üretimi yapılan en önemli organik ürün grubudur.

En çok talep gören ürünler süt ve peynir olup, bunları yoğurt, tereyağı ve quark (yoğurt benzeri ürün) takip etmektedir. Çeşitli unlu mamulleri ile ünlü Almanya, bu sektörde de organik üretime yönelmiştir.

Almanya'da organik üretimin tüketici talebini karşılamaya yetmemesi nedeniyle organik ürünlerinin bir bölümü ithal edilmektedir. En çok ithal edilen ürün % 56 ile meyve olup bunu sırasıyla % 50 ile yağlı tohumlar, % 36 ile sebze ve şarap, % 20 ile kümes hayvanları eti ve %10 ile hububat izlemektedir. Almanya'da satılan organik meyve sebzenin %45'i ithal edilmiş olup, İspanya, Fransa ve İtalya başlıca ihracatçı ülkelerdir.

Almanya'da son yıllarda organik ürün satışlarında küçük marketlerin payı azalmaya başlamış, hipermarketler paylarını artırmış ve organik tarım dağıtım kanalları gelişmiştir.

Danimarka'nın da organik ürün pazarı oldukça gelişmiş durumdadır. Çünkü ürün belgelendirme ve etiketlemedeki etkinlik, tüketicilerin güvenini kazanmıştır. Ayrıca organik ürünlerin süpermarket gibi tüketicilerin kolayca temin edebileceği yerlerde sunulması da pazarın gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bir diğer önemli faktör de, organik ürün fiyatlarının geleneksel ürün fiyatlarından diğer ülkelere göre daha düşük olmasıdır. Danimarka Avrupa'nın büyük oranda organik süt ve et tedarikçisidir. Meyve, sebze, tahıl, çay, kahve ve tropikal meyve gibi ürünleri ise ithal etmektedir (Ece, 2008, s.17).

İngiltere'de organik tarım 1980'lere kadar sınırlı kalmış, yalnız o dönem içerisinde ortaya çıkan çevre kirliliğinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle tekrar gündeme gelmiştir. İngiltere iç pazarının %66'sını kendisi karşılarken özellikle organik tahıllar açısından üretimi yetersizdir. İngiltere'nin şu anki durumunda organik ürünlerin neredeyse her çeşidi için önemli bir talep bulunmaktadır. Ancak sektörde bir tüketim kalıbı oluşmamıştır.

İngiltere'de ise meyve ve sebze yetiştiriciliği açısından kayda değer bir üretim olmamasına rağmen, organik dana eti, kuzu eti ve süt üretimi çok fazladır. Yıllık organik süt üretimi 20.000 tondur. Ancak organik süt üretimi toplam süt üretiminde küçük bir paya sahiptir. Organik süt üretimine, Organik Süt Üreticileri Kooperatiflerinin önemli katkıları bulunmaktadır. Organik süt üretimi dışında, organik yumurta üretimi de önemlidir. Ülkede organik ürünlerin %69'u süpermarketlerde satılmaktadır (Marangoz, 2008, s.45-46). Ayrıca 900 kadar işletme ile 70.000 hektar alanda üretim yapılmaktadır. İtalya'da yaklaşık 20 milyon kişi organik ürün satın almaktadır. Organik ürünler içerisinde meyveler ve

özellikle zeytinyağı, turunçgiller ve tahıllar önemli bir gelir grubunu oluşturmaktadır. Toplam organik ürünün %43'ü ihraç edilmektedir. İşletme sayısı 13.937, işlenen alan ise 276.070 hektar kadardır (Zengin, 2007, s.51).

Hollanda'da organik üretim açısından en çok hayvansal üretim yapılmaktadır. Organik süt üretimi 60.000 ton dolayındadır. Organik ürünlerin satışının % 20'si süper marketler tarafından yapılırken, toplam gıda satışları içinde bu marketlerin payı % 71'dir. Organik gıda mağazalarının payı ise oldukça yüksektir (Marangoz, 2008,s.45)

Fransa hem iyi bir pazar hem de rekabetçi bir ülke konumundadır. Fransa özellikle sebze üretiminde büyük öneme sahiptir. Fransa, Avrupa' da bebek mamalarının en çok tüketildiği ülkedir. Organik gıda işleyen firmalar, hammaddelerini doğrudan üreticilerden almaktadırlar. Bunlar ithal ürünlerin en önemli alıcısı konumundadır.

Sonuç olarak Avrupa'daki ülkelerde organik tarımın oldukça hızlı bir gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür. Bunun nedenlerinden en önemlisi, Avrupa ülkelerinde, organik ürün üreticilerine sağlanan maddi desteklerin yüksek oranda sağlanabilmesidir. Bunun yanında belgelendirme, etiketleme ve ambalajlama konusunda Dünya'nın en iyi konumunda olan ülkeler AB ülkeleri ve ABD'dir. Bu da tüketiciye güven vermekte olup, tüketici talebini arttıran en önemli hususlardan biridir.

1.3. Türkiye'de Organik Tarım

Türkiye'de organik tarım, 1984-85 sezonunda geleneksel ihraç ürünlerimizden kuru üzüm, kuru kayısı ve kuru incir ihracatı ile başlamış ve daha sonraki yıllarda ürün sayısı, hammaddelerden elde edilen işlenmiş ürünlerle birlikte düzenli bir artış göstermiştir. Üretilen organik sertifikalı ürünlerin tamamına yakını başta AB ülkeleri, ABD ve Japonya olmak üzere gelişmiş ülkelere ihraç edilmektedir. Başlangıçta organik tarımın gelişmesine yardımcı olan kuru ve kurutulmuş meyveler ile organik pamuk pazarında Türkiye halen lider ülke konumundadır. Özellikle dış pazara yönelik organik üretim, sözleşmeli olarak yapılmaktadır. Alınan talep doğrultusunda bir grup üreticinin 'proje' altında toplanarak organik üretime geçişi sağlanmaktadır. Son yıllarda destek politikaları ve sivil toplum kuruluşlarının çabalarıyla iç pazarda ekolojik ürünlere olan ilgi de artış göstermektedir. Ancak 'proje' dışında kalan bireysel sertifika alan organik üreticilerin sayısının çok az ve verilen desteklerin yetersiz olması ve dış pazardakine benzer sözleşmeye dayalı bir

sistemin kurulamaması sonucu iç pazarda gelişim istenen düzeye çıkarılamamaktadır (www.eto.org.tr, Erişim Tarihi:13.07.2015).

Dünyada en önemli organik ürün alıcı konumunda olan AB'ye organik ürün ihraç edebilecek ülkeler listesinde Türkiye, İsrail, Avustralya, Macaristan, İsviçre ve Arjantin avantajlı ülkeler olarak görülmektedirler (Merdan ve Kaya, 2013,s.242).

1.3.1. Türkiye'de Organik Bitkisel Üretim

Türkiye'de 1984-1985 yıllarında kuru incir, kuru üzüm gibi geleneksel ürünlerimizin ihracatı ile başlamış, daha sonraki yıllarda ise, hızla gelişme göstererek 250'nin üzerinde ürün ihraç edilir duruma gelmiştir. Türkiye'de yıllara göre organik bitkisel üretim miktarları, ürün sayısı ve çiftçi sayısı Çizelge 1.2'de yer almaktadır.

Ege bölgesi organik tarımın Türkiye'de ilk olarak başladığı yöre olarak organik üretim ve ihracatta önemli kalemlerin başında gelen kuru üzüm ve kuru incirin üretim merkezi olması nedenleriyle organik tarımda önemli bir konumundadır. Türkiye genelinde %70,7 alan büyüklüğü ve %54,1 çiftçi yüzdesi ile Doğu Anadolu Bölgesi birinci sırada olup bunu %11,9 alan ve %19,4 çiftçi yüzdesi ile Ege Bölgesi takip etmektedir(Ongun, 2014,s.5).

Çizelge 1.2. Türkiye'de yıllara göre Organik Bitkisel Üretim (Geçiş Süreci Dahil)

Yıl	Ürün Sayısı	Çiftçi Sayısı	Üretim Miktarı (ton)
2005	205	14.401	421.934
2006	203	14.256	458.095
2007	201	16.276	568.128
2008	247	14.926	530.224
2009	212	35.565	983.715
2010	216	42.097	1.343.737
2011	225	42.460	1.659.543
2012	204	54.635	1.750.126
2013	213	60.797	1.620.466

Kaynak:” Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü”

1.3.2. Türkiye’de Organik Hayvansal Üretim

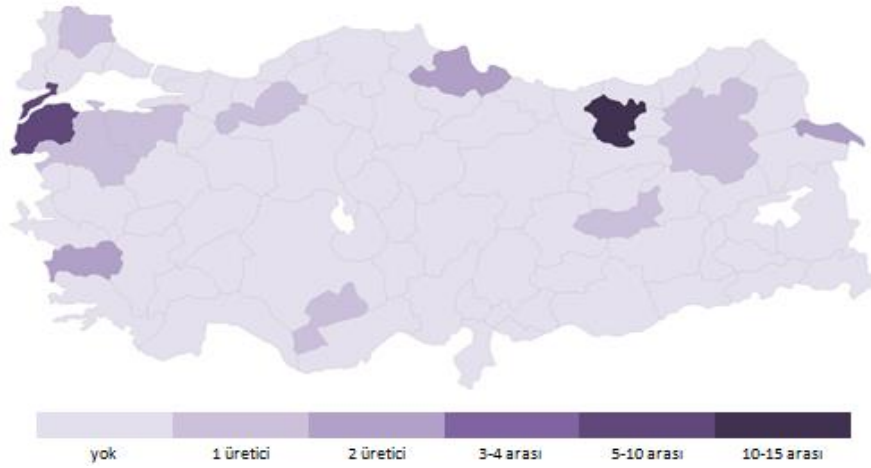
Dünyada organik bitkisel üretim kadar organik hayvansal üretim de oldukça önemli olmasına rağmen Türkiye’de organik hayvansal üretim yeterli düzeye ulaşamamıştır. Bunun nedenlerinden biri organik hayvansal üretimde hayvan hastalıklarına sıkça rastlanılmasıdır. Türkiye’de yıllara göre organik hayvansal üretim miktarları ve üretici sayısı Çizelge 1.3’te gösterilmektedir.

Çizelge 1.3. Türkiye’de yıllara göre organik hayvansal üretim

Yıl	Üretici Sayısı	Büyükbaş (Adet)	Küçükbaş (Adet)	Kanatlı (Adet)
2005	6	1.953	10.066	890
2006	12	2.400	11.002	5.894
2007	27	4.497	16.711	22.247
2008	37	4.578	12.180	22.428
2009	150	7.207	16.374	111.760
2010	174	37.432	21.454	342.329
2011	225	12.162	33.818	431.754
2012	1.587	56.204	33.985	281.132

Kaynak: “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Organik Hayvansal Üretim İstatistikleri”

İç piyasada ise tüketicinin alım gücü ve tüketici bilincinin düşük olmasına bağlı talep yetersizliği nedeniyle gelişimi istenen düzeylere ulaşamamıştır. Türkiye’de organik hayvancılığın gelişebilmesi için yem üretiminin ekim nöbetine alınarak artırılması ve hayvancılığa ilişkin destek programlarının planlanması gerekmektedir. Organik üretim yapan üreticilerin sayısı yıllara bağlı olarak artış göstermekle birlikte hala ulaşılmak istenen düzeylerden çok uzaktır. Gümüşhane’deki 13 üretici ve Çanakkale’deki 5 üretici organik hayvansal üretim yapan üreticilerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır (Ongun, 2014, s.8).

Şekil 1.2. Türkiye’de organik hayvansal üretim yapılan iller

Kaynak: ”Ekolojik Tarım Organizasyonu Derneği”

1.3.3. Türkiye’de Organik Tarım İhracatı

Türkiye üretilen ürünler bazında değerlendirme yapıldığında bu ürünlerin birçoğunu ihraç etmektedir. Türkiye’de organik tarımsal üretimin başlatılması dış ülke taleplerine dayanmakta ve sipariş usulü üretim ağırlık taşımaktadır.

Yıllara göre organik tarım ihracat değerleri Çizelge 1.4’te yer almaktadır.

1985-86 yıllarında kuru incir, kuru kayısı, kuru üzüm ihracata konu olan organik tarım ürünleri iken, 2000 yılında sektör ve ürün yelpazesi genişlemiştir. Organik ürün ihracatında günümüzde, fındık ve fındık ürünleri, kuru üzüm, kayısı ve ürünleri, incir ve incir ürünleri, mercimek ve çeşitleri ile pamuk ve tekstil ürünleri, başlıca ihraç edilen ürünler arasında yer almaktadır. Elde edilen bedel açısından ise ilk sırayı 4.881,191 ile fındık ve fındık ürünleri alırken bunu 3.761,657 ile kuru üzüm ve 1.827,899 ile kayısı ve kayısı ürünleri izlemektedir. Üretim rakamları içinde kayısı %5,0 pay alırken, ihracat rakamları içinde yıllara göre değişmekle birlikte %10,0-13,0 arasında pay almaktadır. Aynı şekilde fındık üretimi toplam organik üretim içinde %1,7 paya sahip olmasına rağmen, ihracatta %5,0-11,0 arasında paya sahiptir. Yıllara göre değişmekle birlikte Türkiye’nin organik ürün ihracatı 15 ile 36 milyon \$ civarındadır (<http://www.tarim.gov.tr>, Erişim Tarihi: 23.07.2015).

Çizelge 1.4. Yıllara Göre Organik Tarım İhracat Değerleri¹

YIL	MİKTAR(KG)	TUTAR(\$)
2003	21.083.351	36.932.995
2004	16.093.189	33.076.319
2005	9.319.328	26.230.259
2006	10.374.493	28.236.617
2007	9.346.677	29.359.321
2008	8.628.790	27.260.473
2009	7.565.604	27.504.928
2010	3.592.925	15.879.571
2011	3.371.298	15.529.387
2012	6.258.314	24.703.607
2013	10.495.217	46.020.389

Kaynak: "Ege İhracatçı Birlikleri, Erişim Tarihi: 25.07.2015"

İhracat yapılan ülke sayısı yaklaşık 13 civarında olup, Avrupa Birliği ülkeleri, özellikle Almanya ilk sırada yer almaktadır. Almanya, en önemli organik ürün üretici ve ithalatçısı ülke olup, aynı zamanda en önemli gıda pazar potansiyeline sahip ülkelerdendir. Almanya'dan sonra Fransa, Irak, Danimarka ve Belçika, diğer önemli ihraç pazarlarını oluşturmaktadır. Bu pazarlar içerisinde en büyük getiriye Almanya ve Fransa sağlamaktadır (Merdan, 2014,s.75).

İlk yıllarda organik ürünlerin tamamen hammadde halinde ihracatı yapılırken, son yıllarda işlenerek ihraç edilen organik ürünlerin miktarı artış göstermektedir. Çünkü, organik ürünlerin işlenerek ve dayanıklılığının artırılarak pazarlanması ülke ekonomisi, ihracatçı ve üretici için daha kârlı olmaktadır.

Türkiye gelişmekte olan ülkelerin yaptığı gibi organik ürünlerinin neredeyse hepsini ihraç etmektedir. Gelişmiş ülkeler ise ürünlerini iç pazarda kullanmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerin talepleri, ihraç edilecek ürünlerin cinslerini belirlemektedir.

¹ Veriler, ihracatçı firmaların ihracat esnasında "organik" olarak beyan ettikleri partilere ait olup, gerçekleşen ihracat verilerinin tamamını yansıtmamaktadır.

Pek çok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de organik ürün dış ticaret istatistiklerini tutmak üzere oluşturulmuş güvenilir bir sistem geliştirilmemiştir. Bu nedenle, yapılan ihracatın tamamı istatistiklere yansımamaktadır. Gerçekte Türkiye’deki ihracatın daha fazla olduğu düşünülmektedir. Organik tarım ürünleri ihracatının kayda bağlı olmasına karşın firmalar zaman zaman kayıt yaptırmamaktadır. İhracat yapılırken, ürünün organik olup olmadığı bilgisi ihracatçının bilgisine başvurularak belirlenmektedir. Bu nedenlerle, Türkiye organik ürün ihracat değerlerine ilişkin istatistikler güvenilir bulunmamaktadır. Bu farklılık nedeni ile iç tüketim ile ihracat miktarları kesin olarak ortaya konulamamaktadır. Bu durum pazar ve pazarlama araştırmalarında da sorunlar oluşturabilmektedir (ETO, 2012, s. 234).

Hem üretim ve hem de ihracat değerleri Türkiye’de organik üretime yeterli ilginin olmadığını göstermektedir. Tüketici açısından geleneksel ürünlere göre pahalı oluşu üretici açısından üretim sürecinde yaşanan zorluklar ve sertifikasyon kapsamında sürekli denetime ihtiyaç duyulması ülkemizde organik tarımı sınırlandıran etkenlerdendir.

1.3.4. Türkiye’de Organik Tarım İthalatı

Türkiye’de organik ürün ithalatı giderek artış göstermektedir. Organik tarım ürünü ithalatı birçok ürün yelpazesi içerisinde yapılmaktadır. Türkiye’nin 2014 yılı itibarıyla ithal ettiği organik tarım ürünleri Çizelge 1.5’te gösterilmektedir. Çeşitli reçel, marmelat, ayçiçeği yağı, balmumu, çikolata, kahve, soya unu ve zencefilli kurabiye, ceviz, pamuk, nohut olmak üzere 2010 yılında 14 ülkeden organik ürün ithal edilmiştir. İthalatçı ülkeler açısından değerlendirdiğimizde en büyük pay İsveç’e aitken bunu Rusya ve ABD izlemektedir. Genel olarak işlenmiş ürünlerin üretildiği yeri Avrupa ülkeleri iken, hammadde bazında ithal edilen ürünlerin üretildiği yer ise Rusya ve Kırgızistan’dır (Merdan, 2014,s.77).

Çizelge 1.5. Türkiye'nin 2014 Yılı İtibariyle İthal Ettiği Organik Tarım Ürünleri

Ürün Adı	Miktarı(Kg)	İthal Edilen Ülke
Bebek Gıdası ve İçeceği	1.532.148	Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Polonya
Üzüm kuru	268.000	Amerika, Hollanda, İngiltere
Komposto (Erik, İncir, Kayısı, Şeftali, Vişne)	178.592	Almanya
Meyve Çeşitleri (Armut, Çilek, Erik, Mandalina, Greyfurt)	122.502	Almanya, Danimarka, Fransa, Hollanda
Kuru Meyve (Dut, İncir, Erik, Hurma)	53.118	Afganistan, Almanya, Moldova, Polonya, Tunus)
Sebze	24.120	Afganistan, Almanya
Tıbbi İtri Bitkiler(Defne, Kekik, Keçiboynuzu Gami, Stevia)	23.612	Amerika, Hollanda, İngiltere, İtalya
Çörekotu ve Çörek Otu Ürünleri	12.850	Almanya, Hindistan
Agave Şurubu	8.500	İngiltere, Meksika
Fındık	7.000	Almanya
Hindistan Cevizi Sütü ve Yağı	6.083	Srilanka
Ekmek Karışımı	4.300	Almanya
Kahve ve Kahve Çeşitleri	4.050	Amerika, Belçika, Hollanda
Sürülebilir Çikolata	2.548	Belçika
Barbunya	2.322	Fransa
Ayçiçek Yağı	1.824	Almanya, İtalya
Meyve Çayı ve Çay Çeşitleri	1.739	Hollanda
Meyve Reçeli Çeşitleri	1.076	Belçika
Organik Zencefilli Kurabiye	122	Afganistan
Arısütü Bal	116	Afganistan
Sumak	20	Danimarka

Kaynak: "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü"

2. ORGANİK TARIM MEVZUATLARI

2.1. Dünyada Organik Tarım Mevzuatı

Yasal düzenlemeler ve standartlar organik tarımda büyük önem taşımaktadır. IFOAM (Dünya Organik Tarım Hareketleri Federasyonu)'ın Temel Standartları tüm dünyada takip edilmektedir. Dünyada çıkarılan ilk resmi mevzuat, 24 Temmuz 1991 tarihinde yayınlanarak AB'de yürürlüğe giren, 2092/91 sayılı direktif olmuştur. AB daha sonraları direktiflerde çok sayıda revizyon yapmıştır. AB daha sonra 28 Haziran 2007 tarihinde AB 834/2007 sayılı organik üretim ve organik ürünlerin etiketlenmesi hususundaki direktifi yayımlandı ve 1 Ocak 2009'da yürürlüğe girdi. Bu Direktifin uygulama talimatı 889/2008, 2008 yılında yayımlandı ve EC 505/2012 sayılı değişiklik ve AB 392/2013 sayılı değişiklik Direktif ek maddeleri yürürlüğe girerek uygulamaya konmuştur.

Günümüzde 88 ülkede organik tarım mevzuatı bulunmakta, 21 ülkede ise geçici taslak yönetmelik hazır durumdadır. Dünyada AB yönetmeliği haricinde Amerika'nın 'NOP', Japonya'nın 'JAS' yönetmeliği en çok izlenen yönetmelikler arasında yer almaktadır. Dünyada organik tarım ürünleri için yapılan farklı tanımlamalara Çizelge 2.1 'de yer verilmiştir.

Çizelge 2.1. Dünya Üzerinde Organik Tarım Ürünleri İçin Tanımlamalar

Tanımlar	Organik	Ekolojik	Biyolojik
Ülkeler	Türkiye	Almanya,	Portekiz
	İngiltere	İspanya	Yunanistan
	Amerika	İsveç	Fransa
	Japonya	Danimarka	İtalya
	Avustralya	Finlandiya	Hollanda
	Afrika Ülkeleri Geneli		
	Uzak Doğu geneli		

Kaynak: "Ayan, Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi, Erişim Tarihi: 25.07.2015"

2.2. Avrupa Birliğinde Organik Tarım Mevzuatı

AB organik tarım mevzuatı ilk olarak 1991 yılında yürürlüğe giren, 2092/91 sayılı Konsey Tüzüğü ile şekillenmiştir (Anonim, 1991). İzleyen yıllarda bu mevzuatta 44'ün üzerinde değişiklik yapılmıştır. Bu yönetmelikler AB hukuku tarafından belirlenmektedir. 2092/91 sayılı AB yönetmeliği, Ocak 2009'dan itibaren yürürlükten kalkmış ve yeni dönem diye adlandırabileceğimiz 834/2007, 889/2008 ve 1235/2008 sayılı direktifleri yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği eski organik tarım mevzuatı ile yeni dönem olarak adlandıracağımız organik tarım mevzuatının önemli konular kapsamında karşılaştırılması Çizelge 2.2'de gösterilmektedir.

Çizelge 2.2. AB Organik Tarım Mevzuatlarının Karşılaştırılması

AB Eski Dönem Organik Tarım Mevzuatı	AB Yeni Dönem Organik Tarım Mevzuatı
-Komisyonda organik tarım girdileri için ortak karar alma mekanizması yoktur.	-Komisyonda organik tarım girdileri için ortak karar alma mekanizması geliştirilmiştir.
-Kimyasal olarak sentezlenmiş girdilerin kullanımına izin verilmemektedir.	-Kimyasal olarak sentezlenmiş girdilerin çok sınırlı bir şekilde kullanılmasına izin verilmiştir.
-Güvenilirliğin geliştirilmesi ve risk tanımının desteklenmesi için oluşturulan bir uygulama kriterleri bulunmamaktadır.	-Güvenilirliğin geliştirilmesi ve risk tanımının desteklenmesi için NIROF oluşturulmuştur.
-Tarımsal kökenli maddeler organik sertifika kapsamında değildir.	-Tarımsal kökenli maddeler organik sertifika kapsamına alınmıştır.
-“Tarım dışı kökenli madde” tanımı bulunmaktadır.	-“Tarım dışı kökenli madde” tanımı kaldırılmıştır.
-Müşterilere habersiz kontrol ziyaretleri yapılamamaktadır.	-Rastgele kontrol ziyaretleri yapılabilmektedir.
-Konu başlıkları çok fazladır ve aynı şeyden birkaç yerde bahsedilmektedir.	-Konu başlıkları daha toparlanmış olsa da karışıklık ve anlaşılmazlık devam etmektedir.
-Yetkili makamlarının sorumlulukları açık şekilde belirtilmemektedir.	-Yetkili makamların sorumlulukları belirtilmiştir fakat sahip oldukları yeni görevler için gerekli yetki verilmemiştir.

Çizelge 2.2. (devam) AB Organik Tarım Mevzuatlarının Karşılaştırılması

-AB ortak organik ürün logosu bulunmamaktadır.	-AB organik ürün logosu oluşturulmuştur.
-Organik etiketleme kuralları belirtilmemiştir.	-Organik etikeleme kuralları gündeme gelmiştir.
-Organik tarımda alan kısıtlama bulunmaktadır.	-Mümkün olduğu kadar geniş üretim alanına izin verilmektedir.
-Hayvan refahı ile ilgili verilmesi gereken kararlar bulunmaktadır.	-Hayvan refahına ilişkin kuralların bir çoğu yönetmelik kapsamında alınmasına rağmen kümes hayvanları konusuna pek değinilmemiştir.
-Organik tarım kapsamı dardır.	-Organik tarım kapsamı genişletilmiştir fakat halen tekstil, kozmetik yeni dönemde de dahil değildir.
-Organik tarıma daha dar bir pencereden bakılmaktadır.	-Küresel organik tarımın büyümesine destek amaçlı bir dönem olunmasına çalışılmıştır.(İthalat kurallarının uyumlaştırılması vb.)

Kaynak: “ Emir, Demiryürek 2014”

2.2.1. Avrupa Birliği Organik Tarım Mevzuatında Yeni Dönem

Organik üretim ve etiketleme kuralları, AB Direktifi 834/2007 ile organik tarımın uygulama kuralları ise AB Direktifi 889/2008 ortaya konmuştur (Anonim, 2007, 2008a). 1235/2008 AB Direktifi ise, 834/2007 yönetmeliği altında üretim, etiketleme, kontrol ilkeleri ortaya konulurken, üçüncü ülkelerden gelen organik ürünlerin ithalat kurallarını açıklamaktadır (Anonim, 2008b). Önemli AB Organik Yönetmelikleri Çizelge 2.3’de kısaca açıklanmıştır.

AB Direktifi 834/2007 ile AB piyasalarına ürün girişleri; AB standartları ile uyumluluk temelinde ve ya AB Komisyonu tarafından onaylanıp kabul görmüş, kontrol ve denetim kuruluşlarınca belgelendirilmiş olan eşdeğer teminat belgeleri temelinde gerçekleştirilmektedir. Bunun anlamı; üçüncü ülke belgelendirme kurum ve kuruluşları için bir onarma mekanizmasının devreye sokulacağıdır. Bu direktifle birlikte, üçüncü ülke listesi uygulamalarının yeni dönemde de varlığını sürdürmesi hükmü korunmaktadır. Genel

üretim, kontrol ve etiketleme kuralları AB Konsey Tüzüğü tarafından belirlenmiştir. Söz konusu kurallar sadece Avrupa Tarım Bakanları Konseyi tarafından değiştirilebilmektedir.

Madde 36'ya göre; bilgi ve belgelerin elektronik paylaşımını sağlayan bilgi sistemi (Organic Farming Information System - OFIS), organik tarım ile ilgili aşağıda belirtilen yıllık verileri Komisyon'a iletmekle yükümlüdür:

- Organik üreticiler, işlemciler, ithalatçılar ve ihracatçıların sayısı, organik üretim altındaki ürün alanı,
- Organik hayvancılık numaraları ve organik hayvansal ürünler,
- Faaliyetlerinin türüne göre organik sanayi üretimi verileri (Emir ve Demiryürek, 2014,s.23).

AB Direktifi 889/2008 ise AB Organik Üretim ve Etiketleme Yönetmeliği olan 834/2007'ye bağlı olarak denetim ve organik üretimin kriterlerini açıklamaktadır. Organik maya üretimi için yeni üretim kuralları belirlenmiştir. Ayrıca, bu direktif 'Organik Tarımın Yeni Uygulama Kriterleri' (NIROF: new implementation rules for organic farming) olarak da tanımlanmaktadır.

Önemli AB organik Yönetmelikleri/Direktifleri ve açıklamaları Çizelge 2.2'de gösterilmektedir.

Avrupa organik tarım ve gıda sektörünün en önemli gelişmelerinden biri, 1 Temmuz 2010 tarihinde organik ürünler için yeni AB logosu başlatılması olmuştur. Eski yönetmelikte AB organik tarım logosu ile organik tarım üreticilerinin kendi ürünlerini etiketleme konusu isteğe bağlı iken; yeni direktiflerle, ürünlerde logo kullanımı zorunlu hale getirilmiştir. Doğa ve Avrupa (Euro-Yaprak) tasarımı ile logonun temsil ettiği anlam, AB mesajını iletmesi bakımından yeşil bir arka plana karşı bir yaprak şeklinde yıldız ile gösterilmiştir.

AB organik logosunu taşıyan tüm ürünlerin, organik tarım konusunda söz konusu AB tüzüğü uyarınca üretildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, bu ürünlerin yiyecek-içecek kökeni ve kalitesi ile ilgili hususlar da tüketicilere güven vermektedir. AB organik tarım yönetmeliği üzerindeki değişiklikler ile ulaşılmak istenen ana hedef, basitleştirmektir. Ancak, 1991 yılındaki yönetmelik üzerinde yapılan çok sayıdaki değişiklikler ile söz

konusu yönetmelik daha da karmaşık hale gelmiştir. Son yönetmelik üzerinde yapılan değişikliklerin güçlü ve zayıf yanları Çizelge 2.3 'te IFOAM tarafından 2009 yılında yapılan araştırma ile ortaya konmuştur (IFOAM EU GROUP, 2009).

Çizelge 2.3. Önemli AB Organik Yönetmelikleri/Direktifleri ve Açıklamaları (1991-2012)

Yıllar	Yönetmelik/Direktif	Açıklamalar
1991	2092/91	İlk organik tarım AB yönetmeliği sadece bitkisel üretim üzerine düzenlenmiştir
1992	94/92;3457/92	Ürünlerin üçüncü dünya ülkelerine ithalatına ilişkin kurallar getirilmiştir.
1993	207/93	Organik gıdalarda kullanılacak organik olmayan tarımsal girdiler, işletme yardımcı maddeleri ve katkı maddeleri belirlenmiştir. Ek VI ile ürünün işlenmesi için kullanılan katkı maddeleri ilk kez tanımlanmıştır.
1999	1804/1999	İlk kez organik hayvancılık kuralları tanımlamıştır (hayvan besleme, hastalık önleme, veterinerlik tedavi, hayvan koruma, genel olarak hayvancılık ve hayvan gübresi kullanımı).
2001	1708/01	İthalatın üçüncü ülkelere tetkiki için getirilen yeni kurallar oluşturulmuştur.
2004	882/2004	Hayvan yemi ve gıdası konusunda yayımlanmış yönetmeliktir
2007	834/2007	Organik üretim ve etiketleme yönetmeliğidir.
2008	404/2008	Spinosa, potasyum bikarbonat, bakır oktanat ve etilen kullanımı ile ilgili yönetmeliktir.
	889/2008	Organik tarımın uygulama kuralları yönetmeliğidir.
	1235/2008	834/2007 yönetmeliği altında üretim, etiketleme, kontrol ve üçüncü ülkelerden gelen organik ürünlerin ithalat kurallarını açıklamaktadır.
	1254/2008	889/2008 yönetmeliğinin ilk eki olup %100 kendi -çiftlik dönüşüm ürünü yem maddelerinin ve yumurtaların bazı özel kutlamalar için renklendirilmesi ve maya sertifikasyon standartlarını açıklamaktadır.
2009	537/2009	1235/2008 yönetmeliğine düzenlemeler ve ekler getiren yönetmeliklerdir.
2010	471/2010	
2011	590/2011; 1084/2011; 1267/2011	
	126/2012	

Kaynak: "Anonim, 1991; 1992a; 1992b; 1993, 1999; 2001; 2004a; 2007; 2008a; 2008b; 2008c; 2008d; 2009; 2010a; 2011a; 2011b; 2011c; 2012."

2.2.1.1. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Güçlü Yanları

Son yönetmelik üzerine yapılan direktiflerle organik tarım kapsamında iyi gelişmelere imza atıldığı düşünülmektedir. Yeni dönemin güçlü yanları Çizelge 2.4'te belirtilmektedir.

Çizelge 2.4. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Güçlü Yanları

İlgili Direktif Maddesinin Konusu	Güçlü Yanları
Girdilerin değerlendirilmesi (834: Madde 4c; 16;21)	*Kullanılan girdilerin değerlendirilmesi için daha açık kriterler getirmiştir. *Girdilerin sürekli geliştirilmesinin yanında, organik ilkeler doğrultusunda yeni öğrenme metotlarının gelişmesini sağlamaktadır. *Komisyon yeni girdiler konusunda ortak karar vermektedir. *Kimyasal olarak sentezlenmiş girdilerin çok sınırlı bir şekilde uygulanmasına izin vermektedir.
İstisnai üretim kurallarının çerçevesi (834: Madde 22 ve NIROF: Başlık II)	*İstisnai üretim kuralları çerçevesinde; organik üretim ve işlemede belirli bir esneklik sağlamaktadır. Ancak bu esneklik durumunun, yetkili makamlar tarafından şeffaf olarak denetlenmesi gerekmektedir. *Bölgesel olarak oluşabilecek farklılıklara vurgu yapılmaktadır.
İthalat ve eşdeğer belgelerin kolaylaştırılması (834: Başlık VI ve NIROF: Madde 81-85)	*Üretim ve işleme standartlarında doğrudan eşdeğerliğe izin vermek ve kabul edilen ulusal veya bölgesel standartlar ile ihracatçıların çalışması ile küresel organik tarım ve gıda sektörünün büyümesi teşvik edilmektedir. *Daha şeffaf ve kolay ithalat yapılmasını sağlayarak büyümeye devam eden organik ürün talebinin karşılanması hedeflenmektedir. *Uyumlaştırılmış ithalat prosedürleri ve belgelendirmeler ile üye devletler arasındaki ithalat koşulları farklılıklarının kaldırılması amaçlanmaktadır.
Gerekli kritik işleme adımlarının belirlenmesi (NIROF: Madde 26.2)	*Gıda işleme sektöründe sistematik kriterleri tespit etmektedir. *Temel prensip, güvenilirliğin geliştirilmesi ve risk tanımlanmasının desteklenmesidir.
Tarımsal kökenli maddelerin sertifikasyonu (NIROF: Madde 27.2)	*Gereklerine uygun olarak üretilen tarımsal kökenli maddeler organik sertifika kapsamına alınmıştır. *Eski yönetmelikte bulunan "tarım dışı kökenli madde" yeni düzenleme ile kaldırılmıştır.
Risk odaklı denetim anlayışının benimsenmesi (NIROF: Madde 65)	*Yeni yönetmelik ile rastgele kontrol ziyaretleri ve yıllık fiziksel denetim yapılması, risk değerlendirmesi açısından daha mantıklı bir yaklaşım olarak görülmektedir. *Sektörün en büyük hedefi, tedarik zincirindeki zayıflıkları gidermek için izlenebilirliği gerçekleştirmektir.

Kaynak:” IFOAM EU GROUP, 2009, Erişim Tarihi: 30.07.2015”

AB yönetmeliği 834/2007 ile yeni alanlar (su ürünleri yetiştiriciliği, şarap, maya ve deniz yosunu) ortaya konularak kapsam genişlemiştir. Fakat su ürünleri yetiştiriciliği ve şarap standartları halen geliştirilme aşamasındadır.

2.2.1.2. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Zayıf Yanları

Bu bölümde ise, yeni düzenlemelerin zayıf yanları ele alınmıştır. Ne yazık ki daha önceki yönetmeliklerdeki mevcut zayıflıklar devam etmektedir. Çizelge 2.5'te yeni dönemdeki direktiflerin zayıf yanları verilmiştir.

Çizelge 2.5. Yeni Dönemdeki Direktiflerin Zayıf Yanları

İlgili Direktif Maddesinin Konusu	Zayıf Yanları
Paydaş Katılımı ve Şeffaflık Yetersizliği	*İleride yapılacak düzenlemeler için paydaş katılımı ve şeffaflık yaklaşımını öngörmemektedir. *Uygun paydaş katılımı olmaksızın oluşan yönetmelik, sektörün enerji ve dinamikliğini sekteye uğratacağı gibi bürokrasiyi de arttıracaktır.
Karmaşık yapısı	*Yeni yönetmelikler mevcut karmaşık yapıyı çözümleyememiş ve karmaşık yapı devam etmektedir. *Konu bölümleri fazladır. *Bazı konular birden fazla yerde anılmakta; bir örnek çok farklı yerde geçmektedir. *Bölümlerde ayrıntılara fazlaca yer verilmiştir. *Metinleri okumada hataya düşme ve bütüncül bakamama riski bulunmaktadır.
İstisnaların uygulanmasında yetkili makamların sorumlulukları	*Yetkili makamlar, yeni düzenlemeler ile sahip oldukları yeni görevler için henüz gerekli yetkiye sahip olamamışlardır. *Sertifikasyon Kuruluşları'na sorumluluklar bırakılmıştır ve süreç uzamaktadır.
Kapsamın tüm organik ürünleri içermemesi (834:Madde 1)	*Yeni alanlar ile yeni yönetmeliğin kapsamı genişletilmiş olmasına rağmen, tüm ürünlerde organik içerik kullanılmamaktadır. Özellikle yiyecek-içecek, tekstil, kozmetik ve vahşi hayvanların yönetilmesi, yeni yönetmelik kapsamına dâhil değildir. Bu durum bu ürünlerde şüpheye yol açabilir.
Katı ulusal standartların uygulanmasının imkânsızlığı (834: Madde 34)	*Yeni yönetmelik üye devletlere, AB yönetmeliğinden daha katı ulusal organik kurallar getirmeye izin vermemektedir. Böylece, üye devletlere standart bir yaklaşım getirilmekte, her ülkenin kendi gelir seviyesine uygun konulabilecek standartlara izin verilmemektedir.
Sera üretimi/seracılık ve damlama sistemiyle yetiştirilmiş bitkilerin dikkate alınmaması	*Yeni düzenlemede ne seracılık sistemi için duyulan ihtiyaçlar, ne de damlama sulama sistemi ile ilgili alt yapı çalışmaları ayrıntılarıyla belirtilmemiştir. *Alt yapının geliştirilmesi, gerekli rotasyon ve dönüştürme zamanı gibi konulardaki birtakım konular, yanıtlanmayı beklemektedir.

Cizelge 2.5 (Devam). Yeni Dönemdeki Direktiflerin Zayıf Yanları

İlgili Direktif Maddesinin Konusu	Zayıf Yanları
Tohum karışımlarının etiketlenmesi (834: Madde 26c)	*NIROF, organik ve organik olmayan türlerde, tohum etiketlenmesi ve tohum karışımlarının düzgün bir şekilde nasıl yapılacağı hakkında bir görüş bildirmez. *Belirli etiketleme olmaksızın, bu tür karışımları piyasaya sokmak zordur. *Ayrıca, karışımlarda organik oranını artırmak için teşvik yoktur.
Kümes hayvanları konusu	*Kümes hayvanları ile ilgili halen karar verilmesi gereken bir dizi konu bulunmaktadır. *Bütün organik çiftçiliklerde olduğu gibi, hayvan refahı büyük önem taşımaktadır.
Çok aşamalı alan (NIROF: Madde 11.1)	*Yeni yönetmelik, alan kısıtlamasının aksine, mümkün olduğu kadar çok aşamalar ile daha geniş bir alana izin vermektedir.
Yöntemleri ile ilişkilendirilmemiş yasakların bulunması (834: Madde 19.3 ve NIROF: Ek 8)	*Yasaklanan belirli uygulama yöntemlerinin kriterleri tanımlanmamıştır. *Sektörün izin verilen uygulama yöntemleri ve teknolojiler ile ilgili farklı anlam çıkarmasının nasıl çözümleneceği belli değildir.
Gıda katkı maddeleri kullanılması (834: Madde.19.2. b)	*İşlenmiş gıda üretimi ile ilgili: "Sadece (izin verilmiş) özel beslenme amaçlı gıda katkı maddelerinde kullanılıyor olabilir..." maddesi tüm organik gıda maddelerinde uygulanmayı kısıtlamaktadır. *İzin verilen katkı maddelerin miktarı, gıdaların "diyet" ya da "fonksiyonel gıdalar" olarak yorumlanması riskini taşımaktadır.
Yetiştiricilikle organik yem kullanımı (NIROF: Başlık III/ 2)	*Organik etiketleme kapsamında, yem üretiminde % 5'e kadar organik olmayan madde kullanılmasına izin verilmesine rağmen; geviş getiren hayvan (ruminant) yetiştiriciliğinde, kullanılan yemin % 100 organik yem olması istenmektedir. Bu çelişkili durum, hayvan yetiştiricilerini yanıltabilir.
AB logosunun kullanımı (834: Madde 24)	*Organik gıdalarda belirtilen AB logosunun kullanımında belirsizlikler bulunmaktadır.
Risk değerlendirmesi (NIROF: Madde 65)	*Risk değerlendirmesi, risk düzeyi, çeşidi ve denetim uygulaması konularında belirsizlik hâkimdir. Bu durumun, AB düzeyinde tanımlanmamış olması, ulusal farklılıklara yol açacağından, denetim uygulamalarında risk teşkil edebilecektir. *Organik sertifikasyon sistemlerinin güvenilirliği algısında tartışmalara yol açabilecektir. *Yıllık fiziksel denetimlerin zorunluluğu, risk bazlı kontrol olarak görülmektedir.
İstatistiksel Verilerin Toplanması Konusundaki Belirsizlikler (NIROF: Madde 93)	*Sektör için ne kadar istatistikî bilginin Komisyona sunulacağı ve bunun nasıl toplanacağı net değildir. *Farklı yaklaşım tarzları, verilerin karşılaştırılmasını zorlaştırabilir ya da sektördeki üretim, satış gibi değişiklikleri izlemeye yardımcı olması için güvenilir veri tabanı oluşturmayı zorlaştırabilir. *Ulusal otoriteler denetim organlarındaki sorumluluklarını değiştirmeleri halinde, denetim organlarında büyük bir bürokratik sorumluluk oluşabilir. *Komisyon, üye ülkelerdeki oluşabilecek ilave maliyetleri önlemek amacıyla yeni Yönetmelikte, özellikle kimin, veriyi hangi sistem ile toplaması gerektiğini belirtmemiştir.

Kaynak: "IFOAM EU GROUP, 2009 , Erişim Tarihi: 30.07.2015"

2.3. Türkiye’de Organik Tarım Mevzuatı

Engiz ve Özlü (2007) çalışmalarında, Türkiye’de organik tarım sektörünü üç ayrı dönemde incelemiş olmalarına rağmen; 2009 yılı değişiklikleri ile dönem sayısının şu an için dörde çıkarılması uygundur. Çizelge 2.6’da Türkiye’de Organik Tarım mevzuatındaki dönemler ve önemli gelişmelere yer verilmiştir.

Türkiye organik tarım mevzuatı üç kısımda ele alınmıştır: “Organik Tarım Kanunu” adıyla somutlaşan bir yasal zemin ile bu zemin üzerinde uygulamaları tayin eden “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” başlıklı ikincil mevzuattan oluşmaktadır. Bunun dışında Bakanlık Genelgeleri şeklinde işlerlik kazanan üçüncü düzey organik tarım mevzuatında uygulaması söz konusudur.

Çizelge 2.6. Türkiye Organik Tarım Mevzuatındaki Dönemler ve Önemli Gelişmeler

Dönemler	Dönemin Gelişmesi	Açıklamalar
1.Dönem (1984- 1998)	Herhangi bir ulusal hukuki düzenleme yok.	*Organik tarım faaliyetleri 1986 yılında öncelikle ithalatçı ülkelerin mevzuatlarına uygun olarak yapılmıştır. *AB’nin 1991 yılındaki Konsey Tüzüğü (2092/91) uyarınca Avrupa Topluluğu’na (AT) organik ürün ihraç eden ülkelerin kendi ulusal mevzuatlarını çıkarmaları zorunluluğu getirilmiştir.
2.Dönem (1999- 2002)	Yönetmelik düzeyinde bir takım yasal düzenlemeler yapılmıştır.	*Organik tarım faaliyetleri çeşitli “komiteler” vasıtasıyla yürütülmüştür. *24 Aralık 1994 tarihli ve 22145 sayılı “Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Metotlarla Üretimi” isimli yönetmelik yayınlanmıştır. *Bu Yönetmelik ile ilk kez Türkiye’de organik tarım faaliyetleri TKB (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı)’nin denetiminde ve belirlenen kurallar çerçevesinde yürütülmeye başlanmıştır. *AB mevzuatındaki değişimlere uyum sağlamak üzere, söz konusu yönetmelikte değişikliğe gidilerek 11 Temmuz 2002 tarih ve 24812 sayılı organik hayvancılık ve kültür balıkçılığını da içerecek şekilde “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” yayınlanmıştır.

Çizelge 2.6 (Devam). Türkiye Organik Tarım Mevzuatındaki Dönemler ve Önemli Gelişmeler

Dönemler	Dönemin Gelişmesi	Açıklamalar
3.Dönem (2003- 2008)	5262 sayılı Organik Tarım Kanunu	<p>*5262 sayılı Organik Tarım Kanunu ile, 03 Aralık 2004 tarihli ve 25659 sayılı organik tarım sektöründeki faaliyetler tam bir yasal dayanağa kavuşmuştur.</p> <p>*Kanun ile organik tarım yönetmeliklerinde yapılan hukuki düzenlemeleri güçlendirmek, ayrıca tarafların görev ve sorumlulukları ile cezai yaptırımlara (daha önce mevzuatta bulunmayan) dayanak oluşturmak üzere organik ürünlerin üretimi, tüketimi ve denetlenmesine dair hükümler getirilmiştir.</p> <p>*Bu Kanuna dayalı olarak hazırlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin 10 Haziran 2005 tarihli ve 25841 sayılı Yönetmelik yürürlüğe girmiştir.</p> <p>*Bu yönetmelik; 2092/91 sayılı Organik Tarım AB Konsey Tüzüğü ile büyük oranda uyumlu olan ve “AT’ye Organik Ürün İhraç Eden Üçüncü Ülkeler” listesinde yer almak amacıyla hazırlanmıştır.</p> <p>*Dış pazarlarda istenen çeşit ve miktarlarda organik tarım ürünlerinin ihraç edilerek pazarlanması, yayımlanan bu yönetmelikle mümkün olmuştur.</p> <p>*AB’nin ilgili mevzuatında gelişen ilave değişikliklerin içselleştirilmesini teminen 17.10. 2006 tarih-26322 sayılı Organik Tarımın Esasları ve Uygulanması Yönetmelik oluşturulmuştur.</p>
4. Dönem (2009-+)	Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik	<p>*AB’nin yeni mevzuatına uyumlu “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 18 Ağustos 2010 tarihindeki 27676 sayılı yönetmelik</p> <p>*6 Ekim 2011 (28076), 14 Ağustos 2012 (28384) ve 24 Mayıs 2013 (28656) ve 24 Eylül 2014 (29129) tarihlerinde bazı değişiklikler yapılmıştır.</p>

Kaynak: “Engiz ve Özlü,2007; Anonim, 1994; 2002; 2004b; 2005; 2006; 2010b; 2011d;2012b;2013.”

Türkiye’de organik tarım konusundaki yasal düzenlemeler, Avrupa Birliği’nin organik tarım konusundaki ilk yönetmeliği olan 2092/91 sayılı mevzuatından 3 yıl sonra yapılmıştır. Türkiye’deki ilk yasal düzenleme, 22145 sayılı ‘Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Üretilmesine İlişkin Yönetmelik’ 18 Aralık 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik sonrasında organik tarımda kanuni çerçevenin tanımlanması ve hatalı uygulamalarda gereken yaptırımların ve güvencelerin oluşturulması amacı ile 5262 Sayılı “Organik Tarım Kanunu” 03 Aralık 2004 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak uygulamaya başlanmıştır.

Organik Tarım Kanunu; organik tarımın kuruluş ve kurumsallaşma yapısını belirlerken, Yönetmelik organik tarım uygulamalarının yürütülüş ilkelerini, stratejisini, konuya ve işlere yaklaşım felsefesini belirlemektedir. Üçüncül mevzuat ile bazı uygulama geliştirici düzenlemelerin tesisi gerçekleştirilmektedir.

Organik Tarım Kanunu; aşağıdaki beş ana bölümden oluşturulmuştur.

- Birinci Bölüm: Amaç, Kapsam ve Tanımlar.
- İkinci Bölüm: Komiteler, Yetkilendirilmiş Kuruluşlar ve Müteşebbis.
- Üçüncü Bölüm: Uygulama Esasları.
- Dördüncü Bölüm: Ceza Hükümleri, Cezaların Tahsili ve İtiraz.
- Beşinci Bölüm: Geçici ve Son Hükümler.

Dördüncü dönemde (2009-+) ise daha önce belirtildiği gibi, AB'nin organik tarımla ilgili 2092/91 sayılı yönetmeliği 1 Ocak 2009'dan itibaren yürürlükten kalkmış, 834/2007 ve 889/2008 sayılı direktifleri yürürlüğe girmiştir. AB'nin yeni mevzuatına uyumlu “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” 18 Ağustos 2010 tarihindeki 27676 sayılı Yönetmelik ile gerçekleştirilmiştir (Anonim, 2010c).

Bu tarihteki Yönetmelik üzerinde, 6 Ekim 2011 tarihinde 28076 sayılı Yönetmelik ile bazı değişiklikler yapılmıştır (Anonim, 2011d).

Üçüncü dönemde yer alan 2005 yılındaki Yönetmelikte ise 6 kısım, 11 bölüm ve 8 Ek'ten oluşurken; son Yönetmelik (6 Ekim 2011'deki değişiklikler de dikkate alındığında) ise 7 kısım, 12 bölüm ve 14 Ek'ten oluşturulmuş bulunmaktadır.

Organik ürünlerde kullanılacak logo kriterlerine gelecek olursak, son yönetmeliğe göre organik tarımsal ürün veya madde üreten ve satanlar; ambalajlarında yönetmelikte

belirtilen logo örneklerini kullanmak zorundadırlar. Logolarda kullanılacak renkler; yeşil, mavi, siyah ve beyazdır. Bu logoları üzerinde bulundurmeyen ürünlerin, organik olarak iç pazara sunulması, reklam ve tanıtımlarının yapılması veya kısaltmalarıyla patent için başvurulması yasaktır (Emir ve Demiryürek, 2014,s.26).

Etiketleri kullandırma yetkisi, GTHB'na aittir. Bu logo, son yönetmelik hükümlerine göre üretimi yapılmış ham madde, yarı mamul veya mamul tarımsal organik üretim maddelerine, yetkilendirilmiş kuruluşça kullandırılır. Geçiş süreci ürünlerinde organik ürün logosu kullanılmaz. İç pazara sunulan organik ürünlerde logo dili Türkçe olmalıdır. İthal edilen ürünlerde Türk Organik Ürün Logosu kullanılamaz.

Logoların çapı 20 mm'den küçük 40 mm'den büyük olamaz. Verilen renkler dışındaki renkler ve tonlar kullanılamaz. GTHB, organik tarımla ilgili uyum çalışmalarının yürütülmesi ve yasal mevzuatın uygulanması ile doğrudan sorumlu Bakanlıktır.

Organik ürünlerin ithalat ve ihracatına ilişkin gerekli düzenlemelerde; GTHB ile Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılmaktadır (Madde 51).

Üçüncü kısımda yer alan diğer çeşitli kanun ve yönetmeliklerden bazıları şöyledir:

- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu,
- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu,
- 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun,
- 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu,
- 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu,
- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,
- 31/10/2006 tarihli ve 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu,
- Bu Kanunlara dayalı olarak çıkartılan ilgili mevzuat hükümleri,

- 25/4/2002 tarihli ve 24736 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kimyevi Gübre Denetim Yönetmeliği,
- 18/3/2004 tarihli ve 25406 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarımda Kullanılan Kimyevi Gübrelere Dair Yönetmelik,
- 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tarımda Kullanılan Organik, Organomineral Gübreler ve Toprak Düzenleyiciler ile Mikrobiyal, Enzim İçerikli ve Diğer Ürünlerin Üretimi, İthalatı ve Piyasaya Arzına Dair Yönetmelik (Anonim, 2010c; 2011d).

Çizelge 2.7'de ise; Türkiye ve AB Organik Tarım mevzuatının önemli maddelerinin karşılaştırılmasına yer verilmektedir.

Çizelge 2.7. Türkiye'nin AB organik tarım mevzuatına uyum durumu

		Madde Açıklaması
Madde 2	Madde 4 FARKLI	Tanımlar Bazı tanımlar farklılık arz etmektedir.
Madde 4-5-6-7	Madde 5 BENZER	Genel Kurallar Organik Tarım, gıda ve yem işletme genel kurallarına yer verilmiştir.
Madde 9	Madde 5 AYNI	GDO'lar tarafından üretilmiş ürünler, gıda, yem işleme yardımcısı, bitki koruma ürünleri, gübre, toprak iyileştirici, yem, mikroorganizma olarak kullanılmamalıdır.
Madde 11-40	Madde 8 AYNI	Paralel Üretim İzin verilmez. Ancak, istisnai durumlar var.(Aynı tür ve çeşit olmamalı, kolay ayırım sağlanmalı, hasat öncesi ve sonrası kontrol kuruluşu bilgilendirilmelidir.)
Madde 36	Madde 8 DAHA SIKI	Geçiş Süreci Tek yıllık bitkiler ve otlaklar 2 yıl, çok yıllık bitkiler 3 yıl, Geçiş süreci kısaltması uygulanıyor.(Min 12-24 ay)

Çizelge 2.7 (Devam). Türkiye'nin AB organik tarım mevzuatına uyum durumu

		Madde Açıklaması
Madde 45	Madde 10 BENZER	Ekim ve Dikim Materyali Organik tohum, kimyasal işlem görmemiş konvansiyonel tohum, organik fide,tohum
Düzenleme yok	Madde 12	Sulama Suyu ve Sulama Kuralları Sanayi ve şehir atık suları ile drenaj sisteminden elde edilen drenaj suları kullanılamaz.
Madde 21	Madde 17 AYNI	Geçiş Dönemi Yem Kullanımı Yem formülasyonunun %30'a kadar geçiş dönemi ürünlerinden oluşabilir.
Madde 43	Madde 5 FARKLI	Konvansiyonel Yem Kullanımı AB'de sadece domuzlar ve kanatlılar için %5 oranında konvansiyonel yem kullanımına izin verilirken, Türkiye'de domuz ve kanatlılarla birlikte 31/12/2013 tarihine kadar %5 konvansiyonel yem kullanımına izin verilmektedir.
Madde 23	Madde 29 AYNI	Etiketleme Kategorileri İşlenmemiş ürünler İşlenmiş ürünler(Min Tarımsal kaynaklı girdilerin %95'i organik olmalı) Logo kullanım zorunluluğu Bileşenin organik olması halinde, organik bileşenin ve yüzdesinin belirtilmesi Üretim yerinin belirtilmesi
Madde 10-14	Madde 19 AYNI	Çiftlik Hayvanları İçin Barınak Koşulları Her hayvan çeşidi için minimum kapalı barınaklar ve açık gezinti alanları belirlenmiştir.
Madde 15	Madde 16 AYNI	Canlı Hayvan Stok Yoğunluğu 170 kg/N/ha/yıl olarak sınırlandırılmıştır.İşletmede stoklanabilecek gübre miktarına eşdeğer hayvan sayısı belirlenmiştir.

Çizelge 2.7 (Devam). Türkiye'nin AB organik tarım mevzuatına uyum durumu

		Madde Açıklaması
Madde 14	Madde 19 AYNI	Hayvanların Bağlı Tutulması Yasaklanmıştır.Ancak, sertifikasyon kuruluşunun onayı ile büyükbaş hayvanların bağlı tutulmasına izin verilmiştir.
Madde 12	Madde 19 AYNI	Suni Işıklandırma Süresi Yumurta tavukları için suni ışıklandırma olmadan minimum 8 saat dinlenme süresi uygulanmaktadır.
Madde 19	Madde 22 AYNI	Arıların Yapay Beslenmesi Organik bal, organik şeker şurubu veya organik şeker kullanılarak yapılabilmektedir.
Madde 13	Madde 22 AYNI	Balmumu Sertifikalı balmumu yada kovan kapağından elde edilen balmumu kullanılır.
Madde 27	Madde 39 BENZER	Akreditasyon EN 45011 veya ISO 65 akreditasyonu aranmaktadır.
Madde 65	Madde 36 AYNI	Kontrol Kuruluşunun Ziyaret Sıklığı Yılda en az bir kez her üreticinin fiziksel kontrolünün yapılışı, haberli habersiz ziyaret ve risk durumuna göre ilave ziyaret olabilme durumu
Madde 91	Madde 42	Uygunsuzluk ve İhlal Şüphesi Durumunda Alınacak Önlemler Durum netleşinceye kadar, organik ürün etiket ve logonun kullanımının durdurulması
EKLER	EKLER BENZER	AB mevzuat ekinde organik tohum listesi(çeşit, miktar) bulunurken, Türkiye mevzuat ekinde sertifika örnekleri(müteşebbis, ürün sertifikası) yer almaktadır.

Kaynak: “ www.organikkumeler.org, Erişim Tarihi: 20.08.2015”

2.3.1. Türkiye’de Organik Tarım Ürünlerinde Belgelendirme Programları

Türkiye’de tarımsal ürünlerin belgelendirilmesine ilişkin olarak akreditasyon gerekliliği bulunan üç program bulunmaktadır. Bu programlardan organik tarım ve İTU Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca, GLOBALG.A.P. ise merkezi Almanya’da bulunan GLOBALG.A.P. c/o Food PLUS GmbH tarafından yürütülmektedir.

Kalite güvence sistemleri çerçevesinde gerçekleştirilen belgelendirme faaliyetleri, daha çok gönüllülük esasına dayanmaktadır. Buna karşılık ürün, hizmet veya proseslere değer katması ve güvence vermesi nedeniyle, ilgili taraflarca tercih ve talep edilmektedir. Ancak bir ürünün organik olarak tanımlanabilmesi için organik tarım sertifikasına sahip olması yasal bir zorunluluktur. Organik ürünlerin dış ticareti için de ilgili ülkeler tarafından tanınan ürün sertifikasına sahip olma şartı bulunmaktadır. Ancak Türkiye’de 5262 Sayılı Kanuna dayanılarak yapılan organik tarım belgelendirme faaliyetlerinin, uluslararası eşdeğerliği henüz sağlanmadığı için AB, ABD veya Japonya gibi uluslararası organik pazarlara girişte geçerliliği söz konusu değildir. Bu nedenle ülke dışındaki pazarlara girişte ithalatçı ülkelerin mevzuatına göre düzenlenmiş organik ürün sertifikasına ihtiyaç duyulmaktadır (Özkan, Hasdemir ve Uzunçam, 2015,s.50).

İTU ve GLOBALG.A.P. belgelendirmesi ise gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında zorunluluk taşımamakta, sadece müşteri talebi olarak pazarlara giriş kolaylığı sağlamaktadır. İlk başta EUREPG.A.P. olarak Avrupa pazarlarında başlayan, daha sonra küresel ölçekte genişleyerek GLOBALG.A.P. adını alan belgelendirme faaliyeti dünya genelinde geniş bir pazara giriş olanağı sağlamaktadır. Buna karşılık İTU belgesi uluslararası bir eşdeğerliği olmadığı için özellikle yurtiçindeki büyük ölçekli perakendeci kuruluşlar tarafından tercih edilmektedir.

Organik tarım (OT) ve iyi tarım uygulamaları (İTU) kapsamında 2014 yılı Ağustos ayı itibariyle 27 kuruluşun OT, 24 kuruluşun İTU kapsamında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nca yetkilendirilmiştir. OT kapsamında yetkilendirilen kuruluşların 22’si TÜRKAK’dan, 4’ü ise yabancı akreditasyon kurumlarından akreditedir. İTU kapsamında yetkilendirilen kuruluşlarının ise tamamı TÜRKAK’dan akreditedir. Belgelendirme kuruluşlarının 15’i aynı zamanda hem OT hem de İTU kapsamında Bakanlık yetkisine ve akreditasyona sahiptir.

2.3.1.1. Organik Tarım

Türkiye’de organik ürünlerin belgelendirilmesi, halen yürürlükte olan 18.08.2010 tarihli ve 27676 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” çerçevesinde yürütülmektedir. Bununla birlikte bu yönetmelikte 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında dört ayrı değişikliğe gidilmiştir.

2.3.1.2. İyi Tarım Uygulamaları

İyi Tarım Uygulamaları (İTU) FAO tarafından, "tarımsal üretim sisteminin sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlık ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek için uygulanması gereken işlemler" olarak tanımlanmaktadır (www.fao.org.tr, Erişim Tarihi:08.08.2015).

İyi tarım uygulamalarının ana hedefi insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyecek üretim sisteminin oluşturulmasıdır.

Türkiye’de İTU belgelendirmesine ilişkin ilk mevzuat 08.09.2004 tarih ve 25577 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik’tir. Bu yönetmeliğe göre İTU “tarımsal üretim sisteminin sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlık ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek için uygulanması gereken işlemler” olarak tanımlanmıştır.

Daha sonra 07.12.2010 tarihli ve 27778 sayılı Resmi Gazete yayımlanan İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik ile 2004 yılında yayımlanan ilk yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. İTU kapsamında yapılan belgelendirmeler halen 2010 yılında yayımlanan son yönetmeliğe göre yürütülmektedir.

Üreticilerin İTU için karar vermeleri öncesi, üretim alanında daha önce yetiştirilen ürün veya tarımsal faaliyetleri bilmeleri, insan sağlığı ve çevreye olan etkilerini değerlendirmeleri, üretim kararını vermeden önce risk değerlendirmesi yapmaları, toprak sağlığının korunması, tarım ilaçlarına bağımlılığın azaltılması ve bitki sağlığının maksimum düzeyde sağlanabilmesi için dönüşümlü üretim yapmaları İTU Programı sahibi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından önerilmektedir.

2.3.1.3. GLOBAL G.A.P.

GLOBALG.A.P. tarımsal üretim için uluslararası kabul görmüş bir standart olup, dünya çapında yoğun araştırmaların, uzmanlar, üreticiler ve perakendecilerin işbirliğinin bir sonucudur. Temel amacı dünyada çiftçiler, perakendeciler ve tüketicilerin yararına, güvenli ve sürdürülebilir bir tarımsal üretim sağlamaktır.

GLOBALG.A.P. belgelendirmesi; Gıda güvenilirliği ve izlenebilirlik, Çevre (biyolojik çeşitlilik dahil), İşçi sağlığı, güvenliği ve refahı, Hayvan refahı, Entegre Ürün Yönetimi (ICM), Entegre Haşere Kontrolü (IPM), Kalite Yönetim Sistemi (QMS) ve Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları (HACCP) kavramlarını kapsamaktadır. Aynı zamanda iş performansını artırarak, yaşamsal kaynakların israfını azaltır ve gelecek nesiller için en iyi uygulamaları yapılandırmak için tarımsal üretime genel bir yaklaşım getirmektedir. GLOBALG.A.P. aynı zamanda Entegre Çiftlik Güvencesi Standardı (IFA) olarak bilinmekte olup, tüm tarım, su ürünleri yetiştiriciliği, hayvancılık ve bahçecilik üretimini kapsar.

2.3.1.4. Diğer Belgelendirme Programları

Türkiye’de uygulanan diğer tarım ürünleri belgelendirme programları içerisinde Avrupa Birliği Organik Tarım Mevzuatı, Amerikan Ulusal Organik Programı (NOP) ve Japon Tarım Standardı (JAS) ön planda olan belgelendirme programlarıdır.

Amerika Birleşik Devletlerinde, 21 Ekim 2002 tarihinde uygulamaya konulan Amerikan Tarım Bakanlığının Ulusal Organik Programı (NOP) yürürlükte olup organik ürünler buna göre sertifikalandırılmaktadır. Bu yönetmelikte de Türkiye’deki yönetmeliklerden farklı olarak içerisinde %70 den daha az organik hammadde kullanılarak üretilen işlenmiş ürün tarifi de bulunmaktadır. 10 Haziran 2005 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğimizde ise en az % 95’i organik olan ürünler organik olarak sertifikalandırılmaktadır.

Japonya’da 1 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe giren JAS (Japanese Agricultural Standards) Kanunu organik ürünlerin sertifikasyonunu zorunlu hale getirmiştir. Buna göre organik ürün tanımında 3 yıldan daha fazla bir süre kimyasal madde kullanılmayan, geçiş

sürecinde organik tanımında ise, 6 ay ile 3 yıl bir süre zarfında kimyasal madde kullanılmamasını baz almıştır (Ünal, 2010).

2.3.2. Tarım Ürünleri Belgelendirme Programlarının Akreditasyonu

Türkiye’de İTU, organik tarım gibi tarım ürünleri belgelendirme programlarının akreditasyonu, Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından “ISO 17065:2012 Uygunluk Değerlendirmesi-Ürün, Proses ve Hizmet Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Şartlar Standardı” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Akreditasyon faaliyetleri gönüllülük esasına dayansa da İTU ve organik tarım gibi tarım ürünleri belgelendirme programını düzenleyen mevzuatlarda çoğu durumda akreditasyon zorunlu hale gelebilmektedir.

5262 Sayılı Kanun ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan Yönetmeliğe göre organik tarım belgelendirmesi kontrol ve sertifikasyon işlemleri olarak ikiye ayrılmış olup bu işlemler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetki verilen, kontrol ve/veya sertifikasyon kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Kontrol kuruluşları TS EN ISO/IEC 17020:2012 standardına göre; sertifikasyon kuruluşları ile kontrol ve sertifikasyon kuruluşları TS EN ISO/IEC 17065 standartlarına göre, Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği olan uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite olmak zorundadır.

Halen daha uygulamada TS EN ISO/IEC 17020:2012 standardına göre akredite olan kontrol kuruluşu bulunmamaktadır (Özkan, Hasdemir, Uzunçam, 2015,s.54).

Organik tarımda kullanılacak gübreler, toprak iyileştiricileri, besin maddeleri ve bitki koruma maddeleri ile ilgili alanlar akreditasyon kapsamında olmadığı için akreditasyon hükmü aranmamaktadır. Belgelendirme kuruluşlarına, akreditasyon için Bakanlıkça yetkilendirildikleri tarihten itibaren azami otuz aylık bir süre tanınmaktadır ve akredite oluncaya kadar, her bir faaliyet alanı için grup içerisinde yer alan üreticiler de dahil en fazla on müteşebbis ile birer yıllık sözleşme yapmaya izin verilmektedir.

İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre İTU belgelendirilmesine yönelik kontrol ve sertifikasyon işlemleri, Bakanlığın yetkilendirdiği kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarınca yapılmaktadır. Kontrol ve sertifikasyon

kuruluşlarının, Bakanlıkça yetkilendirildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde, TS EN 45011 veya TS EN ISO/IEC 17065 veya eşdeğeri uluslararası standartlarda Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği veya IAF (Uluslararası Akreditasyon Formu) karşılıklı tanınma anlaşmasına göre geçerliliği olan uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite olmaları gerekmektedir ve akredite oluncaya kadar söz konusu bu kuruluşların yayımlayacak belgeleri ve üretici sayıları sınırlandırılmıştır.

Akredite olmayan kontrol ve sertifikasyon kuruluşları, her kapsam için toplam en fazla on üretici için sertifika düzenleyebilmektedir. Ancak TS EN 45011 (Ürün Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları için Genel Kriterler standardı) veya TS EN ISO/IEC 17065 standartlarına göre akredite olmakla birlikte, akreditasyon kapsamında İTÜ olmayan kontrol ve sertifikasyon kuruluşları her kapsamda toplam en fazla yirmi üretici için sertifika düzenleyebilmektedirler (Özkan, Hasdemir, Uzunçam, 2015,s.55).

Organik Tarım Yönetmeliği kapsamında ön şart olarak ürün belgelendirme kuruluşlarının yetki alma aşamasında bir geçerliliği olan akreditasyon kurumuna başvurmuş olması ve başvurusunun kabul edilmiş olması zorunludur. İyi Tarım Uygulamaları için ise bu ön şart bulunmamakta olup, organik tarım yönetmeliğinin daha sert kurallarının mevcut olduğunu buradan görebilmekteyiz.

GLOBALG.A.P. Genel Yönetmelikleri V4'e göre; başvurduğu kapsamda akredite olmayan belgelendirme kuruluşları, geçici olarak onaylanabilmekte, ancak nihai onay için altı ay içerisinde akredite olmaları gerekmekte olup, bu süre zarfında sınırlı sayıda üreticiye belgelendirme sağlayabileceklerdir. Ancak EN 45011 veya ISO/IEC 17065 standartlarına göre akredite olmakla birlikte, akreditasyon kapsamında GLOBALG.A.P. bulunmayan belgelendirme kuruluşları her kapsam için toplam en fazla yirmi üretici için de sertifika düzenleyebilmektedir.

Tarım ürünleri belgelendirme programları kapsamında çalışan ürün belgelendirme kuruluşlarına gerçekleştirilen akreditasyon denetimi sonucu olumlu bulunduğu takdirde 4 yıl geçerli Akreditasyon Sertifikası TÜRKAK tarafından verilmektedir. Akreditasyon kapsamında belgelendirme kuruluşları TÜRKAK tarafından her yıl en az bir kez olmak üzere gözetim denetimlerine başka bir deyişle dokümantasyon sistemlerinin incelenmesine, uygulamaların incelenmesine, saha denetimlerinin yeterliliğinin gözlemlenmesine tabi tutulmaktadır.

Denetlemeye esas kriterler ise şunlardır:

- TÜRKAK Akreditasyon rehberleri
- ISO 17065:2012 standardı şartları ve
- İlgili belgelendirme programının esasını oluşturan yönetmelikler.

Gerekli şartları sağlayamayan veya sürdüremeyen kuruluşların akreditasyon sertifikaları TÜRKAK yetkili komiteleri tarafından belirli bir süre askıya alınabilir, kapsamı daraltılabilir veya iptal edilebilir.

2.3.3. TÜRKAK'ın Tarım Ürünleri Alanında Akreditasyon Faaliyetleri

TÜRKAK tarafından yayınlanmış olan R50.07 TÜRKAK'ın Tanık Olacağı İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım ve GLOBALG.A.P. Sertifikasyonu Denetimlerine İlişkin Kurallar Rehberi dokümanına göre; İTU'da toplam 3 kapsamda ve 9 alt kapsamda, GLOBALG.A.P.' de 5 kapsamda ve 13 alt kapsamda, ulusal mevzuata göre organik tarımda ise 4 kapsamda ürün belgelendirme kuruluşları akredite edilmektedir.

R50.07 TÜRKAK'ın Tanık Olacağı İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım ve GLOBALG.A.P. Sertifikasyonu Denetimlerine İlişkin Kurallar Rehberi 11 Temmuz 2014 itibarıyla güncellenmiştir (TÜRKAK, 2015). Bunun dışında Türkiye'de JAS, NOP gibi belgelendirme programlarının akreditasyonu TÜRKAK tarafından henüz gerçekleştirilmemektedir.

TÜRKAK ayrıca AB organik tarım mevzuatlarına göre akredite olmak isteyen belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonunu da gerçekleştirmektedir.

AB'nin 834/2007, 889/2008 ve 1235/2008 sayılı düzenlemelere göre gerçekleştirilecek başvuru ve denetim süreçlerine ilişkin TÜRKAK Rehberinde yer almayan tüm hususlar için Avrupa Akreditasyon Birliği'nin (EA) EA-3/12 M:2013 Organik Üretim Belgelendirme Akreditasyonuna ilişkin EA Politikası isimli dokümanının güncel hali esas alınmaktadır (TÜRKAK, 2015).

EA-3/12 M:2013, akreditasyon kuruluşlarının organik üretim alanında, belgelendirme kuruluşlarına ilişkin akreditasyon işlemlerini yürütürken uygulayacakları

EA politikasının ana hatlarını belirlemektedir. 1 Haziran 2013 tarihinde onaylanan bu doküman, 1 Ocak 2014'ten itibaren zorunlu hale gelmiştir.

EA-3/12 M:2013'e göre, AB dışındaki üçüncü ülkeler için akreditasyona esas organik tarım kapsamları ile AB ülkeleri için organik tarım kapsamları farklılık arz etmektedir. Bu doğrultuda TÜRKAK, EA-3/12 M:2013'ün 3.4 maddesi ile uyumlu bir şekilde R50.07 Rehber Dokümanının Ek-D bölümünde AB mevzuatlarına göre organik tarım akreditasyon kapsamlarını aşağıdaki şekilde tanımlamıştır.

Bunlar;

- İşlenmemiş bitkisel ürünler kapsamı.
- Canlı hayvanlar veya işlenmemiş hayvansal ürünler kapsamı.
- Su ürünleri ve yosunlar kapsamı.
- Gıda olarak kullanılacak işlenmiş tarım ürünleri kapsamı.
- Yem olarak kullanılacak işlenmiş tarım ürünleri kapsamı.
- Üretim materyalleri (tohum, yumru, fide, fidan vb.) kapsamı.

EA-3/12 M:2013'ün 2.4 maddesine göre AB ülkeleri için belirlenen akreditasyon kapsamları, (EA) 834/2007'nin 1. maddesinin 2. paragrafında tanımlanmış ürün kategorileri olup bitkisel ve hayvansal ürün ayrımı bulunmamaktadır. Bu ürün kategorileri ise;

- Canlı ya da işlenmemiş tarım ürünleri,
- Gıda olarak kullanılmak üzere işlenmiş tarım ürünleri,
- Yem,
- Vejetatif üretim materyalleri ve tohum olarak tanımlanmıştır.

Üçüncü ülkelerdeki üretimin AB kurallarına uygun yapılması, eşdeğer üretim olarak görülmektedir. Dolayısıyla üçüncü ülkelerde faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşlarının akreditasyonu, eşdeğerlik şeklinde ele alınmaktadır. Akreditasyonuna ilişkin EA Politikası, "EA-3/12 M: 2013" dokümanının 3 üncü maddesinde açıkça tanımlanmıştır.

Bu dokümana göre akreditasyon kurumları, üçüncü ülkelerde uygulanan standardın eşdeğerliğini denetlemeden akreditasyon verememektedir.

Eşdeğerlik denetimi; AB mevzuatında yer alan ilgili uygulama kurallarının, eşdeğer bir şekilde uygulandığını gösterecek şekilde birebir değerlendirmeye dayanmaktadır. Değerlendirme için AB mevzuatına ilave olarak, Gıda Kodeksi CAC/GL 32 sayılı Organik Olarak Üretilmiş Yiyeceklerin Üretim, İşleme, Etiketleme ve Pazarlamasına İlişkin Yönerge dikkate alınmaktadır.

3. TÜRKİYE’DE ORGANİK TARIMDA KONTROL VE SERTİFİKASYON SİSTEMİ

Türkiye’de organik tarımın esasları ve uygulanmasına ilişkin 18 Ağustos 2010 tarih ve 27676 sayılı yönetmelik amacıyla; organik tarımsal üretim faaliyetlerinin sürekliliği, ekolojik dengenin korunması, organik tarımsal üretimin ve pazarlamanın düzenlenmesi, geliştirilmesi ve ülke çapında yaygınlaştırılması kapsamında usul ve esasları belirttiği açıklanmaktadır. Organik tarımsal üretimde insan gıdası, hayvan yemi, bitki besleme, çoğaltım materyali eldesi, tarım sanayisi dışında kalan sanayilere organik hammadde temini, kısacası tarımla ilgili her kapsamda bu yönetmeliğe göre üretilen ve yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından kontrol edilip sertifikalandırılan üretim faaliyetleri amaçlanmaktadır.

01.12.2004 tarih ve 5262 sayılı kanunun amacı ise; tüketiciye güvenilir ve kaliteli ürünler sunmak olup, bunu çevreye zarar vermeden, doğal dengeyi bozmadan başarabilmektir. Diğer bir deyişle güvenilir ve kaliteli organik ürünlerin ve girdilerin üretiminin geliştirilmesini sağlamak için her tehlikeye karşı gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin usul ve esasları içermektedir. Organik tarım, kanunlar ile yetkilendirilmiş, güvenilirlik ve bağımsızlıkları TS EN ISO/IEC 17065 belgesi ile belgelenmiş kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının tüketici için önemli bir garanti sağladığı bir sistemdir. Şekil 3.1 ‘de Organik tarımda denetim mekanizyonuna yer verilmiştir.

Şekil 3.1. Organik tarımda denetim mekanizasyonu

Kaynak: “Ayan, Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi, Erişim Tarihi: 02.08.2015”

3.1. Türkiye'deki Kontrol Ve Sertifikasyon Sistemi

18.08.2010 Tarih ve 27676 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4.maddesinin Tanımlar kısmında;

Kontrol Kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretimden tüketiciye ulaşıncaya kadar tüm aşamalarını kontrol etmek üzere, Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Sertifikasyon kuruluşu: Tüm kontrolleri tamamlanmış organik ürün veya girdiyi kontrol kuruluşunun yaptığı kontrol ve bu kontrole ilişkin bilgi ve belgeler ile gerek duyulan hallerde yaptıracağı analizlere dayanarak sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişileri,

Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu: Organik ürünün veya girdinin, üretiminden tüketiciye ulaşıncaya kadar olan tüm aşamalarını kontrol etmek ve sertifikalandırmak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek ve tüzel kişileri,

Kontrolör: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu adına veya kontrol kuruluşu adına organik tarım faaliyetlerinin her aşamasını ilgili mevzuata göre uygulanmasını kontrol etmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişiyi,

Sertifiker: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu adına, kontrolü tamamlanmış ürünün veya girdinin organik olduğunu onaylamak üzere Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek kişi şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıdaki tanımlardan anlaşıldığı gibi, kontrol ve sertifikasyon kuruluşu ayrı ayrı faaliyet gösteren kuruluşlar olabileceği gibi kontrol veya sertifikasyonu yapacak tek kuruluş olarak da kurulabilmektedir. Tüm bu faaliyetler için Bakanlıkça yetki verilerek görevlendirilme yapıldığından kısaca yetkilendirilmiş kuruluş olarak adlandırılmaktadır.

Yetkilendirilmiş Kuruluş: Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu, kontrol kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu olarak Bakanlık tarafından yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır.

3.2. Organik Tarımda Kontrol ve Sertifikasyon İçin Yetkilendirilmiş Kuruluşlar

Organik tarımda yetkilendirilmiş kuruluşlar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın yetkilendirdiği organik tarım yapan müteşebbislerin kontrol ve sertifikasyon işlerini gerçekleştiren yasal kuruluşlardır. Bakanlık müteşebbis kontrolüne ilişkin yetkisini yetkilendirdiği kuruluşlara devretmiştir.

Hasat, kesim, işleme, tasnif, ambalajlama, etiketleme, muhafaza, depolama, taşıma ve ürünün tüketiciye ulaşmasına kadar olan her aşamasında Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş 27 adet kontrol ve sertifikasyon kuruluşu tarafından kayıt altına alınıp izlenmekte ve denetlenmektedir. Bu gelişmeler ile tüketici aldığı ürüne ait sertifika ile ürünün kim tarafından, nerede, ne şartlar altında üretildiğini sorgulayabilme olanağını bulabilmektedir.

Bunun yanında orman alanlarından veya doğadan ürün toplanması durumunda, yapılan teknik müdahalelerle ve alana ait resmi izinler ile ilgili durumlarda yetkili kurum ise, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'dır.

Doğadan toplanan ürünler de yetkilendirilmiş kontrol ve sertifikasyon kuruluşları tarafından sertifikalandırılırlar.

3.2.1. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma İzni İçin Başvuru Şartları

İlgili yönetmeliğin 39.maddesinde yetkilendirilmiş kuruluşlarda aranan şartlar aşağıda belirtilmektedir;

a. Yetkilendirilmiş kuruluşlar teknik ve idari bakımdan görevini yerine getirebilecek imkanlara sahip olmalıdır. Yetkilendirilmiş kuruluşun yetki kapsamı sertifikasyon ise en az bir sertifikeler, kontrol ise en az bir kontrolör, kontrol ve sertifikasyon ise en az bir kontrolör ve sertifikeler istihdam edilir. Kontrolör ve sertifikeler sayısı; kontrol edilecek müteşebbis sayısı ve üretim alanları için yeterli olmalıdır. Bir kontrolör takvim yılı içerisinde üretici grubu içerisindeki müteşebbisler de dahil, yıllık en fazla sekiz yüz müteşebbisin faaliyetlerini kontrol eder. Bir kontrolörün yıl içerisinde yapmış olduğu kontrollerin ortalaması en fazla on müteşebbis/gündür.

b. Kontrol kuruluğu, TS EN ISO/IEC 17020:2012 standardına göre; sertifikasyon kuruluğu ile kontrol ve sertifikasyon kuruluğu TS EN ISO/IEC 17065 standartlarına göre, Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite edilir. Yurtdışında akredite olmuş yabancı bir kuruluş Türkiye’de şube açması halinde, Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarından akredite olduğuna dair akreditasyon belgesini müracaatta ibraz eder. Akreditasyon kurumlarının akreditasyon kapsamında yer almayan; organik tarımda kullanılacak gübreler, toprak iyileştiricileri, besin maddeleri ve bitki koruma maddeleri ile ilgili faaliyet alanlarında akreditasyon hükmü aranmaz.

c. Kuruluşlar, sürekli irtibat sağlanabilecek her türlü alt yapıyı oluşturur.

d. Yetkilendirilmiş kuruluşlar, belgelendirme işleminin sonuçlarını etkileyebilecek ticari, mali ve diğer baskılardan tamamen bağımsız olmalıdır. Belgelendirdiği ürün tiplerinin tedarik ve tasarımını yapmaz. Danışmanlık hizmeti veremez.

e. Yetkilendirilmiş kuruluş yöneticilerinin, ortaklarının, kontrolörlerinin ve çalışanları ile bunların birinci derece yakınlarının organik tarım faaliyetlerini kontrol edemez ve sertifikalandıramaz.

f. Yetkilendirilmiş kuruluşun yöneticileri, ortakları, kontrolörleri ve çalışanları, aynı anda başka bir yetkilendirilmiş kuruluşta görev alamazlar. Kontrol biriminde görev yapanlar sertifikasyon biriminde, sertifikasyon biriminde görev yapanlar kontrol biriminde görev yapamazlar.

g. Yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafsız olmalıdır. Kendilerine verilen yetkiyi kullanırken herhangi bir çıkar çatışması içerisinde bulunamazlar.

h. Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlardan, yürürlükteki organik tarım mevzuatına uygun faaliyette bulunacaklarına dair bu Yönetmeliğin Ek-14’üne uygun noter onaylı bir taahhütname alınır (EK 1).

3.2.2. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma İzni İçin Başvuru Koşulları

İlgili yönetmeliğin 40.maddesinde yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma izinleri için başvuru koşulları ve başvuruda istenen belgeler aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

1. Gerçek veya tüzel kişiler; kontrol, sertifikasyon veya kontrol ve sertifikasyon faaliyetlerinde bulunmak için Bakanlıkça istenen belgeleri hazırlayarak Bakanlığa müracaat eder. Organik Tarım Komitesi tarafından gerekli incelemeler yapılır ve müracaat tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ilgiliye gerekli izin verilip verilmeyeceğine dair yazılı bilgi verilir. Müracaatları uygun görülen kuruluşlara akreditasyon belgelerini Bakanlığa ibraz edinceye kadar, her bir faaliyet alanı için grup içerisinde yer alan üreticiler de dahil en fazla on müteşebbis ile birer yıllık sözleşme yapması kaydıyla çalışma izni verilir. Kanun ve bu yönetmelik kapsamında yer alan tüm faaliyet alanları ile ilgili akreditasyonun tamamlanma süreci Bakanlıktan çalışma izni alınan tarihten itibaren otuz aydır. Bu sürenin sonunda yetkilendirilmiş kuruluşun akredite olmadığı konularda çalışma izni verilmez. Akreditasyon belgesi Bakanlığa ibraz edildiğinde akreditasyon kapsamındaki faaliyet alanlarında çalışma izni yenilenir ve kapsam dahilinde yeni müteşebbislerle sözleşme yapılmasına izin verilir. Mevzuat kapsamında olan ancak akreditasyon kurumlarının akreditasyon kapsamında olmayan organik tarımda kullanılacak gübreler, toprak iyileştiricileri, besin maddeleri ve bitki koruma maddeleri ile ilgili yetkilendirme Bakanlık tarafından aynı şekilde yapılır ve faaliyet alanlarında müteşebbislerle sözleşme yapma sınırlaması aranmaz.

2. Yetkilendirilecek kuruluşlardan çalışma izni için istenilen belgeler aşağıda belirtilmiştir;

- a) Yetki kapsamı ile kontrolör ve sertifikasyon yetkilendirilmesine ilişkin başvuru dilekçesi,
 - b) Hukuki yapıyı belirtir belgeler;
- Yetkilendirilecek kuruluş gerçek veya tüzel kişi olmalıdır. Gerçek kişilerde ise iş yeri açma belgesi aranır.
 - Organik tarıma ilişkin faaliyetlerin şirketin ana faaliyet alanında yer aldığını gösteren tescil belgesi veya Ticaret Sicil Gazetesi aslı veya noter onaylı sureti

ve son altı ay içerisinde kayıtlı olunan ticaret odasından alınmış oda sicil kayıt belgesi.

- Yetkilendirilecek kuruluş, yabancı bir kuruluşun Türkiye'deki şirketi veya şubesi ise tüm yasal kuruluş işlemlerini tamamlamış olmalıdır.
- c) Yetkilendirilecek kuruluş, henüz akredite olmamış ise Bakanlıktan yetki aldıktan sonra Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında faaliyet göstereceği konularda akredite olmak için Türk Akreditasyon Kurumu veya Avrupa Akreditasyon Birliği karşılıklı tanıma anlaşmasına göre geçerliliği mevcut uluslararası akreditasyon kurumlarına akreditasyon başvurusunu yapar ve kabul edildiğine ilişkin kayıt formunu veya eşdeğer belgeyi Bakanlığa ibraz eder.
- d) Yetkilendirilecek kuruluşların yer ve organizasyon tanımlarına dair belgeler şunlardır;
- Kuruluşun adı, adresi, tüm iletişim bilgileri ve logosuna ait belgeler,
 - Kontrolörlere ve sertifikelere ait kimlik ve eğitim belgeleri,
 - Çalışma ve Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarını gösterir resmi belgeler,
 - Firma yetkilileri ile kontrolör ve sertifikere ait noter onaylı imza sirküleri,
 - Yetkilendirilmiş kuruluşun organizasyon şeması ve görev tanımları.
- e) En az aşağıdaki hususlara yer verilmiş olan Türkçe kalite el kitabı;
- Organizasyon şeması ve görev tanımları,
 - Kanun ve bu Yönetmeliğe uygun kontrol ve sertifikasyon yöntemini açıklayan doküman,
 - Sözleşme örnekleri,
 - Müteşebbis taleplerinin değerlendirilmesi,
 - Uygunsuzlukların tespiti ve kaydedilmesi,

- Uygunsuzluklara ilişkin düzeltici faaliyetlerin tanımlanması,
- Uygunsuzluğun devamı durumunda uygulanacak yaptırımlar,
- İtirazların değerlendirilmesi

3. Bakanlıkça yetkisi iptal edilen kuruluşlar, iptal edilme tarihi itibari ile geçerlilik süresi devam eden sertifikalara ilişkin hukuki sorumlulukları devam eder.

3.2.3. Yetkilendirilmiş Kuruluşların Çalışma Esasları

İlgili yönetmeliğin 41.maddesinde ise yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları ve yönetmelik hükümlerine aykırı faaliyette bulunmaları durumunda uygulanan yaptırımlar şu şekilde belirtilmektedir:

1. Yetkilendirilmiş kuruluşların çalışma esasları şunlardır;

- a) Yetkilendirilmiş kuruluşun çalışma izni akreditasyon süresi ile sınırlıdır. Yetkilendirilmiş kuruluş, akreditasyon süresinin bitiminden otuz gün önce akreditasyon belgesi, akreditasyon belgesi temin edilemediği takdirde akreditasyon durumuna veya sürecine ilişkin belge ile süre uzatımı için Bakanlığa başvurmakla yükümlüdür. Yetkilendirilmiş kuruluşlar yetkileri kapsamında Bakanlığa karşı sorumludur.
- b) Faaliyet konusuna göre yetkilendirildiği alanda çalışmak zorundadır. Yetkilerini devredemez.
- c) Bu Yönetmelik hükümlerine göre üretilmemiş, kontrol edilmemiş ve sertifikalandırılmamış ürünler hariç, yurt içinde her türlü organik ürün ambalajında, bu Yönetmeliğin Ek – 10’unda yer alan organik ürün logosunu kullanmak zorundadır. (EK 2)
- d) Bu Yönetmelik hükümlerine göre kontrol süreci tamamlanmadan sertifika düzenleyemez.

- e) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı bir düzensizliği tespit etmesi durumunda, organik üretim metodunu işaret eden terim, ifade ve logoyu bu düzensizlikten etkilenen tüm grup ya da üretim hattında kullanıramaz.
- f) Müteşebbisin satışa sunacağı bir ürünün üretiminin organik tarım kurallarına uygun olmadığından şüpheleniyorsa, kendi belirleyeceği bir süre içerisinde müteşebbisten duruma ilişkin açıklama yapmasını, gerekli bilgi ve belgeleri göndermesini talep eder. Bu süre zarfında ürünün organik olarak satmasına müsaade etmez.
- g) Tespit ettikleri sistemden çıkarmayı gerektirecek aykırılıklar ile uygun gördükleri yaptırım işlemlerini de içeren karar yazısını, müteşebbisin itirazı var ise 21 gün içerisinde, itirazı yok ise, yıllık raporlarında Bakanlığa bildirirler. Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından uygun görülen yaptırımlara itiraz ve şikâyet halinde Bakanlık konu ile ilgili inceleme ve yeni belgeler isteme yetkisine sahiptir. Bakanlık itiraz ve şikâyet ile ilgili bilgi ve belgeleri inceler, nihai kararı verir ve sonucu taraflara iletir.
- h) Yetkilendirilmiş kuruluş tarafından sistemden çıkarılan müteşebbisler diğer yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilir. Müteşebbis ve/veya aracı, tüccar, depolama, işleme ve benzeri fason hizmetleri yaptırdığı gerçek veya tüzel kişilerin farklı yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından kontrol edilmesi durumunda, yetkilendirilmiş kuruluşlar kendi kontrolleri altındaki faaliyetler ile ilgili bilgiyi birbirleri ile paylaşırlar.
- i) Bitkisel ve hayvansal ürünler ile su ürünleri üretimi yapan, orman alanlarından ve doğadan ürün toplayan, ürün işleyen, ambalajlayan, depolayan, nakleden, pazarlayan, sözleşme yaptığı geçiş sürecindeki veya bu süreci tamamlamış bütün müteşebbisleri ve müteşebbislere ait her türlü bilgi ve belgeyi kontrol eder, kayıt altına alarak rapor hazırlar. Raporlar, faaliyet alanı ile ilgili olarak aşağıdaki bilgileri içerir;

• Bu Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan bilgiler, "Bakanlık il veya ilçe müdürlüğünden alınan güncellenmiş

onaylı ÇKS kaydı, hayvancılık işletmeleri için ise Bakanlık il veya ilçe müdürlüğü tarafından verilen ve TürkVet'den alınan onaylı işletme Tescil Belgesi bilgileri,”

- Üretime dair bütün bilgiler,
- İşletmeye dair bütün bilgiler,
- Kontrollere dair bütün bilgiler,
- Sertifikasyona dair bütün bilgiler,
- İhlal ve ihtilaflara dair bütün bilgiler.

j) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, ayrılan müteşebbislerin, organik tarım faaliyetlerine ilişkin tüm belgelerini 16/5/1988 tarihli ve 19816 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde beş yıl süre ile muhafaza eder.

k) Kontrol sisteminden ayrılan müteşebbislere ait faaliyetin statüsünü gösteren onaylı üretici listesi, üretim ve ürün bilgileri, parsel bilgileri, sertifika bilgileri, uygunsuzluk ve düzeltici faaliyetler, ilgili yıla ait varsa onaylı stok raporu önceki yetkilendirilmiş kuruluş tarafından müteşebbisin yeni sözleşme yaptığı yetkilendirilmiş kuruluşa bildirilir.

l) Müteşebbisin yeni sözleşme yaptığı yetkilendirilmiş kuruluş, sözleşmenin sonlandırıldığı önceki yetkilendirilmiş kuruluşun raporlarında belirtilen uygunsuzlukların müteşebbis tarafından giderildiğini veya giderilmekte olduğunu kontrol eder.

m) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, kendi kontrol sisteminde yer alan müteşebbislerin organik tarım faaliyetleri ile ilgili güncel listelerini kendi internet sayfalarından kamunun erişimine açar.

2) Yetkilendirilmiş kuruluşlar, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı faaliyette bulunmaları durumunda Bakanlıkça yazılı olarak uyarılır ve aykırılığın düzeltilmesi için iki ay süre verilir. Yetkilendirilmiş kuruluşlar verilen bu süre içerisinde yapılan düzeltmeleri Bakanlığa bildirir. Aykırılığın zamanında düzeltilerek Bakanlığa bildirilmemesi

durumunda konu Organik Tarım Komitesinde değerlendirilir ve yetkilendirilmiş kuruluşa verilen çalışma izni azami altı ay süre ile askıya alınır. Bu süre içerisinde yetkilendirilmiş kuruluş, yeni müteşebbislerle sözleşme yapamaz, kontrol ve sertifikasyon faaliyetinde bulunamaz. Yetkilendirilmiş kuruluş askıya alınma tarihi itibarıyla geçerlilik süresi devam eden sertifikalara ilişkin görev ve sorumluluklarını yerine getirir. Ancak, bu sertifikalarda hiçbir şekilde yeni süre uzatımına gidemez. Askı süresi sonunda aykırılığın giderilmemesi durumunda Organik Tarım Komitesince yetkilendirilmiş kuruluşun yetkisi iptal edilir.

3.3. Organik Tarıma Başlama

İlgili Yönetmeliğin 6.maddesinde organik tarıma başlama esasları aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

a) Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna veya kontrol kuruluşuna başvurur. Başvuruda aşağıdaki koşullar aranır; (EK3)

1) Bakanlık il veya ilçe müdürlüğünden alınan; güncellenmiş onaylı ÇKS kaydı, büyükbaş hayvancılık işletmeleri için Türkvat'den alınan onaylı işletme Tescil Belgesi, küçükbaş hayvancılık işletmeleri için KKKS'den alınan onaylı belge ve arıcılık işletmeleri için ise AKS'den alınan onaylı belge,

2) ÇKS kaydı olmayan veya yapılamayan müteşebbisler için;

- Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarası ve vergi numarası, yabancı gerçek kişilerde ise yabancı kimlik numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri,
- İşletmenin yeri ve konumuna dair bilgiler,
- Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki,
- Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeler,

3) Gıda İşletmeleri için 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik hükümleri gereğince İşletme Kayıt Belgesi veya İşletme Onay Belgesi,

4) Su ürünleri yetiştiriciliği için Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi ve/veya Su Ürünleri Kuluçkahane Belgesi.

b) Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, başvurduğu yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapar. Müteşebbis, organik tarım faaliyetini bireysel olarak yapabildiği gibi, üretici grubu ile de yapabilir.

Üretici grubu, organik tarım faaliyetini tüzel kişilik altında yapabilir. Müteşebbis organik tarım faaliyetini üretici grubu ile yapıyorsa, her üretici ile sözleşme imzalamak zorundadır. Bu durumda, müteşebbis üretici grubu adına yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme yapar. Bu üretici grubu içinde yer alan çiftçi müteşebbis olarak değerlendirilir ve bir kod verilerek kayıt altına alınır. Müteşebbis; aracı tüccar, depolama, işleme ve benzeri fason hizmetleri yaptırdığı gerçek ve tüzel kişi ile de sözleşme yapar. Bu fason üretim yapan işletmelerde organik tarım kontrol sistemine dahildir.

c) Yetkilendirilmiş kuruluş ile sözleşme imzalamış olan orman ve doğal alanlardan ürün toplayacak müteşebbis, ürün toplamadan önce, bu alanların mülkiyetinin veya kullanma hakkının ait olduğu makamdan yazılı izin alır.

d) Su ürünleri üretimi yapacak müteşebbis Bakanlıktan yetiştiricilik için izin alır. Bakanlıktan yetiştiricilik izni alan müteşebbisler organik su ürünleri üretimi yapabilir. Organik su ürünleri üretimi yapacak müteşebbis, kamuya ait alanda üretim yapacaksa, ilgili kurumdan alınacak yazılı izin ile yetkilendirilmiş kuruluşa başvurarak sözleşme imzalar.

e) Yetkilendirilmiş kuruluş, her bir üretim aşaması için, ayrı ayrı sözleşme yapabileceği gibi, her faaliyeti ayrı ayrı belirtmek kaydıyla tek bir sözleşme de yapabilir. Yetkilendirilmiş kuruluş, müteşebbise ister bağımsız, ister üretici grubu dâhilinde olsun, Bakanlıkça hazırlanacak ve yetkilendirilmiş kuruluşlara bildirilecek kodlama sistemine göre, bir kod numarası verir.

3.4. Kontrol ve Sertifikasyon Ücreti

İlgili yönetmeliğin 46.maddesinde kontrol ve sertifikasyon ücretinin nasıl belirlendiği şu şekilde belirtilmektedir:

Kontrol ve sertifikasyon ücreti; yetkilendirilmiş kuruluş ile müteşebbis arasında yapılan sözleşme ile belirlenir.

Bu ücretlendirme kontrol ve sertifikasyon sürecinde arazide ve büroda harcanan zaman dikkate alınarak belirlenir. Başvuru sonrasında verilen teklif değerlendirilir ve sonucunda anlaşılması halinde sözleşme yapılır. Anlaşma sonrası 45 gün içerisinde yeni müteşebbise ait bilgiler Bakanlığa bildirilmeli ve OTBİS'e kayıt edilmelidir. (EK 4)

3.5. Müteşebbisin Uyması Gereken Yükümlülükler

Organik tarım üretim modelinin içinde olmak isteyen müteşebbis, yönetmeliklere harfiyen uymakla yükümlüdür. Organik tarımda üretim, çok titiz ve dikkatli çalışmaların ürünüdür. Organik tarımın esasları ve uygulanmasına ilişkin yönetmelik uyarınca müteşebbislerin uyması gereken yükümlülükler şunlardır;

1) Bitki Besleme;

- Hayvansal gübreler kompost yapılarak kullanılmalıdır.
- Dışarıdan sağlanan hayvansal gübre 170 kg N/ha/yıl oranını aşmamalıdır.
- Kanatlı hayvan gübreleri dekompoze süreci dolup analiz raporları ile kalıntı içermediği belgelendiği durumda kullanılmalıdır.
- Baklagil türlerinin rotasyon ürünü veya karma kültür ürünü olarak kullanılması ile veya yeşil gübreleme ile toprak azot döngüsü sağlanmalıdır.
- Mikro besin maddeleri kullanılması mümkündür. Ancak eksikliği konusunda emin olunmalı ve sadece eksik olan element kullanılmalıdır.

2) Tohum, Fide ve Fidan Kaynakları;

- Tohum organik olmalıdır.

- Organik tohum önceki yılların üretimlerinden veya organik sertifikalı sağlayıcılardan temin edilebilir.
- Fakat organik ekimi planlanan ürünün tohumu organik olarak sağlanamıyor ise kimyasal muamele görmemiş konvansiyonel tohum kullanılabilir.
- Fideler uygun tohumlardan üretilmeli ve mutlaka organik yöntemlerle üretilmelidir.
- Tüm üretim materyali bölge koşullarına uyumlu, hastalık ve zararlılara karşı dirençli türlerden seçilmelidir.
- Kısmen GDO'lardan elde edilen, GDO içeren veya GDO'lardan oluşan hiçbir üretim materyali kullanılamaz.

3) Bitki Koruma Yönetimi;

- Hastalık ve zararlılarla mücadelede dikkate alınacak en önemli nokta hastalık ve zararlıların gelişmesini engelleyecek kültürel mücadelenin etkin bir şekilde uygulanmasıdır.
- Biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemleri organik tarımda uygulanması gereken çevre dostu mücadele şekilleridir.
- Arazide faydalı böceklerin yaşam alanları korunmalı, etkinlikleri arttırılmalı, doğal dengenin oluşmasına imkan sağlanması ve doğal popülasyonların çoğaltılması ve desteklenmesi gereklidir. Zararlılarla mücadelede zararlı popülasyonu devamlı kontrol altında tutulmalıdır.
- İlaçlama yapılması gerekir ise, doğru ilaç, doğru zaman, doğru doz ve doğru teknik göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.
- İlaçlama yapılmadan önce mutlaka yönetmelik iyice incelenmelidir. Eklerde tanımlanan ilaçlar kullanılmalı ve bunların dışında hiçbir ilaç kullanılmamalıdır.

4) Kayıt ve Etiketleme;

- Uygulamanın her aşaması kayıtlı ve belgeli olmalıdır.

- Yapılan her iş günlük olarak kaydedilmelidir.
- İşletmeye giren çıkan tüm girdilerin kaydı tutulmalı ve belgeleri saklanmalıdır.
- Hasat ve satışlar kaydedilip belgeleri saklanmalıdır.
- Ürünler satılmadan önce depolanıyorsa, yasak kimyasallar ve konvensiyonel ürünlerle karışmaması için önlemler alınmalıdır.
- Depolamada ve sevkiyatta güvenli ambalajlar kullanılmalıdır.

3.2. Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi

Arazide veya işletmelerde yapılan denetlemelere kontrol denmektedir. Bu denetlemeler sonucunda denetime tabi olan müteşebbisin yönetmelik ve standartlara göre belgelenmesine ise sertifikasyon denir.

Türkiye yönetmelik ve kanunlarına göre kesin olarak birbirinden ayrılmış olan yetkilendirilmiş kuruluş çalışanlarından, kontrol işlemini yapanlara kontrolör, sertifikasyon işlemini yapan personellere ise sertifikeler denmektedir. Türkiye’de 35 sertifikeler ve 150 kontrolör vardır. Sertifikasyon işleminin yani belgelendirme işleminin, TS EN ISO/IEC 17065’e göre, çoğunluğu kuruluş dışından olan ve birden fazla kişiden oluşan komitelerce yürütülmesi istenmektedir. Burada asıl amaç tarafsızlığı sağlayabilmektir. Teknik ve ekonomik bağımsızlığı olan bir grubun adilce karar mekanizması olması amaçlanmaktadır.

3.2.1. Kontrol Sisteminin Özellikleri

Organik üretimin özelliği, her aşamasının kontrollü olması ve ürünün sertifikalandırılmasıdır. 18.08.2010 Tarih ve 27676 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin hükümlerine göre, ürünün güvence altına alınmasındaki iki temel unsur, kontrol ve sertifikasyondur. Kontrol ve sertifikasyon işlemi, aynı kuruluş tarafından yapılabileceği gibi ayrı ayrı kuruluşlar tarafından da yapılabilir.

3.2.2. Kontrol Yetkisi

İlgili Yönetmeliğin 34.maddesine göre Bakanlık kontrole ilişkin yetkisini, yetkilendirilmiş kuruluşa devredebilir. Kontrol yetkisi verilen kuruluşlar ve kontrolörler yetkilerini başka bir kurum ve/veya kuruluşa veya kişiye devredemez.

3.2.3. Sertifikasyon Sisteminin Özellikleri

İlgili Yönetmeliğin 37.maddesine göre sertifikasyon sisteminin tanımı ve özellikleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

1) Sertifikasyon; bütün kontrol yöntemlerinin uygulanması sonucu işletmenin, ürünün ve girdinin geldiği aşamanın belgelendirilmesidir. Sözleşme yapılan müteşebbise yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılacak ilk kontrole müteakip uygun görülmesi halinde yetkilendirilmiş kuruluş tarafından organik tarım müteşebbis sertifikası ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak üretilen ürünlere ürün sertifikası verilir. Sertifikalar, asgari bu Yönetmeliğin Ek -11'inde yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenir. Düzenlenen sertifikaların icmal listeleri Bakanlığa gönderilir.

2) Sertifikasyon sisteminin özellikleri;

a) Sertifikasyon, Bakanlıktan bu yetkiyi almış gerçek veya tüzel kuruluşlarca yapılır. Sertifikasyon yetkisi verilen sertifikasyon kuruluşu veya kontrol ve sertifikasyon kuruluşu, sertifikasyon yetkisini başka bir kurum veya kuruluşa devredemez.

b) Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşu bir sertifikasyon sistemi oluşturur ve Bakanlığa sunar. Bu sistem; kontrol ve sertifikasyon kuruluşu veya sertifikasyon kuruluşunun uyguladığı fiyat listesi, sertifika belgesi örneği, test etme ve sorgulama metodu, analiz yöntemi, kullandığı tüm teknikler ve dokümantasyon sistemi ile ilgili bilgileri kapsar.

c) Sertifikasyon kuruluşu sertifika düzenleyeceği işletmelere ait tüm kontrol bilgilerini ve raporları ürünün bu Yönetmeliğe uygun olarak üretildiğinin garanti edilmesi amacıyla kontrolü yapan kuruluştan devralır. Kontrol kuruluşu bu bilgileri sertifikasyon kuruluşuna vermek zorundadır.

3.2.4. Sertifikasyonun Esasları

İlgili Yönetmelik Madde 38

İlgili Yönetmeliğin 38.maddesine göre sertifikasyon kuruluşu veya kontrol ve sertifikasyon kuruluşu, bu Yönetmelik ile belirlenen kriterleri ve sertifikasyon esaslarının uygunluğunu TS EN ISO/IEC 17065'e göre sağlamak zorundadır. Sertifikasyon kuruluşu veya kontrol ve sertifikasyon kuruluşu yapılan işin niteliğine göre kalite sistemini açıklayan bir Türkçe kalite el kitabı hazırlar.

3.2.5. Kontrolörlük Kursu, Kontrolörlük ve Sertifikerlik Başvurularında Aranılacak Şartlar ile Yetki, Çalışma Usul ve Esasları

İlgili Yönetmeliğin 45.maddesine göre kontrolörlük kursu, kontrolörlük ve sertifikelerlik başvurularında istenen şartlar ve yetki, çalışma usulleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

1) Bakanlıkça gerekli görülmesi halinde; ziraat mühendisi, veteriner hekim, su ürünleri mühendisi, balıkçılık teknolojisi mühendisi ve gıda mühendislerine yönelik kontrolör kursu açılır veya açtırılır.

2) Kontrolörlük ve sertifikelerlik başvurularında aranılacak şartlar, yetki, çalışma usul ve esasları şunlardır;

a) Başvuruda aranılacak şartlar ve istenilen belgeler:

- Ziraat, veteriner, su ürünleri, gıda mühendisliği fakültelerinin birinden veya deniz bilimleri fakültesi balıkçılık teknolojisi mühendisliği bölümünden mezun olmak,
- Aşağıdaki deneyim belgelerinden birine sahip olmak;
- Organik tarım konusunda bir yıllık bilgi ve deneyim sahibi olduğunu gösterir resmi belgenin aslı veya Bakanlıkça onaylı fotokopisi,
- Konu ile ilgili yurtiçi veya yurtdışı üniversite veya enstitüden alınan yüksek lisans diplomasının aslı veya Bakanlıkça onaylı fotokopisi,

- Bakanlıkça açılacak veya açtırılacak kurslardan kontrolörlük eğitimi aldığına dair geçerliliği devam eden resmi bir belgenin aslı veya Bakanlıkça onaylı fotokopisi,
- Yetkilendirilmiş kuruluş bünyesinde sigortalı olarak en az altı ay çalışmış olduğunu ve Bakanlıkça yetkilendirilmiş kuruluşta kontrolör yetkisi verilen kontrolörle arazide en az on iş günü ve yirmi müteşebbis kontrolüne eşlik ettiğini belgelemek.
- Kimlik Belgesi,
- Noter onaylı imza sirküleri ve yetkilendirilmiş kuruluş ile yapılan sözleşme,
- Lisansına uygun meslek odası üyelik kaydı.

b) Yetki;

- Yetkilendirilmiş kuruluşlar, çalıştırmak istediği kontrolör ve sertifikeler için yukarıda istenilen belgeleri başvuru dilekçesi ekinde Bakanlığa sunar. Bakanlıkça değerlendirilerek, kontrolörlük veya sertifikelerlik yetkisi verilir.
- Kontrolörler ve sertifikeler yalnız bir yetkilendirilmiş kuruluş adına çalışır.
- Yetkilendirilmiş kuruluşlar çalıştıracakları kontrolörler için, Bakanlıktan yetki almak zorundadır. Yetkilendirilen kontrolörler Bakanlık tarafından kimlik verilerek kayıt altına alınır.

c) Çalışma şekil ve esasları;

- Bakanlıktan alınacak yetki belgesiyle çalışırlar.
- Yaptıkları kontrolle ilgili rapor tutmak, bu raporları imzalamak ve yetkilendirilmiş kuruluşa teslim etmek zorundadırlar.
- Kontrolör ve sertifikelerin bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davrandığının tespiti halinde Bakanlık tarafından verilen yetki iptal edilir. İptal tarihi itibarıyla 1 yıl süre geçmeden yeniden yetki verilmez.

3.2.6. Ceza Uygulamaları

İlgili Yönetmeliğin 47.maddesi uyarınca kanuna aykırı hareket eden müteşebbislere ve yetkilendirilmiş kuruluşlara verilecek idari para cezaları aşağıdaki şekilde uygulanır;

a) Kanuna aykırılığın tespit edildiği mahallin il müdürlüğünün teklifi veya Bakanlığa yapılan şikayete bağlı olarak veya Bakanlığın doğrudan tespiti halinde Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (d), (e) bentlerindeki yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır. Bu yaptırımlar Bakanlığın ön incelemesini müteakip gerek duyulduğu durumda Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre yerine getirilir. Bu inceleme süresince yetkilendirilmiş kuruluş müteşebbislerle yeni sözleşme yapamaz. Ancak daha önceden sözleşme yapılmış müteşebbislerle ilgili kontrol, sertifikasyon ya da kontrol ve sertifikasyon işlemlerine Bakanlığın alacağı karar doğrultusunda devam edebilir.

b) Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (k) bentlerine aykırı hareket edenlere Bakanlıkça veya mahallin mülki amiri tarafından idari para cezası verilir.

c) Kanunun 12'nci maddesinde yer alan diğer cezalar ise Kanuna aykırılığın tespit edildiği mahallin mülki amiri tarafından verilir.

3.3. Organik Tarımda Kontrol Süreci

3.3.1. Kontrol Zamanının Tespiti

Yetkili kuruluşlar tarafından yılda en az bir kez haberli ya da habersiz olarak yapılması gereken kontrol işlemi ürünün özelliğine, yörenin şartlarına bağlı olarak fazla sayıda yapılabilir. Bu kontrollerin sayısında ve zamanındaki en önemli etken ise risk faktörüdür.

3.3.2. İşletme ve Müteşebbis Kontrolü İçin Gerekli Bilgi ve Belgeler

İlgili Yönetmeliğin 35.maddesine göre işletme ve müteşebbis kontrolü için gerekli bilgi ve belgeler aşağıdaki gibi belirtilmektedir;

1) Mteebbisler, yaptıkları organik faaliyetleri ile ilgili her türlü bilgi ve belgeleri, sözleşmeli olduğu kontrol ve sertifikasyon kuruluu veya kontrol kuruluuna vermek ve işletmesinde bulundurmak zorundadırlar.

- İşletmenin adı, adresi, kapasite bilgileri, hukuki durumuna ait bilgi ve belgeler, sözleşme tarihi, imzalanan sözleşme metni, organik tarıma geçişin baladığı tarih, sözleşme tarihine kadarki arazi geçmişine ait bilgiler,
- Faaliyet alanı,
- İşletmede daha önce uygulanan üretim metodu,
- İşletmenin ve işletme binalarının planları,
- Arazi parselleri veya alana dair tüm plan ve krokiler,
- İşletmenin mevcut makine ve ekipman donanımını,
- İşletmenin konumu, kullanılan depoların tanımı ve amaca uygunluğu,
- rn münavebe planı,
- Kullanılacak tüm girdilere ait kayıt defterleri,
- İşletmenin malları, dışarıdan satın alınan malları içeren alım ve satım defterleri,
- rn ıkı planı, ürünün niteliği, stok durumu, miktarı, ambalajlama Şekli ve materyali,
- Orman alanlarından ve doğadan ürün toplanması durumunda, alana ait bütün tanımlamalar, resmi izinler ile alana yapılan tüm teknik müdahaleler, afetler, karantina tedbirleri gibi bilgilerdir.

2) Müteşebbis, faaliyet alanı ile ilgili bilgileri kapsayan organik tarıma geçiş ve üretim planları hazırlar.

3.3.3. Kontrol Süreci

- ❖ Tüm parsellerin kontrol edilmesi,
- ❖ Eldeki verilerin kontrol edilmesi,
- ❖ Zorunlu kayıtlar,
- ❖ Prosedürler ve kurallar (kanun, yönetmelik) hakkında gerekli bilgilendirme yapılır. Tüm elde edilen bilgiler, veriler ve dokümanlar sonucunda kontrolör kontrol raporu hazırlar ve ilgili birimine sunar.
- ❖ Risk faktörlerine bağlı olarak gerekli görüldüğü takdirde kontroller devam eder. Bu kontroller Gözetim Evreleri adı altında toplanmaktadır.
- ❖ Gözetim evresi – (tüm parsellerin ziyareti, depo kontrolü, hasat verileri, muhasebe)
- ❖ Ürün kontrolü,
- ❖ Yıllık analiz planı belirlenmiştir. Buna uygun olarak analizlerin (toprak, yaprak, hammadde vb.) yapılmasıdır. Gözetim evrelerinde elde edilen bilgiler ve dokümanlarda raporlara dahil edilerek ilgili birime sunulur.
- ❖ İşletmenin ziyareti,
- ❖ İşletmenin muhasebe kontrolü

3.4. Organik Tarımda Sertifikasyon

Tüm kontrolleri tamamlanmış organik ürün veya girdiyi, kontrol kuruluşunun yaptığı kontroller ve bu kontrollere ilişkin bilgi ve belgeler ışığında Bakanlık tarafından sertifikalandırma yetkisine sahip gerçek veya tüzel kişilerin bulunduğu kuruluşlara sertifikasyon kuruluşu denilmektedir.

Tüm kontrollerin tamamlanmasından sonra ters bir durumla karşılaşılmaması sonucu işletmenin, organik ürünün ve girdinin mevzuata uygun olarak belgelendirilmesine sertifikasyon denir. Bu belgeye ise sertifika denir.

3.4.1. Müteşebbis Sertifikası

Kontroller sonucunda tutulan raporun pozitif olması sonucunda mteebbise ait uygunluk (master) sertifikası düzenlenir. Bu müteşebbis (master) sertifikası üzerinde Şu bilgiler yer almalıdır (EK 5);

- Müteşebbis adı, tipi, ilgili durumu,
- Müteşebbis kodu ve kayıt numarası,
- Uygunluğu onaylanan yönetmelik veya standardın belirtilmesi,
- Onaylanan ürünün klasifikasyonu (miktarı vb.),
- Geçerlilik tarihi,
- Pozitif değerlendirme açıklaması.

Mteebbisin lke sınırları içinde bir başka kişi veya firmaya yaptığı birim parti satış için düzenlenen sertifikaya rn Sertifikası (Dahili) denir (EK 6).

İthal edilen sertifikalı ürünün başka bir yetkili kuruluş tarafından tekrar sertifikalanmasına ise Re – Sertifikasyon adı verilmektedir.

4. ORGANİK ÜRÜNLERİN ETİKETLENMESİ

4.1. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu Açısından Etiketleme

- Ürünün statüsü (Organik Üretim, Organik Tarıma Geçiş Süreci Ürünüdür.)
- Kontrol kuruluşunun adı,
- Kontrol kuruluşunun kod numarası (TR – OTK - ...),
- Operatörün kod numarası,
- Kontrol kuruluşu logosu,
- Ürün sertifika numarası (yeni bir gelişme) (EK 7).

4.2. Üretici Açısından Etiketlemede Ürünün Üzerinde Bulunması Gereken Bilgiler

İlgili Yönetmeliğin 29.maddesinde etiketlemede ürünün üzerinde bulunması şart olan bilgiler şu şekilde belirtilmektedir:

- Ürünün kime ait olduğu ve yönetmelik şartlarına uygun olarak üretildiği ifade edilir.
- Yurt içinde üretilerek pazarlanan organik ürünlerin üzerine yönetmeliğin Ek – 10’unda belirtilen organik ürün logosu kullanılır.
- Yetkilendirilmiş kuruluşun adı, logosu, kod numarası ve ürün sertifika numarası bulunur.
- Ürün etiketinde organik, ekolojik, biyolojik kelimelerinin kullanımı eşdeğerdir.
- Bu yönetmeliğe göre yetiştirilmeyen ürün etiketinde, yönetmeliğe uygun olduğu ima edilemez ve organik üretim ambalajına benzer tasarımda yapılamaz. Organik olmayan ürünlerde tüketicinin aklını karıştıracak ve organik ürün izlenimi yaratacak bio, eko, org, eco vb. ifadeler kullanılamaz. Bu şekilde de haksız rekabetin önüne de geçilmiş olunur.

4.3. Organik Ürün İçeriği %95'den Fazla Olması Durumunda Etiketleme

Organik ürün ifadesi yazılabilir. Eğer nihai ürün üzerinde katkı (bileşenler) madde listesi var ise burada hangilerinin organik orijinli hammadde olduğunun belirtilmesi zorunlu değildir. Sertifikalanmış organik üründe madde yüzdesinin yazılması zorunlu değildir. Şekil 4.1'de AB organik ürün logosu gösterilmektedir.

Sadece bu durumda TR – AB logosu kullanılabilir.

Şekil 4.1. AB Organik ürün logosu

Kaynak: "FİBL, IFOAM kayıtları,Erişim Tarihi: 08.08.2015"

4.4. Organik Tarımda Geçiş Süreci İle İlgili İşlemler

İlgili Yönetmeliğin 7. maddesine göre organik tarımda geçiş süreci ile ilgili yapılan işlemler aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

a) Organik tarım faaliyeti yapılan alanlar, hayvanlar, arılar ve su ürünleri geçiş sürecine alınır. Bitkisel üretimde organik tarıma başlanmasından on iki ay sonra elde edilen ürünler geçiş süreci ürünü olarak değerlendirilir. Geçiş süreci ürünü, "Organik tarım geçiş süreci ürünüdür" etiketiyle pazarlanır. Geçiş sürecinde bulunan hayvanlardan elde edilen ürünlerin reklam ve etiketlerinde organik tarımı çağrıştıran ifadeler kullanılamaz.

b) Organik tarım geçiş süreci kapsamında bu Yönetmelikteki tüm kurallar uygulanır.

c) Kısmen organik tarım yapılan ya da organik tarıma geçiş sürecinde bulunan bir çiftlik ya da üretim biriminde, çiftçi organik olarak üretilen ürünler ile geçiş süreci ürünleri

ve hayvanları birbirinden ayırt edilebilecek şekilde tutar ve bu ayrımı gösterecek kayıtlara sahip olur.

4.5. Türk Mevzuatında Önem Taşıyan Hususlar

- Bir ürünün temel olarak tarımsal menşeli içeriklerden üretilip üretilmediğinin anlaşılmasında, eklenmiş su ve tuz dikkate alınmamalıdır.
- Ağırlığının %95'inin organik olması durumunda bu yönetmeliğin Ek – 8'inin 1'inci bölümünde verilen kod numarası sütunu üstünde (*) ile işaretli gıda katkıları tarımsal kökenli gıda girdileri olarak hesaplamalara katılır. Geleneksel ürünlerin üretiminde organik tarım uygulaması ile üretilen ürünlerin kullanılması halinde “%A” oranlarıyla birlikte “Organik Metoduyla Üretilmiştir” şeklinde ifade edilir ve içindekiler kısmında yer alan diğer maddeler ile aynı renk, punto ve yazım tarzında olur.
- Bu ürünlerde organik ürün logosu kullanılamaz.
- Şarap üretiminde organik üzüm kullanılmakta fakat şarap imalatında organik tarımda bulunmayan girdiler kullanıldığından şarap etiketinde “Organik Üzümden İmal Edilen Şarap” ifadesi kullanılmaktadır ve bu ürünlerde de organik ürün logosu kullanılmasına izin verilmemektedir. Bu konuda organik şarap ibaresi kullanılması ile ilgili Avrupa Birliği Organik Tarım Komisyonunun çalışmaları devam etmektedir.

5. SONUÇ

Tüm dünyayı saran organik tarımda ürün girdisinden itibaren yaşanan tüm aşamalarda, hammadde temini, üretimi, işlenmesi, depolaması, taşınması ve dağıtımı sırasında oluşabilecek tüm risklere karşı gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Bunda da şüphesiz doğaya verilen zararları minimuma indiren, tarımda sürdürülebilirliği sağlayarak, ürünün tüketiciye ulaşana kadarki tüm süreçlerde sürekli denetime tabi tutan bir sistem olan organik tarımın önemli bir rolü vardır. Organik tarımın tüketiciye güven vermesini sağlamak, satın alma davranışı üzerinde olumlu etki oluşturmak üzere belgelendirme/sertifika faaliyetleri ortaya çıkmıştır. Belgelendirme faaliyetleri tüketiciye güven vermesinin yanı sıra organik üretim yapan üreticinin ürününü hak ettiği değerde pazarlamasına da neden olur. Belgelendirilen ürünün tarladan pazara kadar sürekli kontrolü ve izlenebilirliğinin sağlanması, ürünlerin değerlendirilmesi ve tüm bu sürecin kayıt altına alınması belgelendirme faaliyetlerinin esasını oluşturmaktadır. Sertifikalar, ürünlerin organik standartlara göre üretilip, işlenip, paketlenildiğinin bir garantisi olarak algılanmaktadır.

Belgelendirme faaliyetlerini yürüten kuruluşlar ilgili yönetmelik ve uluslararası standartlara uymak zorundadırlar. Söz konusu standartların temel amacı tüm ilgili tarafların hakkını koruyan bir yapının inşa edilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda ülkemizde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nca belgelendirme yetkisi şu an itibarıyla 27 adet özel kuruluşa verilmiş durumdadır. Bu kuruluşlar da çalışan personele ait bilgiler, organik tarım faaliyetinde bulunan müteşebbis, işletmelere ait kimlik, arazi, ürün ve sertifika bilgileri OTBİS (Organik Tarım Bilgi Sistemi) ile kayıt altına alınmaktadır.

Günden güne tarımsal ürün belgelendirmesi yapan kuruluşların sayısının artmasındaki en büyük etken Organik Tarım destekleri olmuştur (2014 Yılı Destekleri: Bitkisel Üretim; meyve ve sebze 70 TL/da, tarla bitkileri 10 TL/da – Hayvansal Üretim; anaç sığır, manda 150 TL/da, buzağı 50 TL/da, anaç koyun, keçi 10 TL/da, arılı kovan 5TL/da).

Türkiye'de tarım arazileri geniş yer kapladığı için devlet belgelendirme yetkisini yetkilendirdikleri kuruluşlar tarafından sağlamaktadır. Bunun yanında bazı Avrupa ülkeleri, örneğin Danimarka'da kontrol ve sertifikasyon sistemi devlet tarafından

yürütülebilmektedir. Bundaki en büyük neden tarım arazilerine ayrılan alanın az olmasıdır. Fakat Türkiye’de tarım arazilerinin çok büyük olması nedeniyle devlet tarafından kontrol ve sertifikasyon yürütülmemektedir.

Organik ürün kalitesi ve standartlarının dış pazarda kabul görecektir şekilde belirlenmesini sağlayacak bu sistemin güvenli ve etkin tesisi önceliklerimizden olmalıdır. Belgelendirme faaliyeti yapan ilgili tüm kuruluşlar ve müteşebbislerin sorunlarına yönelik sık sayıda toplantılar düzenlenmelidir. Söz konusu kuruluşlar yeterli miktarda bilgi ve deneyime sahip personel istihdam etmeli, bu personele ulusal mevzuatta yaşanan değişikliklerle ilgili eğitim verilmesi gerekmektedir. Kurallara uymayan kuruluşlara ve müteşebbislere caydırıcı yaptırımlar uygulanmalı sürekli denetime tabi tutulmalıdır.

Bunların yanı sıra ülkemizde kontrol ve sertifikasyon ücretlerinin desteklenmesi, sentetik girdi kullanmayıp, organik tarıma uygun üretim yapan fakat sertifikasyon sistemine dahil olamayan üreticiye ürününü organik olarak pazarlamasına ve ürününün hak ettiği değeri alabilmesine olanak sağlayabilecektir.

Ülkemizde organik tarımda belgelendirme faaliyetlerinin başta AB ülkeleri olmak üzere NOP ve JAS eşdeğerliliğinin alınması büyük önem taşımaktadır. Fakat organik tarım ürünlerinde belgelendirme standartları gittikçe genişlemekte ve yeni kurallar gündeme gelebilmektedir. Bu da eşdeğerliliğin sağlanması için sürekli bir çalışma ve çabayı gerektirmektedir. Bu yüzden söz konusu faaliyetleri yürüten kuruluşların sayısının yanında çalışan personelin konusunda uzman olması oldukça önem arz etmektedir. Bunun yanında güncel yönetmeliklerin sürekli takip edilmesi ve TÜRKAK’ın akreditasyon faaliyetlerini bu doğrultuda yönlendirmesi gerekmektedir.

Sadece belgelendirme sistemi kapsamında değil Organik Tarım mevzuatındaki her aşamada organik gıda ihracatının artırılabilmesi için AB mevzuatı ile uyumu yakalamak önem arz etmektedir. Özellikle AB’de son yönetmelik üzerinde yapılan değişiklikler karmaşık bir yapıyı da beraberinde getirmektedir. 1991 yılında yürürlüğe giren AB Organik Tarım mevzuatında 44’ün üzerinde değişikliğe gidilmiştir.

Ülkemizde Organik Tarım Kanununun ardından AB’nin 2092/91 Yönetmeliğine uyumlu olan 2005 tarihli Yönetmeliğimiz ve son olarak AB’nin yürürlükteki organik üretim ve etiketleme kurallarını belirleyen 834 ve Organik Tarım uygulama kurallarını

ortaya koyan 889 sayılı direktiflere uyumlu olan 2010'daki Yönetmeliğimiz ile birlikte Türkiye'de Organik Tarım mevzuatı AB Organik Tarım mevzuatı ile uyumlu hale getirilmiştir. Türkiye son yönetmeliği tamamen uygulayan ülke sınıfında değerlendirilmektedir.

Türkiye AB'ye ihraç ettiği çok çeşitli tarım ürünleriyle AB için bir organik tarım pazarıdır. Bu sebepten ötürü Türkiye'nin uyumu yakalaması AB'nin gözönünde bulundurduğu mühim bir durum olmakla birlikte karşılıklı fayda sağlanacağı düşünülen bir Türkiye-AB pazarı her iki ülke için de oldukça önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

MAKALELER/TEZLER/SUNUMLAR

AB ve Türkiye’de Organik Tarım. Vatansever, H. 2007, Ankara: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.

Anonim, 1991. Konsey Tüzüğü No 2092/91 of 24 June 1991.

Anonim, 1994. Bitkisel ve Hayvansal Ürünlerin Ekolojik Metotlarla Üretilmesine İlişkin Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 18.12.1994, Sayı: 22145, Ankara.

Anonim, 2002. Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 11.07.2002, Sayı: 24812, Ankara.

Anonim, 2004. 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 03.12.2004, Sayı: 25659, Ankara.

Anonim, 2005. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 10.06.2005, Sayı: 25841, Ankara.

Anonim, 2006. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 17.10.2006, Sayı: 26322, Ankara.

Anonim, 2007. Konsey Tüzüğü No 834/2007 of 28th June 2007.

Anonim, 2009. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 537/2009 of 19th June 2009.

Anonim, 2010a. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 471/2010 of 31st May 2010.

Anonim, 2010b. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 18.08.2010, Sayı: 27676, Ankara.

Anonim, 2011a. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 1267/2011 of 6th December 2011

Anonim, 2011b. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 1084/2011 of 27th October 2011.

Anonim, 2011c. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 590/2011 of 20th June 2011.

Anonim, 2011d. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 06.10.2011, Sayı: 28076, Ankara.

- Anonim, 2012a. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 126/2012 of 14 February 2012.
- Anonim, 2012b. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 14.08.2012, Sayı: 28384, Ankara.
- Anonim, 2013. Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. T.C. Resmi Gazete, Tarih: 24.05.2013, Sayı: 28656, Ankara.
- Anonim,1999. Konsey Tüzüğü No 1804/1999 of 19 July 1999
- Anonim,2008a. Komisyon Tüzüğü No 889/2008 of 5th September 2008.
- Anonim,2008b. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 1235/2008 of 8th December 2008.
- Anonim,2008b. Komisyon Uygulama Tüzüğü No 1235/2008 of 8th December 2008.
- Assessment of the new organic regulations, IFOAM EU Group, 2009.
- Attitudes towards organic foods among Swedish consumers. Magnusson, M.K., Arvola, A., Hursti, U.K.K., Aberg, L., & Sjoden, P.O. 2001, British Food Journal, 103(3): 209-26
- Australian organic market report 2008. Armidale. Organic Research Centre 2008, NSW, Australia, 1-19.
- Avrupa Birliği ve Türkiye'deki Organik Tarım Mevzuatındaki Son Yönetmeliklerin Analizi, Emir, Demiryürek, 2014
- Ayan, R. Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi. ICEA İzmir Şubesi Sunusu, İzmir
- Decision making process of community organic food consumers: an exploratory study. Essoussi, L.H. & Zahaf, M. 2008, Journal of Consumer Marketing, 25(2): 95-104.
- Dış Ticarete Organik Tarımın Stratejik Yerinin İncelenmesi. Kırmacı, M.V. s.1252003,Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı
- Dünya'da Organik Tarım Uygulamaları. Babaoğlu, M, s.683.2006, Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri
- Dünyada ve Türkiye'de Organik Tarıma Bakış. Hasdemir, M., Bayaner, A., 2009, Standart Ekonomik ve Teknik Dergi, Yıl 48, Sayı 567, Ankara

- EA Policy for the Accreditation of Organic Production Certification. European co-operation for Accreditation, EA, 2013. EA-3/12 M:2013, Paris.
- Ekolojik Tarım ve Hayvancılık. Ak, İ. 2004, 4. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi Sözlü Bildiriler, C.1, 490-497, Isparta
- Ekolojik Tarım ve İlkeleri. Ekolojik (Organik, Biyolojik) Tarım. İlter, E., Altındişli, A. 1998, Ekolojik Tarım Organizasyonu, İzmir.
- Globalgap Nedir. GLOBALG.A.P., 2014. http://www.globalgap.org/uk_en/what-we-do/globalg.a.p.-certification/globalg.a.p./, Erişim tarihi 14.08.2015
- ISO/IEC 17065:2012 Uygunluk Değerlendirmesi-Ürün, Proses ve Hizmet Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar İçin Şartlar. ISO, 2012. International Organization for Standardization, Geneva.
- İyi Tarım Uygulamaları. BÜGEM, 2014. Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü. <http://www.tarim.gov.tr/BUGEM>, Erişim Tarihi:07.08.2015
- Organik Tarım Gelişimi ve İlkeleri. Sürmeli, A. 2003, Kırsal Kalkınma Programı Eğitim Dizisi, Dev-Maden Sen Yayınları, No:1.
- Organik Tarım İşletmelerinde Pazarlama Sorunlarına Yönelik Şanlıurfa İlinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ece, S. 2008, Şanlıurfa: Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Organik Tarım Kanunu. 03 Aralık 2004 tarih ve 25659 sayılı Resmi Gazete yayımı.
- Organik Tarım Üretim ve İhracatı. Uzun, F. 2006, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi).İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Organik Tarım Ürünleri Pazarlaması ve Uygulamalar. Kurt, Z. s.80, 2006 Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Bölümü
- Organik Tarım. Güncelleştirilmiş 2. Baskı, ETO,2012 Ankara.
- Organik Tarım. TUTEV Dergisi, Sayı:1 Ünal, S., 2010
- Organik Tarım. Zengin, M. 2007, Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü, Konya: Hasad Yayıncılık.
- Organik Tarımdaki Gelişmeler. Er, C. ve Başalma, D. 2008, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. 18 Ağustos 2010 tarih ve 27676 sayılı Resmi Gazete yayımı.
- Organik Ürünlerin Pazarlama Stratejileri ve Üreticiler Üzerinde Bir Alan Araştırması. Makale, Kılıç, Duman, Bektaş, 2014
- Organik Ürünlerin Pazarlanması. Marangoz, M. 2008, Bursa: Ekin Yayınevi, s.193.
- Orgüder ve Dünya’da, AB Ülkelerinde Organik Ürün Pazarları ve İhracatındaki Gelişmeler. Atlı, S. 2005, Şanlıurfa.
- Policy implementations for organic agriculture in Turkey. Kenanoğlu, Z., & Karahan, Ö. 2002, British Food Journal, 104(3/4/5): 300-318.
- Tarımda Sürdürülebilirlik ve Organik Tarım. Turhan, S., s.11(1), 13-24. 2005, Tarım Ekonomisi Dergisi, s.11(1), 13-24.
- The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2011. Willer, H. and L. Klicher, (eds.), FiBL-IFOAM Report. IFOAM, Bonn and FiBL, Frick, 2011.
- Toros Dağ Köylerinde Organik Tarım Yoluyla Üretici Gelirlerini Arttırma Olanakları. Usal, G. 2006, (Basılmamış Doktora Tezi) Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü.
- TÜRKAK’ın Tanık Olacağı İyi Tarım Uygulamaları, Organik Tarım ve Global G.A.P. Sertifikasyonu Denetimlerine İlişkin Kurallar Rehberi, Türk Akreditasyon Kurumu, TÜRKAK R50.07, 2015 Ankara.
- Türkiye’de Organik Tarım Üretiminde Kontrol ve Sertifikasyon Sistemi. Yüksek Lisans Tezi, Ongun, 2014
- Türkiye’de Organik Tarım ve Sorunları. Bayram, B, Yolcu, H., & Aksakal, V. 2007, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 38(2): 203-206.
- Türkiye’de Organik Tarım. Yüksek Lisans Tezi. Ayla D. 2011,s.40 Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Bölümü
- Türkiye’de organik tarımın desteklenmesi marka yaratım süreci ve kooperatifler için bir başarı modelinin önerilmesi” Özevin, G. 2008, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

Türkiye’de Organik Tarımın Ekonomik Analizi: Doğu Karadeniz Uygulaması. Doktora tezi, Merdan, 2014

Türkiye’de Tarım Ürünlerinin Belgelendirilmesi ve Akreditasyonu. Makale, Özkan, Hasdemir, Uzunçam, 2015

Türkiye’deki Organik Tarımın Ekonomik Analizi. Makale, Merdan, Kaya 2013

Türkiye’de ve AB’de Organik Tarım Mevzuatının Son Durumu. Organik Tarım Türkiye 1. Kongresi Raporu. Engiz, M. ve R.R. Özlü, 2007. Bahçeşehir Üniversitesi. İstanbul.

What do buyers really want when they purchase organic foods an investigation using product attributes. Pearson, D., Henryks, J., & Moffitt, L. 2007, 2 (1):1-9. Journal of Organic Systems

Who are organic food consumers?: a compilation and review of why people purchase organic food. Hughner, R.S., Mcdonagh, P., Prothero, A., Shultz, C.J. II, & Stanton, J. 2007, 6: 1-17. Who Journal of Consumer Behaviour

İNTERNET

<http://www.ifoam.org>, Erişim Tarihi:28.07.2015

<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>, Erişim Tarihi:17.07.2015

<http://www.fibl.org>, Erişim Tarihi: 10.08.2015

<http://www.orser.com.tr>, Erişim Tarihi: 15.07.2015

<http://www.eto.org.tr/tureko.asp>, Erişim Tarihi: 29.07.2015

<http://www.berjournal.com>, Erişim Tarihi:02.08.2015

<http://www.egebirlilik.org.tr>, Erişim Tarihi:08.08.2015

<http://www.vethekimder.org.tr>, Erişim Tarihi:27.07.2015

<http://www.tarim.gov.tr>, Erişim Tarihi: 23.07.2015

<http://www.fao.org.tr>, Erişim Tarihi:08.08.2015

<http://www.organikkumeler.org>, Erişim Tarihi: 20.08.2015

EKLER

Ek-1: Bakanlık Tarafından Yetkilendirilmiş Kuruludan Alınacak Yürürlükteki Mevzuata Uygun Faaliyette Bulunacaklarına Dair Noter Onaylı Taahhütname Örneği

TAAHHÜTNAME

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı adına yapacağım Organik Tarımla ilgili Kontrol ve Sertifikasyon işlemlerini, Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ile diğer ilgili mevzuat doğrultusunda yürüteceğimi, mevzuat çerçevesinde Bakanlıktan istenen bilgi ve belgeleri eksiksiz ve istenen süre içerisinde göndereceğimi, Bakanlıkça verilen çalışma izni ve yetkinin iptali halinde sözleşme yaptığım, yönetmelikle tanımlanan müteşebbislerle ilgili her türlü bilgi ve belgeyi iptal tarihinden itibaren 20 gün içerisinde Bakanlığa teslim edeceğimi, bu taahhüdün yerine getirilmediğinin Bakanlık elemanlarının düzenleyeceği tutanakla belirlenmesinden sonra müteşebbislerin uğrayacağı zararın rayiç fiyatlar üzerinden mahkeme marifetiyle tespitinden sonra, bu zararı yasal faiziyle birlikte gayri kabil-i rücu hiçbir itiraz beyan etmeden ilk talepte ödeyeceğimi, ihtilafların hallinde Ankara Mahkeme ve İcra Dairelerinin yetkili olacağını kuruluşum adına kabul ve taahhüt ederim.

Taahhüt eden:

Tarih:

Yetkili isim ve imza:

Firma kaşesi:

Adres:

Ek-2: İlgili Yönetmelik Ek – 10 / Organik Ürünlerde Kullanılacak Ulusal Logo Örnekleri

(Logoların çapı: 6mm – 40mm)

Çerçevesiz Renkli Logo

Çerçevesiz Renkli Logo

Fonlu Renkli Logo

Çerçevesiz Siyah-Beyaz Logo

Çerçevesiz Siyah-Beyaz Logo

Fonlu Siyah Beyaz Logo

Ek-3: Organik Tarım Faaliyetinde Bulunmak İsteyen Mütteşebbis İçin Başvuru Formu (Organik Tarım) Örneği

	ORGANİK TARIM Başvuru Formu	Dok. No: FR-001/Rev:03/03-2013	Sayfa 1/1
BAşVURU FORMU (ORGANİK TARIM)			
BAşVURU SAHİBİ KİŞİ VEYA FİRMA ADI			
ADRES			
T.C. NO			
VERĐİ NO / VERĐİ DAİRESİ			
TELEFON VE FAX			
GSM / E-MAIL			
SORUMLU KİŞİ VE BİLGİLERİ			
SERTİFİKASYON STANDARDI			
☐ T.C. 5262 SAYILI ORGANİK TARIM KANUNU VE İLGİLİ YÖNETMELİKLER ☐ AB YÖNETMELİĞİ (834/2007) ☐ NOP (ABD ULUSAL ORGANİK PROGRAM) ☐ JAS ORGANİK STANDARDI ☐ DİĞER ÖZEL STANDARTLAR (Lütfen belirtiniz.) (.....)			
SERTİFİKASYON KAPSAMI			
☐ BİTKİSEL ÜRETİM (Lütfen Ek-1'i doldurunuz.) ☐ HAYVANSAL ÜRETİM (Lütfen Ek-2'yi doldurunuz.) ☐ ARICILIK (Lütfen Ek-3'ü doldurunuz.) ☐ İŞLEME-PAKETLEME (Lütfen Ek-4'ü doldurunuz.)			
☐ DOĞADAN TOPLAMA (Lütfen Ek-5'i doldurunuz.) ☐ İTHALAT-İHRACAT (Lütfen Ek-6'yi doldurunuz.) ☐ PAZARLAMA (Lütfen Ek-7'yi doldurunuz.) ☐ GİRDİ ÜRETİMİ (Lütfen Ek-8'i doldurunuz.)			
EN YAKIN HAVAALANI: En yakın havaalanı & en yakın havaalanından tesise uzaklık:			
PROJE GEÇMİŐİ Daha önce herhangi bir kontrol sertifikasyon kuruluğu tarafından sertifikalandırıldınız mı? Evet ☐ Hayır ☐			
Eğer cevabınız EVET ise;			
Aldığınız Kuruluşun Adı			
Standart / Yönetmelik			
Yukarıda ve ekte yer alan bilgilerin ve tüm sağlanan dokümanların tam ve doğru olduğunu bildiririm. Bilgi ve dokümanlarda herhangi bir eksiklik ve/veya yanlışlık olması durumunda, bu durumun sorumluluğunu üstleniyorum.			
TARİH:			
YETKİLİ KİŞİ AD - SOYAD			
İMZA/KAŐE			
<i>(Lütfen Başvuru Formu ile birlikte ilgili eki doldurarak göndermeyi unutmayınız.)</i>			
Paris Cad. No:6/15 06540 Kavaklıdere/ankaya/Ankara Tel:0312 438 15 60 Fax: 0312 438 15 59 www.orser.com.tr / info @orser.com.tr			

Ek-4: Yetkilendirilmiş Kuruluş ile Müteşebbis Sözleşme Formu Örneği

	Sözleşme Formu	Dok. No: FR:004/Rev:05/07-2013	Sayfa 1 / 3
---	----------------	--------------------------------	-------------

SÖZLEŞME

A. TARAFLARA AİT KİMLİK BİLGİLERİ

MÜTEŞEBBİSİN:

Adı/Unvanı	
Adres	
Şehir-Ülke	
Yetkili Kişi	
Faaliyet Alanı	
Tel, E mail	

SERTİFİKASYON KURULUŞUNUN:

Adı/Unvanı	ORSER KONTROL VE SERTİFİKASYON LTD. ŞTİ.
Adres	Paris Caddesi No:6/15 Kavaklıdere-Çankaya
Şehir-Ülke	ANKARA/TÜRKİYE
Yetkili Kişi	Nurper MORTAŞ
Faaliyet Alanı	Organik Tarımla İlgili Sertifikasyon ve Kontrol İşlemleri
Tel /Faks/ e mail	0312 438 15 60 /0312 438 15 59 E-POSTA: or_ser@hotmail.com / info@orser.com.tr

Taraflar Arasındaki Geçerli Standartlar (Yönetmelikler)	☐ TR 27676/2010	☐ EC-834/2007	☐ NOP
	☐ JASS	☐ Özel Standartlar	

ORSER, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü tarafından 1.12.2004 tarih ve 5262 sayılı Organik Tarım Kanunu ile ilgili yönetmeliklerde yer alan hükümlere göre özel bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşu olarak yetkili kılınmıştır.

B. SÖZLEŞME KAPSAMI

Sözleşmenin amacı; her iki taraf arasında organik üretim usullerine uygun ürünler ve girdiler için bir lisans ve sertifika/uygunluk belgesi sağlamak amacıyla sürdürülebilir işbirliğini oluşturmaktır. Bu doküman, tüketicilere başvuru sahibi tarafından üretilen ürünlerin gerçekten yürürlükte olan organik tarım yönetmeliklerine göre üretildiğine dair bir garanti verilmesini sağlamaktadır. Bu sözleşme, başvuru sahibinin sertifikasyon başvurusunda belirttiği ürünler ve alanlarla ilgili organik tarım faaliyetlerinin, fiyat tahmini üzerinden Sertifikasyon Kuruluşu ile anlaşıldığını gösteren onaydır.

C. ORSER'İN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- ORSER, kontrolleri kontrol programına uygun olarak yapacaktır.
- Kontrol tarihleri üzerinde anlaşmalar bağlayıcı olacaktır. İptaller sadece ORSER tarafından kabul edildiğinde geçerli olacaktır.
- Habersiz kontroller programın bir parçasıdır. Söz konusu yönetmeliklerde belirlenen kontrol sistemine göre organik tarım faaliyetleri, sertifikasyon kuruluşu kontrolörleri tarafından gerek görülmesi halinde (Ör. Üreticinin maksadı konusunda birimin kontrol edilmesi için nedenler varsa) üretici olmaksızın da kontrol edilebilecektir.

Paris Cad. No:6/15 06540 Kavaklıdere/Çankaya/Ankara Tel:0312 438 15 60 Fax: 0312 438 15 59
www.orser.com.tr / info@orser.com.tr

4. ORSER, müteşebbisin denetlenmesi sırasında elde ettiği bütün bilgileri gizli tutar. Özel ve tüzel herhangi bir kişi veya kuruluşa bu bilgileri veremez.
5. ORSER faaliyetlerini, talep edilen Ulusal ve Uluslararası Organik Tarım Mevzuatlarına uygun olarak yürütecektir. Bu sözleşmenin kapsamı, kontrol hizmetlerinin verilmesi, buna bağlı olarak müteşebbis ve ürün sertifikalarının düzenlenmesi ile üretim, stok ve satış kayıtlarının takibi ile sınırlıdır.
6. Müteşebbis tarafından sözleşmenin geçerli olduğu süre içerisinde organik tarım mevzuatlarına uygun olmayan faaliyetlerin tespiti halinde ORSER, bu faaliyetlerin önlenmesi için gerekli ikazlarda bulunmaya ve gerekmesi halinde ise sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmeye yetkilidir. Anlaşmanın feshinden sonra müteşebbisin bütün hakları geçersiz sayılır.
7. Sertifikalı/uygunluk belgeli üreticilere teknik yardım ve danışmanlık hizmeti veremez ve aynı zamanda kontrol ve sertifikalandırma dışında hiçbir ticari faaliyet içerisinde yer almaz.
8. ORSER tarafından program dahilinde kontrollerin yapılması gerekmektedir. Müteşebbise gerekçesi sunulmadan zamanında yapılmayan kontroller için yapılmış ödemeler, müteşebbise iade edilir.
9. RH-01 Sertifikasyon Uygulama Rehberi bu sözleşmenin bir parçasıdır.

D. MÜTEŞEBBİSİN HAKLARI VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- 1- Müteşebbis, talep etmiş olduğu faaliyetle ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatlara ve ORSER sertifikasyon kriterlerine uymak zorundadır.
- 2- Müteşebbis, organik tarım standartlarına uygun çalışmalıdır. Standartların ihlal edildiği durumlarda, müteşebbisin bütün hakları geçersizdir.
- 3- Yürürlükteki yasalarda istendiği şekilde, ORSER'in kontrol personelinin; üretim yerlerine, zorunlu kayıtlara ve destekleyici dokümantasyona ayrıca varsa taşeron firmaların ofislerinde saklananlara erişmesini sağlamalıdır.
- 4- Kontrol planı çerçevesinde kontrolör(ler) in başına gelebilecek her türlü kaza, yaralanma, yangın, iş kazası vb. durumlarda sorumluluk müteşebbise ait olup, gerekli tedbirlerin alınması ve gerekli müdahalenin yapılmasını sağlamalıdır.
- 5- Kontrol personeline kontrol ve sertifikasyon amaçlı analiz için gereken tarımsal ve tarımsal olmayan orijinli tüm bileşenleri (su, katkıları, tatlandırıcılar, vb. dâhil) ve bitkisel/hayvansal orijinli tüm ürünler ve materyalleri sağlamak zorundadır.
- 6- Organik tarım faaliyetleriyle ilgili verileri ve ürünün yetiştirilmesi, pazarlanması ve değerlendirilmesi sırasında yapmış olduğu uygulamalarının kayıtlarını düzenli olarak tutmak ve dokümanete etmek zorundadır. Bu bilgiler yıllık kontroller sırasında ve istenildiğinde ORSER' e verilmek zorundadır.
- 7- Organik tarım faaliyetleriyle ilgili meydana gelebilecek değişiklikleri en kısa sürede ORSER' e bildirmelidir. Meydana gelen değişikliklerin ORSER'in değerlendirmesini gerektirmesi halinde müteşebbis ORSER'in uygunluk değerlendirmesi için beklemelidir.
- 8- ORSER markası, sadece bir müteşebbise ait değildir. Müteşebbis, bu markayı sadece organik olarak sertifikalandırılmış ürünlerinde kullanabilir.
- 9- Bu anlaşmanın hak ve sorumlulukları sözleşmeyi imzalayan müteşebbise ait olup, müteşebbis tarafından başka kişi ve kuruluşlara herhangi bir iş için kullanılamaz.
- 10- Sertifikasyonun askıya alınması veya iptali halinde; Sertifikasyonu gösteren tüm dokümanların kullanımını durdurmak ve/veya sertifikasyonun iptali halinde de bu referansları içeren reklam materyallerinin kullanımını durdurmak ve ORSER dokümanındaki şartları yerine getirmek zorundadır.
- 11- Müteşebbis, kontrol kuruluşunun talep etmiş olduğu ve kendisi tarafından onaylanan ücretleri onaylı fiyat teklifinde belirlenen zaman dilimi içinde ve miktarda ödemek zorundadır. Aksi takdirde ORSER sözleşmeyi tek taraflı feshetme hakkına sahiptir. Onaylanan fiyat teklifi sözleşmenin bir parçasıdır.
- 12- Müteşebbisin organik tarım faaliyetleri ile ilgili markalarını kendi reklam kampanyaları, yazışma ve anlaşmalarında kullanabilmesi için mutlaka ORSER 'den izin alması gerekir. Kullanılacak bütün etiketler, kullanılmadan önce ORSER tarafından onaylanmalıdır.
- 13- Müteşebbis, faaliyetleri ve ORSER ile ilgili kendine yapılan şikayetleri kayıt altına alarak, denetimler sırasında kontrolörlere göstermek ve ORSER' e bildirmek zorundadır.
- 14- Daha önce çalışılan tüm yetkili kontrol organlarının adının ve bu kontrol organları tarafından müteşebbise uygulanan ceza varsa bu cezaların ORSER' e bildirilmesini sağlamalıdır.

Sözleşme Formu

Dok. No: FR:004/Rev:05/07-2013

Sayfa 3 / 3

E. DEĞİŞİKLİK HÜKMÜ

ORSER 'in yürürlükteki mevzuatlar çerçevesinde oluşturduğu standartlarla ilgili olarak yetkili otorite (Bakanlık Organik Tarım Komitesi) tarafından değişiklik talep edilmesi halinde ORSER tarafından bu sözleşmede gerekli değişiklikler yapılabilir. Organik tarım standartlarında yapılacak herhangi bir değişiklik sonucunda müteşebbis, gerekli bütün tedbirleri almakla yükümlüdür.

F. GEÇERLİLİK VE BİTİŞ SÜRESİ

Bu sözleşme, sözleşmenin imzalanmasından itibaren yürürlüğe girer ve 1 (bir) yılına geçerlidir. Bu sözleşme, sözleşmenin bitim tarihinden en az 30 gün öncesine kadar taraflarca bildirim yapılarak iptal edilmez ise, otomatik olarak ertesi yıla uzar. Müteşebbisin organik tarım faaliyetlerinden vazgeçmesi ve bunu yazılı olarak ORSER' e bildirmesi durumunda bu sözleşme otomatik olarak sona erecektir. Yetkili otoritenin talimat vermesi halinde ORSER sözleşmenin bitiminden sonra da organik tarım faaliyetleri ile ilgili son bir kontrol hakkına sahiptir.

ORSER ve aşağıda kimliği ve adresi verilen müteşebbis, herhangi bir ihtilaf durumunda Ankara Ceza ve İcra Mahkemelerinin yetkili olduğunu ve bu anlaşma maddelerini koşulsuz kabul ettiklerini beyan ederler.

ORSER:

Tarih:

MÜTEŞEBBİS:

...../11/2013

EKLER :

- 1- Fiyat Teklifi
- 2- Bilgi Paketi

İşbu sözleşme kapsamında yürüttüğüm projeler hakkındaki bilgileri yayınlama hakkını ORSER e veriyorum.

Paris Cad. No:6/15 06540 Kavaklıdere/Çankaya/Ankara Tel:0312 438 15 60 Fax: 0312 438 15 59
www.orser.com.tr / info@orsер.com.tr

Ek-5: Organik Tarım Mütешеbbis Sertifikası Örneği

	ORGANİK ÜRÜNLER KONTROL VE SERTİFİKASYON LTD.ŞTİ. TR-OT-011	
ORGANİK TARIM MÜTEŞEBBİS SERTİFİKASI (MASTER CERTIFICATE)		
VADİ ZİRAAT VE HAYV. SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. ESKİŞEHİR KARAYOLU 35 KM SOFÇA KÖYÜ KÜTAHYA		
<p>Bu sertifika, 18 Ağustos 2010 tarih ve 27676 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 37'nci maddesi hükümlerine göre yayımlanmıştır.</p> <p>Beyan edilen işletmeci kontrol / denetim altında faaliyetlerini yerine getirmektedir. ORSER; yapılan kontroller ve mevcut sözleşme esasları çerçevesinde yukarıda bahsi geçen mütешеbbis tarafından aşağıdaki faaliyetlerinde TR-5262 Sayılı Organik Tarım Kanuna ve ilgili yönetmelikler ile AB-834/2007 Yönetmelik hükümlerindeki gereklilikleri karşıladığını onaylanmaktadır. Bu sertifika; ürün sertifikası ve satış garantisi olarak kullanılamaz. İstenen kriterlerin yerine getirilmemesi halinde askıya alınabilecek veya iptal edilebilecektir. Bu nedenle talep edilmesi halinde geriye iade edilir.</p> <p><i>This certificate has been arranged according to the regulation of the published on the Official Journal with number 27676 in the date of 18 08 2010.</i></p> <p><i>Declared operator performs those activities under control / inspection. Based on its inspection and on a signed contract, ORSER herewith confirms that below that produces agricultural products according to the regulations of TR-5262 organic farming law with related regulations and EU-834/2007. This certificate is not used as a product certificate and selling guarantee. In case essential conditions of this certification should not be fulfilled, the certification may be suspended or withdrawn. That's why it has to be returned on request.</i></p>		
Mütешеbbis Kodu : TR-OT-011/43-001 <i>(Operator Code)</i>	Ana Faaliyet: ÜRETİCİ <i>Main Activity: PRODUCER</i>	
Sözleşme No : SZ-2011-279 <i>(Contract Number)</i>	Ürün Grupları / Faaliyeti - Ürün Adı: BİTKİ VE BİTKİ ÜRÜNLERİ-MEYVE, EKİ <i>Product Groups / Activity - Product Name:</i> <i>PLANT AND PLANT PRODUCTS-FRUITS, ANNEK-1</i>	
Sertifika No : MSR-486 <i>(Certificate Number)</i>	Ürün Statüsü: GEÇİŞ <i>Product Status: In Conversion to organic farming</i> <i>Sadece organik üretim yapılmaktadır</i> <i>Only organic products</i>	
Kontrol tarihi (Date of Control): 28/08/2011		
İş bu sertifika 29/09/2011 tarihinden 28/09/2012 tarihine kadar geçerlidir <i>This certificate is valid from date of 29/09/2011 until date of 28/09/2012</i>	Onay (Approval): Sertifiker (Certificer) HANİFE ÖZLER	
Tarih ve Yer (Place and Date): 29/09/2011 ANKARA		
Adres: Cemal Nadir Sokak No:10/5 06 550 - Çankaya/ ANKARA		
Tel:0 312 436 15 60 Fax:0 312 436 15 59 www.orser.com.tr		

Ek-6: Organik Tarım Ürün Sertifikası Örneği

	ÜRÜN SERTİFİKASI <i>PRODUCT CERTIFICATE</i>
ORGANİK ÜRÜNLER KONTROL VE SERTİFİKASYON LTD.ŞTİ www.or-ser.com Adres: Cemal Nadir Sokak No:10/5 06 550 - Çankaya/ ANKARA Tel:0 312 438 15 60 Fax:0 312 438 15 59 ▶ Mail: or_ser@hotmail.com	KSK KOD NO : TR-OT-011
Sertifika Numarası <i>Number of Certificate</i>	MSR-261 / ÜSR-121
Gönderen Firmanın (Müteşebbisin) Adı, Adresi ve Kod Numarası <i>Code Number, Name and Address of Operator</i>	KALEAĞASI GIDA VE GIDA KATKI MADDELERİ ÜRETİM DANIŞMANLIK İTH. İHR. SAN. TİC LTD. ŞTİ. Kurtuluş Mah. İnönü Cad. No:280/A Pozantı/ADANA TR-OT-011- İ-01-001
Sertifika Durumu <i>Certification Status</i>	Organik (<i>Organic</i>)
Ürünün Adı ve Özelliği <i>Name and Speciality of Product</i>	Organik Şalgam Suyu (Turnip Juice)
Toplam Net Ürün Miktarı (Kg)- <i>Total Net Weight(kg)</i>	20820 LİTRE
Hasat Yılı <i>Year of Harvest</i>	-
Ürünün Kaynağı <i>Source of Product</i>	MSR-261/ İ-01-001
Fatura/İrsaliye No'su ve Tarihi <i>Number and Date of Invoice/ Delivery Slip</i>	
Ambalaj Tipi ve Adedi- <i>Type and Number of Packing</i>	1 lt lik cam şişe 25 cc lik cam şişe
Parti No'su ve Kalibrasi <i>Number of Lot and Calibrate</i>	P006
G.T.İ.P No'su <i>Number of Custom Tariff</i>	-
Alıcı Ülke <i>Country of Destination</i>	Türkiye Cumhuriyeti (<i>Republic of Turkey</i>)
Alıcı Firmanın (Müteşebbisin)Adı ve Adresi- <i>Consignee of the Goods(address)</i>	
Gönderen Ülke <i>Country of Dispatch</i>	Türkiye

Bu belge ile yukarıda belirtilen ürünlerin, EU-834/2007 sayılı AB Tüzüğü ile TR-5262 Sayılı Organik Tarım Kanunu ve 18.08.2010 tarih ve 27676 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Organik Tarımın Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında üretilmiş, ORSER Organik ürünler Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşunca kontrol edilerek sertifikalandırılmıştır. Bu belge, Tarım ve Köyşerhi Bakanlık Makamının 22.09.2005 Tarih ve 1639 sayılı Olurları ile verilen yetkiye istinaden düzenlenmiştir.

The products mentioned above has been inspected and certified as organic by ORSER on the basis of the regulations of EU-834/07, TR-5262, 27676 on organic farming. This certification has been issued according to the official document as published by the Ministry of Agriculture and Rural Affairs on 22.09.2005 under the approval number 1639.

Tarih ve Yer
(Date and Place) :
10/02/2011
ANKARA

ONAY
Hanife ÖZLER
Sertifiker

Dok.No:SR-02 Rev:01/04-07

Ek-7: Organik Ürün Etiket Örneği

Saklama Koşulları
Güneş ışığına maruz bırakmayınız. Oda sıcaklığında muhafaza ediniz. Buzdolabında saklamayınız.

Uyarı: Bal serin yerde bekletildiğinde kristalize olur. Ürün kapagı açık halde ve 45°'yi geçmeyecek şekilde sıcak su havuzlarında (benmari) bir müddet bekletilirse eski haline döner. Bal bu uygulama ile yada kristalize hali ile besin değerinden hiçbir kayba uğramaz.
1 Yaşından Küçük Bebeklere Bal Yedirilmemelidir.

İçindekiler
Hiçbir katkı maddesi içermez
(Contains No Additives Or Preservers)
% 100 Saf Organik Süzme Çiçek Balı
(% 100 Natural and Organic)
Net Miktarı : 700 gr 24.691 OZ E

ORSER
KONTROL ve SERTİFİKASYON

TÜRKAK
Ürün TS EN 45011 AB-0008-U

ORGANİK TARIM
T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE KLİMA BAKANLIĞI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yetkilendirilmiş ORSER (TR-OT-011) tarafından 5262 Sayılı Organik Tarım Kanunu ve 18/08/2010 tarih ve 27676 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Organik Tarım Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik uyarınca sertifikalandırılmıştır.
Müteşebbis Kodu : TR-OT-011/i-74-001
Ürün Sertifika No : TR-OT-011-587-003
İşletme Kayıt No : TR-74-K-000471

saff1011
ORGANİK SÜZME ÇİÇEK BALI
Organic Strained Flower Honey
Koruyucu ve katkı içermez
Contains no additives or preservers
Net: 700 gr e

% 100 Natural Flower Honey

Güvenlik Bantsız Ürün Almayınız
SAFF 1011 Organik Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
İşletme Kayıt No : TR-74-K-000471
Türk Gıda Kodeksi Bal Tebliğine ve 18/08/2010 Tarih 27676 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe uygun olarak üretilmiştir.

ORGÜDER
ORGANİK ÜRÜN ÜRETİCİLERİ VE SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

SAFF 1011 Organik Gıda Sanayi
ORGÜDER Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği Üyesidir.

Üretici Firma - Üretim Yeri
SAFF 1011 Organik Gıda İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Toptancı ve Tüccarlar İş Merkezi A-2 Blok No: 9
BARTIN / TÜRKİYE
Danışma Hattı
Tel: +90 378 22 00 612 pbx
www.saff1011.com

Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi : 01/08/2017
Üretim Tarihi/Hasat Yılı : 2012
Dolum Tarihi : 02/08/2012
Parti ve Seri No : Dolum Tarihidir.

TÜRKMALI

8698980980010

Saklama Koşulları
Güneş ışığına maruz bırakmayınız. Oda sıcaklığında muhafaza ediniz. Buzdolabında saklamayınız.

Uyarı: Bal serin yerde bekletildiğinde kristalize olur. Ürün kapagı açık halde ve 45°'yi geçmeyecek şekilde sıcak su havuzlarında (benmari) bir müddet bekletilirse eski haline döner. Bal bu uygulama ile yada kristalize hali ile besin değerinden hiçbir kayba uğramaz.
1 Yaşından Küçük Bebeklere Bal Yedirilmemelidir.

İçindekiler
Hiçbir katkı maddesi içermez
(Contains No Additives Or Preservers)
% 100 Saf Organik Süzme Çiçek Balı
(% 100 Natural and Organic)
Net Miktarı : 700 gr 24.691 OZ E

ORSER
KONTROL ve SERTİFİKASYON

TÜRKAK
Ürün TS EN 45011 AB-0008-U

ORGANİK TARIM
T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE KLİMA BAKANLIĞI

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yetkilendirilmiş ORSER (TR-OT-011) tarafından 5262 Sayılı Organik Tarım Kanunu ve 18/08/2010 tarih ve 27676 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Organik Tarım Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik uyarınca sertifikalandırılmıştır.
Müteşebbis Kodu : TR-OT-011/i-74-001
Ürün Sertifika No : TR-OT-011-587-003
İşletme Kayıt No : TR-74-K-000471

% 100 Natural Flower Honey

Güvenlik Bantsız Ürün Almayınız
SAFF 1011 Organik Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
İşletme Kayıt No : TR-74-K-000471
Türk Gıda Kodeksi Bal Tebliğine ve 18/08/2010 Tarih 27676 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe uygun olarak üretilmiştir.

ORGÜDER
ORGANİK ÜRÜN ÜRETİCİLERİ VE SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

SAFF 1011 Organik Gıda Sanayi
ORGÜDER Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği Üyesidir.

Üretici Firma - Üretim Yeri
SAFF 1011 Organik Gıda İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Toptancı ve Tüccarlar İş Merkezi A-2 Blok No: 9
BARTIN / TÜRKİYE
Danışma Hattı
Tel: +90 378 22 00 612 pbx
www.saff1011.com

Tavsiye Edilen Tüketim Tarihi : 01/08/2017
Üretim Tarihi/Hasat Yılı : 2012
Dolum Tarihi : 02/08/2012
Parti ve Seri No : Dolum Tarihidir.

TÜRKMALI

8698980980010

Ek-8: Bakanlık Tarafından Yetkilendirilmiş Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşlarının Listesi (2014 tarihi itibariyle)

1. ETKO, Ekolojik Tarım Kontrol Org. Ltd. Şti.
2. ECOCERT Denetim ve Belgelendirme Ltd. Şti
3. TURGAP, Tarım Uygulamaları Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri Ticaret Ltd. Şti.
4. NİSSERT Uluslararası Sertifikasyon ve denetim Hizmetleri Ltd. Şti.
5. EKOTAR Ekolojik Tarım Ürünleri Üretim, Kontrol, Sertifika, Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
6. CU Sertifikasyon Ltd. Şti.
7. ORSER Organik ürünler Kontrol ve sertifikasyon Ltd. Şti.
8. ANADOLU Ekolojik Ürünler Kontrol ve sertifikasyon Ltd. Şti.
9. KALİTEST Belgelendirme ve Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti.
10. EGETAR Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri Ltd. Şti.
11. BCS ÖKO-GARANTİE Organik Tarım Sertifikalandırma Hizmetleri Ltd. Şti.
12. İMO Control ve Sertifikasyon Ltd. Şti.
13. ICEA, Istituto Per Certificazioneeticae Ambientale
14. CERES, Certification of Enviromental Standarts
15. IMC Ltd. Şti.
16. ANKA Global Kontrol ve Sertifikasyon A.Ş.
17. BİO İNSPECTA Kontrol ve Sertifikasyon Limited Şirketi
18. ECAS Belgelendirme Denetim Ltd. Şti.

19. ORTAR Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri Ltd. Şti.
20. KAYOS Uluslararası Sertifikasyon ve Denetim Hizmetleri Ltd. Şti.
21. BİOBEL Sertifikasyon Denetim Gözetim Ve Eğitim Hizmetleri Ltd. Şti.
22. BIYIK-TUSCERT Organik Ürünler Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri
23. BAŐAK Ekolojik Ürünler Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri
24. CTR Uluslararası Belgelendirme ve Denetim Ltd. Şti.
25. ICCS Kontrol ve sertifikasyon A.Ő.
26. LİKYA Organik Uluslararası Organik Ürünler Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri Ltd. Şti.
27. EKOİNSPEKT Uluslararası Belgelendirme, Denetim, Gözetim Teknik Kontrol ve Eğitim Hiz. Ltd. Şti.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Nazlı Seda DURAK KILIÇASLAN
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 26.01.1988 / Ankara
Medeni hali : Evli
Telefon : 0 (532) 447 19 88
e-posta : nazli.durak@tarim.gov.tr

Eğitim Derecesi Okul/Program Mezuniyet yılı

Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi / Tarla Bitkileri Bölümü (2012-halen)
Lisans : Ankara Üniversitesi / Bahçe Bitkileri Bölümü (2005-2010)

İş Deneyimi, Yıl Çalıştığı Yer Görev

Mayıs 2012- Halen : Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,
AB Uzman Yardımcısı

Yabancı Dili : İngilizce

ETİK BEYAN

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- ✓ Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nazlı Seda DURAK KILIÇASLAN

04.09.2015